

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XXI

(Ayrıbasım / Offprint)

MERSİN
2013

KAAM YAYINLARI
OLBA
XXI

© 2013 Mersin Üniversitesi/Türkiye

ISSN 1301 7667

Yayıncı Sertifika No: 14641

OLBA dergisi;
ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO, PROQUEST
ve

TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün (DAI) Kısaltmalar Dizini'nde 'OLBA' şeklinde yer almaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir ve Mayıs ayında olmak üzere, yılda bir kez basılmaktadır.
Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.

Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.

It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.

Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the journal OLBA..

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında belirtilen formatlara uygun olduğu taktirde basılacaktır.

Articles should be written according the formats mentioned in the following web address.

Redaktion: Yrd. Doç. Dr. Deniz Kaplan

OLBA'nın yeni sayılarında yayımlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33342 Mersin - TURKEY

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses

Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734

Fax: 00.90.324.361 00 46

web mail: www.kaam.mersin.edu.tr

www.olba.mersin.edu.tr

e-mail: sdurugonul@gmail.com

kaam@mersin.edu.tr

Baskı / Printed

Matsis Matbaa Hizmetleri

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51 Sefaköy / İstanbul

Tel: 00.90.212.624 21 11 www.matbaasistemleri.com

Sertifika No: 20706

Dağıtım / Distribution

Zero Prod. Ltd.

Tel: 00.90.212.244 75 21 Fax: 00.90.244 32 09

info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com/eng

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XXI

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XXI

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Marion MEYER

MERSİN
2013

İçindekiler/Contents

Asuman Çırak – Mustafa Tolga Çırak – Ahmet Cem Erkman <i>Kelenderis Halkının Diş ve Çene Paleopatolojileri</i> (<i>Paleopathological Analysis of Teeth and Jaws Obtained from Kelenderis Excavations</i>)	1
Okşan Başoğlu – Atakan Akçay – Pınar Gözlük Kırmızıoğlu Simge Gökkoyun – Tuğçe Şener <i>Diyarbakır/Aşağı Salat Höyüğü İskeletleri</i> (<i>The Skeletons of Diyarbakır/Aşağı Salat</i>)	27
Elif Koparal <i>Teos and Kyrbissos</i> (<i>Teos ve Kyrbissos</i>)	45
Ümit Aydınoğlu <i>Paslı: Dağlık Kilikia’da Bir Kırsal Yerleşimin Değişim Süreci</i> (<i>Paslı: The Process of Change of a Rural Settlement in Rough Cilicia</i>)	71
Emre Okan <i>Çeşme Müzesi’nde Bulunan Yayı Amphora Üzerine Düşünceler</i> (<i>Thoughts on the Churn Amphora Held in Çeşme Museum</i>)	101
Mehmet Tekocak – K. Levent Zoroğlu <i>Kelenderis’te Bulunan Bir Grup Roma Dönemi Ticari Amphorası ve Düşündürdükleri</i> (<i>A Group of Roman Transport Amphorae from Kelenderis and Some Thoughts on Them</i>)	109
Erkan Dündar <i>Roman Amphora Stamps from Patara</i> (<i>Patara’dan Roma Dönemi Amphora Mühürleri</i>)	141
Celal Şimşek – Bahadır Duman <i>Lycos Laodikeiası’ndan Bir Grup Yerel Üretim Kandil</i> (<i>A group of locally produced lamps from Laodikeia ad Lycum</i>)	151
Hatice Körsulu <i>Kappadokia Komanası Sigillataları</i> (<i>The Sigillata from Comana in Cappadocia</i>)	181

Julian Bennett	
<i>Agricultural Strategies and the Roman Military in Central Anatolia During the Early Imperial Period</i> (<i>Erken İmparatorluk Döneminde Orta Anadolu'da Tarımsal Stratejiler ve Roma Ordusu</i>)	315
Murat Durukan – Deniz Kaplan – Ercan Aşkın	
<i>Septimius Severus Döneminde Elaiussa Sebaste'nin Duraklaması, Korykos'un Yükselişi</i> (<i>Die Stagnation von Elaiussa Sebaste, der Aufstieg von Korykos zur Zeit des Septimius Severus</i>)	345
Dinçer Savaş Lenger	
<i>Salamis'e Atfedilen Makedon Krali Bronzlar Üzerine Bir Değerlendirme</i> (<i>An Evaluation of the Macedonian Royal Bronze Coins Which Have Been Attributed to Salamis</i>)	371
Ferit Baz – Selçuk Seçkin	
<i>Neue Grabinschriften aus Pylai in Bithynien</i> (<i>Bithynia'daki Pylai Kentinden Yeni Mezar Yazıtları</i>)	387
Elif Keser-Kayaalp	
<i>The Church of Virgin at Amida and the Martyrium at Constantia: Two Monumental Centralised Churches in Late Antique Northern Mesopotamia</i> (<i>Amida'daki Meryem Ana Kilisesi ve Constantia'daki Martyrium: Kuzey Mezopotamya'da Geç Antik Döneme Tarihlenen İki Anıtsal Mezar Kilise</i>)	405
Ayşe Aydın	
<i>Marmaris Müzesi'ndeki Ampullalar</i> (<i>The Ampullae at the Marmaris Museum</i>)	437
Hatice Özyurt-Özcan	
<i>Akyaka'daki Çatalçam Bazilikasına Ait Döşeme Mozaikleri</i> (<i>The Floor Mosaics of the Çatalçam Basilica in Akyaka</i>)	457
Corrigenda	489

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
BİLİMSEL SÜRELİ YAYINI ‘OLBA’

Kapsam

Olba süreli yayını Mayıs ayında olmak üzere yılda bir kez basılır. Yayınlanması istenilen makalelerin en geç her yıl Kasım ayında gönderilmiş olması gerekmektedir.

1998 yılından bu yana basılan Olba; Küçükasya, Akdeniz bölgesi ve Orta-doğu’ya ilişkin orijinal sonuçlar içeren Antropoloji, Prehistorya, Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ve Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri), Eskiçağ Tarihi, Nüvizmatik ve Erken Hıristiyanlık Arkeolojisi alanlarında yazılmış makaleleri kapsamaktadır.

Yayın İlkeleri

1. a. Makaleler, Word ortamında yazılmış olmalıdır.
  - b. Metin 10 punto; özet, dipnot, katalog ve bibliyografya 9 punto olmak üzere, Times New Roman (PC ve Macintosh) harf karakteri kullanılmalıdır.
  - c. Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
  - d. Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
2. Noktalama (tireler) işaretlerinde dikkat edilecek hususlar:
  - a. Metin içinde her cümlelin ortasındaki virgülden ve sonundaki noktadan sonra bir tab boşluk bırakılmalıdır.
  - b. Cümle içinde veya cümle sonunda yer alan dipnot numaralarının herbirisi noktalama (nokta veya virgül) işaretlerinden önce yer almalıdır.
  - c. Metin içinde yer alan “fig.” ibareleri, küçük harf ile ve parantez içinde verilmeli; fig. ibaresinin noktasından sonra bir tab boşluk bırakılmalı (fig. 3); ikiden fazla ardışık figür belirtiliyorsa iki rakam arasına boşluksuz kısa tire konulmalı (fig. 2-4). Ardışık değilse, sayılar arasına nokta ve bir tab boşluk bırakılmalıdır (fig. 2. 5).
  - d. Ayrıca bibliyografya ve kısaltmalar kısmında bir yazar, iki soyadı taşıyorsa soyadları arasında boşluk bırakmaksızın kısa tire kullanılmalıdır (Dentzer-

Feydy); bir makale birden fazla yazarlı ise her yazardan sonra bir boşluk, ardından uzun tire ve yine boşluktan sonra diğer yazarın soyadı gelmelidir (Hagel – Tomaschitz).

3. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa (ve varsa levha ya da resim) sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, lev. LIV-LVII.

Dipnot (kitaplar için)

Richter 1977, 162, res. 217.

Dipnot (Makaleler için)

Oppenheim 1973, 9, lev.1.

Diğer Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
ay.	aynı yazar
vd.	ve devamı
yak.	yaklaşık
v.d.	ve diğerleri
y.dn.	yukarı dipnot
dn.	dipnot
a.dn.	aşağı dipnot
bk.	Bakınız

4. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece “fig.” kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. (Levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kesinlikle kullanılmamalıdır).
5. Word dökümanına gömülü olarak gönderilen figürler kullanılmamaktadır. Figürlerin mutlaka sayfada kullanılması gereken büyüklükte ve en az 300 pixel/inch çözünürlükte, photoshop tif veya jpeg formatında gönderilmesi

gerekmektedir. Adobe illustrator programında çalışılmış çizimler Adobe illustrator formatında da gönderilebilir. Farklı vektörel programlarda çalışılan çizimler photoshop formatına çevrilemiyorsa pdf olarak gönderilebilir. Bu formatların dışındaki formatlarda gönderilmiş figürler kabul edilmeyecektir.

6. Figürler CD'ye yüklenmelidir ve ayrıca figür düzenlemesi örneği (layout) PDF olarak yapılarak burada yer almalıdır.
7. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
8. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
9. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla 20 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 10 adet civarında olmalıdır.
10. Makaleler Türkçe, İngilizce veya Almanca yazılabilir. Türkçe yazılan makalelerde yaklaşık 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce yada Almanca özet kesinlikle bulunmalıdır. İngilizce veya Almanca yazılan makalelerde ise en az 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet bulunmalıdır. Makalenin her iki dilde de başlığı gönderilmelidir.
11. Özeti altında, Türkçe ve İngilizce veya Almanca olmak üzere altı anahtar kelime verilmelidir.
12. Metnin word ve pdf formatlarında kaydı ile figürlerin kopyalandığı iki adet CD (biri yedek) ile birlikte bir orijinal ve bir kopya olmak üzere metin ve figür çıktısı gönderilmelidir.
13. Makale içinde kullanılan özel fontlar da CD'ye yüklenerek yollanmalıdır.

MERSIN UNIVERSITY
‘RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY’
JOURNAL ‘OLBA’

Scope

Olba is printed once a year in May. Deadline for sending papers is November of each year.

The Journal ‘Olba’, being published since 1998 by the ‘Research Center of Cilician Archeology’ of the Mersin University (Turkey), includes original studies done on antropology, prehistory, protohistory, classical archaeology, classical philology (and ancient languages and cultures), ancient history, numismatics and early christian archeology of Asia Minor, the Mediterranean region and the Near East.

Publishing Principles

1. a. Articles should be written in Word programs.
b. The text should be written in 10 puntos; the abstract, footnotes, catalogue and bibliography in 9 puntos ‘Times New Roman’ (for PC and for Macintosh).
c. Footnotes should take place at the bottom of the page in continous numbering.
d. Titles within the article should be written in small letters and be marked as bold. Other choises (big letters, underline or italic) should not be used.
2. Punctuation (hyphen) Marks:
  - a. One space should be given after the comma in the sentence and after the dot at the end of the sentence.
  - b. The footnote numbering within the sentence in the text, should take place before the comma in the sentence or before the dot at the end of the sentence.
  - c. The indication fig.:
    - * It should be set in brackets and one space should be given after the dot (fig. 3);
    - * If many figures in sequence are to be indicated, a short hyphen without space between the beginning and last numbers should be placed (fig. 2-4); if these are not in sequence, a dot and space should be given between the numbers (fig. 2. 5).

d) In the bibliography and abbreviations, if the author has two family names, a short hyphen without leaving space should be used (Dentzer-Feydy); if the article is written by two or more authors, after each author a space, a long hyphen and again a space should be left before the family name of the next author (Hagel – Tomaschitz).

3. The ‘Bibliography’ and ‘Abbreviations’ should take part at the end of the article. The ‘Abbreviations’ used in the footnotes should be explained in the ‘Bibliography’ part. The bibliography used in the footnotes should take place as abbreviations and the following order within the abbreviations should be kept: Name of writer, year of publishment, page (and if used, number of the illustration). This rule should be applied even if a publishment is used only once.

Bibliography (for books):

Richter 1977   Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliography (for articles):

Corsten 1995   Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, pl. LIV-LVII.

Footnotes (for books):

Richter 1977, 162, fig. 217.

Footnotes (for articles):

Oppenheim 1973, 9, pl.1.

Miscellaneous Abbreviations:

op. cit.	in the work already cited
idem	an author that has just been mentioned
ff	following pages
et al.	and others
n.	footnote
see	see
infra	see below
supra	see above

4. For all photographs, drawings and maps only the abbreviation ‘fig.’ should be used in continous numbering (remarks such as Plate, Picture, Drawing, Map or any other word or abbreviaton should not be used).

5. Figures, embedded in Word documents can not be used. Figures have to be in the length in which they will be used in the page, being at least 300 pixel/ inch, in photoshop tif or jpeg format. Drawings in adobe illustrator can be sent in this format. Drawings in other vectoral programs can be sent in pdf if they can't be converted to photoshop. Figures sent in other formats will not be accepted.
6. Figures should be loaded to a CD and a layout of them as PDF should also be undertaken.
7. Photographs, drawings or maps taken from other publications are in the responsibility of the writers; so the sources have to be mentioned.
8. A list of figures should take part at the end of the article.
9. The text should be within the remarked formats not more than 20 pages, the drawing and photographs 10 in number.
10. Papers may be written in Turkish, English or German. Papers written in Turkish must include an abstract of 500 words in Turkish and English or German. It will be appreciated if papers written in English or German would include a summary of 500 words in Turkish and in English or German. The title of the article should be sent in two languages.
11. Six keywords should be remarked, following the abstract in Turkish and English or German .
12. The text in word and pdf formats as well as the figures should be loaded in two different CD's; furthermore should be sent, twice the printed version of the text and figures.
13. Special fonts should be loaded to the CD.

KAPPADOKIA KOMANASI SİĞİLLATALARI

Hatice KÖRSULU*

ABSTRACT

The Sigillata from Comana in Cappadocia

Comana in Cappadocia, which is localized to Şarköy in the district Tufanbeyli belonging to the province of Adana, is considered to be among the important temple states of Anatolia in ancient times. In this article sigillata which are obtained from the survey, carried out in Şarköy and the surrounding area in 2002 are discussed for the first time. Within this study, the city's sigillata types are grouped and their chronology is set. This material gives us also information on the imported and locally produced sigillata of Comana; most are locally produced and a small number of them are imported. Both begin to appear at the same time which is the middle of second century BC. Locally produced sigillata indicate that, probably the red-slip ware was produced from the earliest phases onwards in Comana. Although only one example exists it is possible to indicate that a DSA type bowl is the earliest import of its type in Comana. The sigillata of Comana continued to be produced in their local character during the Late Hellenistic and Roman periods.

Keywords: Comana in Cappadocia, Late Hellenistic-Early Roman Period, pottery, terra sigillata, import and local products.

ÖZET

Adana'nın Tufanbeyli İlçesi'ndeki Şarköy'e lokalize edilen Kappadokia-Komanası, Hellenistik Dönemde Anadolu'daki önemli tapınak devletleri arasında sayılmaktadır. Bu makalede 2002 yılında Şarköy ve çevresinde yürütülen yüzey araştırmasından elde edilen sigillata kapları ele alınmaktadır. Çalışma kapsamında, kentin sigillata kap tipolojisi ve bunların kronolojisinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Kentte ele geçen sigillataların ilk defa tanıtılıyor olması, bu çalışmaya önem kazandırmaktadır. Malzemenin, Komana'daki ithal ve yerel üretimin kanıtı olması da ayrıca önem taşımaktadır.

---

* Yrd. Doç. Dr. Hatice Körsulu, Nevşehir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Nevşehir. E.posta: hkorsulu@gmail.com

Komana sigillata kapları, yoğun bir yerel üretim yanında az sayıdaki ithal kaplardan oluşmaktadır. İthal ve yerel kaplar, M.Ö. 2. yüzyıl ortalarında, aynı zamanda başlar. Yerel üretim kaplar, Komana'da kırmızı astarlı kap geleneğinin olasılıkla erken evresinden itibaren üretiminin yapıldığını gösterir. Tek örnek olmakla birlikte, DSA türü ithal bir kase ise Komana'da türün en erken evresindeki ithalatına işaret eder. Bunların dışında Komana sigillataları, Geç Hellenistik ve Roma Dönemi boyunca yerel karakterdeki tipleriyle devam eder.

Anahtar Kelimeler: Kappadokia-Komanası, Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi, seramik, terra sigillata, ithal ve yerel üretim.

Adana'nın Tufanbeyli İlçesi'ndeki Şarköy'e lokalize edilen Kappadokia-Komanası, Hellenistik Dönem'de Anadolu'daki önemli tapınak devletleri arasında sayılmaktadır. Savaş ve zafer tanrıçası Enyo-Ma kültüyle ünlü olduğu ve burada Kappadokia krallarından sonra gelen yüksek rahiplerin hüküm sürdüğü bilinmektedir¹. Kappadokia Kralı Archelaos I döneminde ise Hierapolis adıyla yeniden kurulmuş ve bir kent kimliği kazanmıştır².

Komana, 19. yüzyıl ve sonrasında birçok gezgin ve araştırmacının ilgi alanı olmuştur³. Buradaki ilk ve tek kazı çalışması ise Harper ve Bayburtluoğlu'nun Ala Kapı⁴ ve Kırık Kilise⁵ olarak bilinen yapılarda gerçekleştirdikleri kısa süreli çalışmalarıdır⁶. Bu çalışmanın konusunu, 2002 yılında Şarköy ve çevresinde yürütülen yüzey araştırmalarında ele geçmiş olan sigillata kapları oluşturmaktadır. Malzemeler, Şarköy ve çevresinde, kentin sınırları içine dahil oldukları önerilen Orta Tomas Tepe, Çatal Tepe, Kavak Tepe/Ortak Bahçeler, Apalak Tepe, Osman Pınarı, Parsık Tepe ve Kıçıkırık Yazısı'ndan elde edilmiştir (fig. 1. 2). Ancak yoğunluğu, köyün hemen gerisindeki Orta Tomas Tepe ve Çatal Tepe'den gelen buluntulardır⁷. Çalışma kapsamında ele alınan seramiklerle kentin sigillata kap tipolojisi ve bunların kronolojisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Kentte

¹ Hild – Restle 1981, 208; Baz 2007, 15.

² Baz 2007, 101, 102.

³ Körsulu 2011, 22-27.

⁴ Harper – Bayburtluoğlu 1968a, 149-158; Harper – Bayburtluoğlu 1968b, 107-112; Kaplan 2008, 110 (Ala Kapı, Geç dönemde kiliseye çevrilmiş olduğu düşünülen küçük bir Roma tapınağıdır. Son araştırmalarda Geç Antoninuslar ile Severuslar Dönemi arasına ait olabileceği önerilmiştir).

⁵ Harper – Bayburtluoğlu 1968a, 149-1158; Harper – Bayburtluoğlu 1968b, 107-112 (Kırık Kilise'nin de Geç dönemde kiliseye çevrilmiş bir Roma Dönemi mezarı olduğu ve M.S. 4. yy.ın erken ortalarını işaret ettiği idda edilmiştir).

⁶ Harper – Bayburtluoğlu 1968a, 149-158; Harper – Bayburtluoğlu 1968b, 107-112.

⁷ Girginer 2004, 313-314.

ele geçen sigillata kaplarının ilk defa tanıtılıyor olması bu çalışmaya önem kazandırmaktadır ve malzemenin Komana'daki ithal ve yerel üretim sigillataların kanıtları olması da ayrıca önem taşıtmaktadır.

Kapların Genel zellikleri

Kappadokia-Komana'sı sigillata kapları, yerel ve ithal kaplardan oluşmaktadır. Yerel kaplar kaseler, fincanlar, tabaklar, krater, testiler şeklinde sıralanmaktadır. İthal kaplar arasında ise DSA, DSB ve DSC türlerine ait olabilecek kaplar bulunmaktadır. Yerel retim Komana kaplarda beş farklı kil grubu tespit edilmiştir: sarımsı kırmızı⁸, kırmızı ve açık kırmızı tonlar⁹, kırmızimsı sarı¹⁰, kahverengi ve tonları¹¹ ile yeşilimsi gridir¹². Sarımsı kırmızı, Komana kapları arasında en yoğun kil grubunu oluşturmaktadır. Diğer kil grupları da, burada verilen sıralamaya göre azalarak devam etmektedir. Farklı kil grupları yanında kil iekleri aynı yapıdadır. İnce kaplarda kil ince ve sıkıdır. Az gözeneklidir. Genellikle az ince kalker vardır. Kalker az sayıdaki parçada yoğundur. Çok az örnekte ise ince parçalar yanında iri kalker parçaları vardır. Çoğu parçada az miktarda altın sarısı mika tespit edilmiştir. Ancak bu daha çok ince kaplar için geçerlidir. Örneğin düz dipli geniş tabaklarda mika neredeyse yoktur. Çok az parçada ise gümüş rengi mika vardır. Kalker gibi aynı şekilde çoğu parçada az kum görülmektedir. Çok az sayıdaki parçada ise şamot tespit edilmiştir.

Komana sigillata kaplarında farklı kil grupları yanında beş farklı astar rengi tespit edilmiştir. İlk grup siyah astarlı kaplardır. Bu tip kaplarda yüzey tamamen siyah renkte astarlanmıştır. Sigillata formu kapların bazı rneklelerinde görülmektedir. İkinci grup, kırmızı-kahverengi ve siyah renktir. Kap yüzeyi kırmızı, kahverengi ve siyah renkte alacalıdır. Özellikle küresel gövdeli kaselerde bir grup örnek bu şekilde astarlanmıştır. Bunun dışında sigillata formu Komana kapları içinde birçok grup içinde de bu tip astarlama uygulanmıştır. Üçüncüsü, kırmızı renktir. Siyah astarlı örnekler gibi bu tip kaplarda da yüzey tamamen kırmızı renkte astarlanmıştır. Yalnız bazı rneklelerde içte ve dışta siyah ek boyalar bulunmaktadır. Komana

⁸ Munsell'e göre 5YR 5/6 ve 5/8.

⁹ Munsell'e göre 2,5YR 5/6, 5/8, 6/8, 10R 5/6, 5/8.

¹⁰ Munsell'e göre 7,5YR 6/6, 5YR 6/6, 6/8.

¹¹ Munsell'e göre 7,5YR 5/4, 10YR 5/4, 5YR 5/4.

¹² Munsell'e göre Gley 1 5/1, 4/10Y, 5/5BG, 6/; Gley 2 5/5 BG, 5/5 PG; 5YR 3/1, 4/1.

kırmızı astarlı kaplarında önemli bir grupta, içte ve dışta farklı uygulamalar vardır. Astar içte çift kat, kalın, koyu kırmızıdır. Dışta ise ince, açık kırmızı ve devetüyü olmak üzere farklı renkler kullanılmış ve perdahlı bir görüme sahiptir. Bu tür az sayıdaki örneğin dış tarafı ise siyah, siyah-kahverengi-kırmızı renklidir. Bunun dışında ise Komana kırmızı astarlı kaplarının büyük çoğunluğu, içte ve dışta tekdüze astarlıdır. Bir diğer astar grubu olan yeşilimsi-gri astar, daha çok yeşilimsi-gri kil grubuna ait örneklerde görülmektedir. Komana kaplarında önemli bir grubu da devetüyü/açık kırmızı renk astarlanmış kaplar oluşturmaktadır. Kase ve tabaklarda bir grup malzemenin içi-dışı devetüyü renginde astarlanmıştır. Bunların önemli bir grubunun, dışta dudak kenarlarına beyaz/krem rengi bant uygulanmıştır. Bunun dışında bant bezemeli tabak ve kaselerin çoğu devetüyü/açık kırmızı astarlanmıştır.

Kaplar arasında bir parça üzerinde batı yamacı stilinde boya bantları vardır (Kat. No: 1). Bunun dışında ise Komana sigillata kaplarında önemli bir bezeme türü, bant bezemesidir. Kaseler ve tabakların içinde ve dışında farklı şekillerde uygulanmıştır. İnce ve kalın şeritler halindeki bantlarda siyah, kahverengimsi kırmızı, kırmızı ve beyaz renkler kullanılmıştır. Bant bezemeleri genellikle kabın dudak kenarının içinde veya dışında uygulanmıştır. Buna görede kabın içi veya dışı aynı renkte tamamen astarlanmıştır. Bununla birlikte, formu daha fazla oranda korunmuş kaseler ve tabaklarda, dışta dudak kenarı ve içte kalın bir bant şeklinde devam eden banttıan sonra içte tekrar ikinci bir bant belirlenmiştir. Bu nedenle kapların iç taraflarında kalın bantlar şeklinde bir bezemenin uygulandığı olasıdır. Ayrıca içte ve dışta farklı şekillerde uygulanmış bant bezemeli örnekler bulunmaktadır. Bu gruplarda bant bezemesi siyah, kahverngimsi kırmızı, sarımsı kırmızı ve kırmızı renklindedir. Komana kaplarında önemli bir grup parçada ise, devetüyü veya açık kırmızı/açık kiremit rengi astar üzerine dışta dudak kenarında kalın, beyaz renk bant uygulanmıştır. Bu tip bantlı az sayıdaki örnek ise kırmızı astarlıdır. Az sayıdaki örnekte ise beyaz/krem rengi, astar olarak kullanılmıştır. Bazı parçalarda ise bant bezemesi astarsız yüzey üzerine yapılmıştır.

Bant bezemeli Komana seramiklerinde kullanılan devetüyü rengi astar uygulaması ve beyaz renk kullanımı, Orta Anadolu'nun Yerel Boyalı Hellenistik Dönem seramik grubu kaplarıyla örtüşmektedir. Bunun yanında Komana'nın siyah, kahverengimsi-kırmızı, sarımsı-kırmızı ve kırmızı renkli bant uygulaması da bu kapları hatırlatmaktadır. Ancak Komana'da

Orta Anadolu'nun yerel seramik grubunun, tipik bitkisel bezemeli örneklerine hiç rastlanmamıştır. Komana'nın bant bezemeli örneklerinde, kap zemini genellikle açık kırmızı ya da devetüyü rengindedir. Yalnız tek örnekte, beyaz zemin üzerine dışta dudak üzeri ve içte taban geçişine kadar devam eden kalın, kırmızı bir bant uygulanmıştır (Kat. No: 70, fig. 84). Aynı tip tabakların (Form 24 ve 31) bazı örneklerinde ise bant bezemesi astarlanmadan uygulanmış veya krem rengi, açık kırmızı/devetüyü rengi astarlanmıştır. Bunların dışında beyaz renk daha çok bezemede, açık kırmızı ya da devetüyü astar üzerine dışta dudak kenarında kalın bir bant şeklinde kullanılmıştır. Dolayısıyla bu seramik türü için karakteristik bir özellik olarak gösterilen beyaz renkli zemin, Komana'da pek rastlanan bir gelenek olarak görünmemektedir. Komana kaplarının siyah, kahverengimsi kırmızı, sarımsı kırmızı ve kırmızı bant-bezeme renk uygulaması da Hellenistik ve Roma Dönemi'ne ait öğeler olmalıdır. Aynı zamanda bu renk tonları Orta Anadolu'nun yerel seramiklerinde olduğu gibi "Phryg" kırmızısı ve gri-siyah astar-bezeme renklerinden uzaktır ve dolayısıyla Komana kaplarının bant-bezeme tonları, bu türün Hellenistik ve Erken Roma Dönemi'ndeki yeniden kullanımı ile ilişkili boyama renkleri olarak görünmemektedir. Kappadokia-Komanası kaplarının form grupları ise Erken Hellenistik Dönem'den itibaren Yunan dünyasındaki Hellenistik merkezlerin yaygın tipleridir. Geç Hellenistik ve Roma Dönemi'nde de yine bu yüzyılın önemli üretim merkezlerinin sigillata kaplarının karakteristik tipleriyle paralel formlardır.

Orta Anadolu'nun Hellenistik ve Roma Dönemi yerel boyalı seramikleri, genel olarak M.Ö. 3. yüzyıl ortaları ile M.S. erken 1. yüzyıl arasına tarihlenmiştir. Bu çalışmaya konu olan Komana seramik malzemesi, yüzey araştırması malzemesi olması dolayısıyla tarihlendirme kriterini, karşılaştırma örnekleri oluşturmuştur. Astar-bezeme özelliklerinin ise yerel bir karakter taşıması nedeniyle tarihlendirme, daha çok form tiplerine göre yapılmıştır. Bant bezemesi Komana'da özellikle Erken Hellenistik Dönem'e ait içe çekik ağızlı kaseler ve dışa çekik ağızlı kaseler gibi karakteristik formlarda yoğun bir şekilde karşılaşılmış ve sigillata kaplarında da devam etmiştir.

Kappadokia-Komanası kapları arasında önemli bir buluntu grubu da çok sayıdaki hatalı üretim parçalardır. Erken Hellenistik Dönem kaplarında olduğu gibi sigillata kaplarında da, bunların birçok örneğinin form tipleri de tespit edebilmiştir. Fincanlar (fig. 3), yuvarlatılmış ağız kenarlı ve içe

çekik ağız kenarlı geniş tabaklar (fig. 4-7), testiler (fig. 8. 9) ve pişirim kaplarına (fig. 10) ait bozuk üretim örnekler vardır. Bunların dışında bir hatalı üretim parçanın (fig. 11) ise form grubu tam olarak anlaşılamamaktadır. Parçaların çoğunun hangi form grubuna ait oldukları anlaşılacakla birlikte bunlar pişirim sırasında çeşitli şekilde deformasyona uğramış örneklerdir. Yerleşimde kaliteli üretim parçalarla beraber dağınık olarak ele geçmiştirlerdir. Buluntu konumları herhangi bir noktada yoğunlaşmak göstermemektedir ve bu aşamada kentte bunlarla ilişkili bir fırın veya atölye tespiti ise bulunmamaktadır. Ancak çok çeşitli formlara ait hatalı üretim örnekler, kapların form ve astar-bezeme karakteristiği ile birlikte Komana'da Hellenistik ve Roma Dönemi'ndeki yerel üretimin önemli bir işaretidir (fig. 12-14).

Yerel Kaplar

Kaseler

Form 1 (Kat. No: 1, fig. 15)

Tek örnektir. İçe çekik ağız kenarlıdır. Yumuşak bir kırılmayla ağızdan gövdeye geçmektedir ve bu, ağız ve gövdeyi birbirinden ayırmaktadır. Komana'nın bu kasesi, ağız ve kısmen gövde profiliyle Antiocheia Form 124 ve 125 ile paralel bir kaptır¹³. Samaria Form I'e girmektedir. Samaria örnekleri genel olarak M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl arasına verilirken, burada Komana tabağıyla yakın profilli örnek, Augustus Dönemi'ne tarihlenmiştir¹⁴. Hayes Form 4B ile benzerdir. Hayes, Form 4'ü genel olarak M.Ö. 2. yüzyıl sonu ile aşağı yukarı M.S. 10-20 arasına tarihlemekle birlikte Tip B'yi Augustus Dönemi'ne vermiştir¹⁵.

Tel Anafa Tip 3c ve Tip 13c tipidir. Tel Anafa Tip 3c, bu tipin siyah astarlı öncülü olarak tanımlanmıştır¹⁶. Tip 13c ise Tip 3c'nin devamı olan DSA tipi tabaklardır. Tipin birkaç örneği, M.Ö. 2. yüzyıl kontekstinden, yani Anafa'nın bitiş tarihi tespit edilemeyen Hellenistik 2A (M.Ö. 125-?) ve dolayısıyla başlangıç tarihi bilinmeyen Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) kontekstlerinden ele geçmiştir. Bunlar Anafa'da genel olarak ise M.Ö.

¹³ Waage 1948, 23, Pl. III, 124-125.

¹⁴ Crowfoot 1957, Fig. 68, 1.

¹⁵ Hayes 1985a, Tav. I, 11-12.

¹⁶ Slane 1997, 277, Pl. 2, FW 16.

1. yüzyıl kontekstinde yoğunlaşmış ve bu yüzyılın sonuna kadar da üretiminin devam ettiği tespit edilmiştir¹⁷.

Hayes, Paphos'da M.Ö. 150'ye doğru olan Kuyu 11 depozitinde ele geçen parlak siyah astarlı kapların ve daha sonra M.Ö. 2. yüzyıl sonuna doğru olan AA depozitinde klasik kırmızı astarlı kapların birkaç siyah yüzeyli örneklerle birlikte ele geçmesinin bu kapların ortaya çıkışını gösterdiğini söylemiştir. Erken varyasyonları kentte AA depozitinde ele geçmiştir. Bunun dışında M.Ö. 1. yüzyılda Kuyu 10 ve Oda BZ depozitinde, M.Ö. geç 1. yüzyıl grupları Oda A ve özellikle Kuyu 6 dolgusundan ele geçmiştir. Hayes, Oda E buluntularının da depozitlerin ikisi arasında bir yere, belki yüzyılın ikinci çeyreğine rastladığını söylemiştir¹⁸.

Tarsus'da höyüğün Hellenistik-Roma ünitesinin orta seviyesinden ele geçmiştir. Jones, bu evrenin aşağı yukarı M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortasına ait olduğunu, olasılıkla ise M.Ö. 1. yüzyılın sonuna kadar devam ettiğini söylemiştir. Tarsus örneği rulet ve palmet baskılı bir örnektir¹⁹. Komana örneği ağız ve gövde profiliyle Tarsus örneğine aşağı yukarı benzer profillidir.

Sultantepe'de bu tip kaplar, Tarsus'un tersine Hellenistik-Pergamon kapları olarak tanımlanmıştır²⁰. Porsuk Tepe'de Hayes Form 4B olarak tanımlanan tip, Hayes'in tarihlemesi ile paralel olarak Augustus Dönemi'ne tarihlenmiştir²¹. Samsat Form 1 tabaklarıdır. Bunlar için genel olarak M.Ö. 1. yüzyıl başları ile Erken İmparatorluk Dönemi'nin sonu önerilmiştir²². Komana örneği, derin gövde profili ve kalın cidarıyla Samsat'ın 12 numaralı tabağıyla oldukça benzerdir.

Ephesos'ta Devlet Agorası'nda bir DSA örneği, Geç Hellenistik-Augustus Dönemi'ne verilen A dolgusundan ele geçmiştir²³. Ephesos Tetragonos Agora'dan örnekleri ise M.Ö. 1. yüzyıla tarihlenmiştir²⁴. Gassner,

¹⁷ Slane 1997, 288, Pl. 7-11, FW67-113.

¹⁸ Hayes 1991, 32-33, 35, Fig. 17, 1-2. Fig. 50, 2, 4-5, Fig. 61, 8.

¹⁹ Jones 1950, 232, Fig 188, no. 259.

²⁰ Lloyd 1954, 102, Fig. 1, 20.

²¹ Abadie-Reynal 2003, Pl. LXXI, 5; Porsuk Tepe'den bu tip için ayrıca bk. Abadie-Reynal 1990, 225, Fig. 2.

²² Zoroğlu 1986, Form 1, ciz. 1, 1-14.

²³ Meriç 2002, 42-43, 149, 155, Taf. 15, K130.

²⁴ Gassner 1997, 121-123, Taf. 41, 471.

bu tabakların bütün M.Ö. 1. yüzyıl boyunca kullanıldığını ve Ephesos Agorası'nda iki duvar arasındaki dolgudan ele geçen bir örneğin, dolgunun tarihlemesi için önemli bir parça olduğunu söylemiştir. Dolguyu M.Ö. 1. yüzyıla daha doğrusu M.Ö. 2. yüzyıl sonuna tarihlediğini belirtmiştir²⁵. Ephesos'da yamaç evlerden örnekleri için M.Ö. 2. yüzyıl sonu-Augustus Dönemi verilmiştir²⁶.

Knossos'da Kuyu KW/51/13 depozitinin, M.Ö. 1. yüzyıla olasılıkla ise Augustus Dönemi öncesine tarihlenen erken periyodundan ele geçmiştir²⁷. Atina Agorası'nda benzer tipte olan bir tabak, M.Ö. 1. yüzyılın son üç çeyreğine tarihlenen Grup F'den ele geçmiştir²⁸. Korinth'te Demeter Kutsal Alanı'ndan Samaria Form 1'in taklidi olduğu belirtilen bir örnek de, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir²⁹. Ayrıca bu kaselere Dura-Europos³⁰, Hama³¹, Jeruselam³², Nabate Oboda³³, Nessana³⁴ ve Stobi'de³⁵ rastlanmıştır.

Komana'dan tek örneğin, karşılaştırma örnekleri çerçevesinde genel bir kronolojiyle M.Ö. 2. yüzyıl ortası veya M.Ö. geç 2. yüzyıl başlangıç tarihi olarak görünmektedir. En geç ise M.Ö. 1. yüzyıl sonunu veya M.S. erken 1. yüzyılı işaret etmektedir.

Form 2 (Kat. No: 2-18, fig. 16-32)

Küresel gövdeli kaselerdir. Bunların en erken örnekleri olarak, Atina Agorası'nda M.Ö. 2. yüzyıl ortalarına tarihlenen Grup D'de³⁶ 7 numaralı ve sonrasında M.Ö. 2. yüzyıl sonu ve 1. yüzyılın ilk yıllarına verilen Grup E'de³⁷ 46-48 numaraları örnekler arasında tanıtılan kaseler

²⁵ Gassner 1997, 70, Taf. 13, 207.

²⁶ Outschar 1996, 45, Taf. 3, 93-94.

²⁷ Hayes 1971, 263, Fig. 14, 1.

²⁸ Robinson 1959, 10, Pl. 60, F1; Atina Agorası'ndan örnekler için ayrıca bk. Vogeikoff-Brogan 2000, 297, Fig. 2, 1-4.

²⁹ Slane 1990, 61, Fig. 11, 124.

³⁰ Cox 1949, 7-8, 25, no. 41.

³¹ Christensen – Johansen 1971, Hama Form I, Fig. 26, 1, 2, 1.15, 1.23, fig. 27, 1.30.

³² Hayes 1985b, 183-184, 189, Fig. 50, 5-7, 13.

³³ Negew 1986, 21. 137(DSA), 249 (DSA taklidi).

³⁴ Baly 1962, 282, Pl. XLIII, 4-5.

³⁵ Anderson-Stojanovic 1992, 44, pl. 27, 226, 102, Pl. 86, 729-730.

³⁶ Thompson 1934, 370.

³⁷ Thompson 1934, 394.

gösterilmektedir³⁸. D7 ile E46-47 numaralı kase, metalik siyah astarlı örneklerdir. D7'nin tondosunda ruletli dört baskı palmet baskısı bulunmaktadır. Ancak Thompson, soluk sarı renkte, ince ama taneli bir yapı gösteren kile sahip ve içi-dışı sert kırmızı astarla kaplı olan E 48'in ithal bir örnek olabileceğini ve Agora grubu içinde geç olduğunu söylediği tipin, sigillata üretiminde devam ettiğini söylemiştir³⁹. Rotroff, D7'nin hem gövde hem de ayak profilinin, DSA'da Samaria Form 16 ile paralel olduğunu ifade etmiştir⁴⁰.

Crowfoot, Samaria'da küresel gövdeli kaselerin, ilginç bir şekilde hem siyah astarlı hem de sigillata kaplarının kırmızı astarında örneklerinin bulunduğunu ve siyah astarlı örneklerin formunun sigillata türü küresel gövdeli kaselere yakın olduğunu aktarmıştır. Bunların, Agora'dan D7 ile E46-48 numaralı örneklerle benzer olduğunu, ancak rulet ve palmet bezemeli Agora örnekleri yanında, Samaria kaselerinin bezemesiz basit kaplar olduğunu bildirmiştir. Samaria'nın sigillata serisinde Form 16'yı oluşturan tipler, burada M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Ancak sigillata kaplarının en erken formlarından biri olan tipin, M.Ö. geç 2. yüzyıldaki varlığının olası olduğu belirtilmiştir⁴¹.

Komana'da ele geçen küresel gövdeli kaselerin de hem siyah hem de kırmızı astarlı örnekleri tespit edilmiştir. Tam formu korunmuş birkaç örneği ele geçmekle birlikte bezemeli örnekleri tespit edilememiştir. Kat. No: 3-10 ve 16-18 arasında tanıtılan örnekler yalnız ağız ve gövde formu korunmuş örneklerdir. Tam formunu gösteren bir örnek olan Kat. No: 2, küresel gövdeli ve basit halka kaideli bir kasedir. Aynı şekilde 14-15'de basit halka kaideli örneklerdir. Formun küçük boyutlu örnekleri olan 11 ve 12 numaralı kaselerde halka kaideli tiplerdir. Kat. No: 12'nin kaide tabanı profillidir. Kat. No: 13'de tanıtılan Komana kasesi ise yüksek ayak profiliyle tipin DSA türü örneklerine en yakın örnektir.

Hayes Form 22B, bu tip DSA kaplarını oluşturmaktadır. Hayes, tipin Form 3-5 arasında verdiği tabak ve kaselerle birlikte M.Ö. 1. yüzyılın tipik fincan şekli olduğunu söylemiştir. En erken örneklerinin, dönemin önemli kontektlerinde M.Ö. geç 2. yüzyılı gösterdiğini ve Geç Augustus

³⁸ Crowfoot 1957, 259; Rotroff 1997, 164.

³⁹ Thompson 1934, 437, 370, Fig. 55, D7, 396, Fig. 84, 117, E 46-48.

⁴⁰ Rotroff 1997, 164, Fig. 64, 1039-1044.

⁴¹ Crowfoot 1957, 259, Fig. 53, 3, 306, 311, Fig. 65, 1-2, Fig. 67, 10, Fig. 68, 9, Fig. 80, 1-8.

Dönemi'nde de oldukça yaygın olduğunu belirtmiştir. M.Ö. geç 2. yüzyıl ile aşağı yukarı M.S. 10 yılı arasına tarihlenmiştir. Bunların M.S. 10–60/70 arasına tarihlenen Form 47'yle birlikte ele geçmediğini belirtmiştir⁴².

Slane, Samaria gibi Tel Anafa'da da bu kaselerin birkaç siyah astarlı örneğinin bulunduğunu, ama DSA örneklerinin çok büyük bir yoğunluk oluşturduğunu söylemiştir. Anafa'da bu tiplerin, siyah astarlı bir örneği için, soru işaretiyle birlikte Hell 1B'ye (M.Ö. 198–125) ait veya Hell 2A kontekstinden olduğu önerilmiştir. Bunun dışında ise Hell 2 (M.Ö. 125–20) ve Rom 1 (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken-orta 1. yüzyıl) kontekstlerinde tipin örneklerine rastlanmıştır⁴³.

Antiocheia Form 164–165, kaplarıdır. Form 164, yuvarlak gövdeli kase veya fincan olarak tanımlanmıştır. Form 165, daha alçak gövdesi ile aynı tip, küçük kase veya fincanlardır. Her iki tipte Antiocheia'da Geç Hellenistik Dönem kaplarıdır⁴⁴.

Tarsus-Gözlükule Höyüğü'nde küresel gövdeli kaseler, Geç Hellenistik (aşağı yukarı M.Ö. 2. yüzyılın 2. çeyreği), Hellenistik-Roma (M.Ö. 2. yüzyıl ortası ve olasılıkla 1. yüzyıl sonuna kadar) ünitelerinden ele geçmiştir. Erken İmparatorluk Dönemi'nde ise Roma dolgusu (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı), çevre duvarı depoziti (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı), Çukur 6 (M.S. geç 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıl) kontekstlerinde tespit edilmiştir. Ayrıca Orta Roma Dönemi'nde M.S. 2. yüzyıl-erken 3. yüzyıla tarihlenen 5.90 kompleksinden ve Geç Roma Dönemi'nden gelen örnekleri verilmiştir⁴⁵.

Samsat'ta, EF/15–16, KL/14, JK15–16 ve Urfa Kapısı'ndaki temizlik çalışmalarından ele geçmiştir. EF/15–16 nolu kazı alanında Tabaka V'den gelen bir örneğin, Samsat'ın en erken örneği olarak, JKL plankarelerinden gelen tiplerin ise biraz daha geç, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenebileceğini ve Urfa Kapısı'ndan gelen tiplerin de aynı tarihlere verilebileceğini önermiştir⁴⁶.

⁴² Hayes 1985a, 23, Tav. III, 12-13.

⁴³ Slane 1997, 279, Pl. 37, FW 25, Pl. 3, FW 26-28, 309–314, Pl. 17-20, FW 179-215

⁴⁴ Waage 1948, 24, Fig. 6, 1-12; Ayrıca bu tipin Antiocheia'dan bir örneği için bk. Waage 1934, 71–72, Fig. XV, 14.

⁴⁵ Jones 1950, 175, 233-234, Fig. 137, 188.

⁴⁶ Zoroğlu 1986, 82-83, Çiz. 6, 1-6.

Aşağı Fırat Havzası'nda Elazığ ve Malatya bölgesindeki araştırmalarda bu tip DSA türü kaseler, Kadıoturana, Yarım Tepe, Meydancık Kale, Karamilden ve İmikuşağı'nda ele geçmiştir⁴⁷. İmikuşağı'nda küresel gövdeli kırmızı astarlı kaplar, höyüğün 4a yapı evresinden (Hellenistik Dönem) ele geçmiştir⁴⁸. Aşvan Kale'de Hellenistik ve Roma Dönemi'ne ait tabakalarda rastlanmıştır⁴⁹. Sultantepe'de, Hellenistik-Pergamene Kapları olarak değerlendirilmiş ve Tarsus buluntularıyla benzer olduğu belirtilmiştir⁵⁰. Porsuk Tepe'den bir örnek, höyüğün 5. safhasından ele geçmiştir⁵¹.

Konya-Karaman illerinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarından gelen malzemeler arasında yarım küresel gövdeli tek parça, Megara kaseleri gibi kaidesiz düz dipli bir örnektir. Bunun dışındaki kapların ise yalnız ağız-gövde parçası korunmuştur. Kırmızı ve kahverenginin farklı tonlarında, kiremit rengi, gri, bej, kahverengi-siyah gibi farklı astar renklerine sahip olan tiplerin içinde ve dışında bant bezemeli örnekli vardır. İnce profil farklılıklarıyla birkaç gruba ayrılan bu kaplar için genel olarak M.Ö. 2.-1. yüzyılın önerildiği söylenebilir⁵².

Ephesos'da yamaç evlerden gri üretim bir ağız-gövde örneği, M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiştir. Tipin DSA üretimi kaide-gövde parçalarından oluşan örnekleri ise M.Ö. 1. yüzyıl ve Augustus Dönemi'ne verilmiştir⁵³. Atina Agorası DSA kapları, Grup F'den ele geçmiştir⁵⁴. Hayes, Grup F'den örneklerin, M.Ö. 15-1 arasında ait olabileceğini önermiştir⁵⁵. Agora'dan tipin bir örneği, M.Ö. geç 2. yüzyıl-erken 1. yüzyıl kontekstinden ele geçmiştir. Bunların dışında Agora'dan DSA örnekleri M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın erken kontekstlerinde yoğun olduğu görülmektedir. Bir parça için ise M.S. 1. yüzyıl Nero Dönemi kadar geç bir tarihe ait kontekstten geldiği belirtilmiştir⁵⁶. Bununla birlikte Hayes, tipin başka

⁴⁷ Derin 1994, 152-153, Çiz. VI-VII, 68-89.

⁴⁸ Derin 1995, 77-78, Res. 39, 1-2, 14-15.

⁴⁹ Mitchell 1980, Fig. 31, 287, Fig. 32, 305, 331-332, Fig. 33, 346-347, Fig. 34, 370, Fig. 35, 393, 396, Fig. 41, 536-537, 539, 542.

⁵⁰ Lloyd 1954, 102, Fig. 1, 15.

⁵¹ Abadie-Reynal 2003, 102-103, Pl. LXXI, 3; Ayrıca Porsuk Tepe'den örneği için bk. Abadie-Reynal 1990, 222, Fig. 4.

⁵² Bilgin 2004, 50-61, Çiz. 3-5, 7-8.

⁵³ Outschar 1996, Taf. 5, 102, Taf. 12, 117, Taf. 14, 119, 121; Ephesos örnekleri için ayrıca bk. Mitsopoulos-Leon 1972/75, Fig. 3g.

⁵⁴ Robinson 1959, 11, Fig. 6-11, Pl. 60.

⁵⁵ Hayes 2008, 133, Fig. 4, 95-100.

⁵⁶ Hayes 2008, 132-133, Fig. 4, 87-116.

yerlerde oldukça erken örnekleri bilinmesine rağmen burada aşağı yukarı M.Ö. 100'den erkene ait kanıtının olmadığını, M.S. 1–25 yılları içinde de kullanımda kaldığını söylemiştir. Burada Form I-III ile paralel tipler olduğunu ama Form I'in en erken tabakları kadar erkeninin bulunmadığını belirtmiştir. Son olarak geç DSA kaplarının hakim formu olan fincanların da M.S. 25 öncesini doğruladığını eklemiştir⁵⁷.

Samos Form 9 tipidir. Samos Heraion'unda formun hem DSA hem de DSC örnekleri ele geçmiştir⁵⁸. Knossos'dan tipler, Dolgu RR/K/60 kontekstinden ele geçmiştir. Bu kontekstin buluntularının çoğu M.Ö. 20–1 arasına oturan homojen bir grup oluşturmuştur⁵⁹. Burada Dolgu MW/58–9 kontekstinden iki kaide parçasında bu tipe ait parçalar olabileceği önerilmiş ve bunlar kontekstin M.Ö. geç 1. yüzyıla tarihlenen alt tabakasından ele geçmiştir⁶⁰. Korinth'te Güney Stoa depozitinde (M.S. 55–70) örneklerine rastlanmıştır⁶¹. Korinth'te kiler yapısında, Tiberius depozitinden tipin bir lokal üretim örneği tespit edilmiş ve bunun Samaria Form 16'nın taklidi olduğu belirtilmiştir⁶². Korinth'in aynı yapısında Erken Roma Dönemi depozitinde ise tipin DSA örneği ele geçmiştir⁶³. Kenchreai'da da tipin bir örneği, erken kapların büyük çoğunluğunun ele geçtiği belirtilen ve M.S. 1. yüzyılın 2. ve 3. çeyreğine tarihlenen sualtı depozitinde ele geçmiştir⁶⁴.

Gunneweg, DSA kaplarının bu tipinin, Tarsus'dan gelen en erken veri ve Jerusalem⁶⁵ ve Masada'nın yıkım tabakalarından gelen en geç tarihyle M.Ö. 180-M.S. 70 yılları arasını gösterdiğini önermiştir⁶⁶. Ayrıca bunlara Nessana⁶⁷, Dura-Europos⁶⁸, Hama⁶⁹, Ashdod⁷⁰, Tell Rıfa'at⁷¹, Nabate

⁵⁷ Hayes 2008, 27.

⁵⁸ Unterkirchner 1983, 182, Abb. 2, 9, 1-4; Ayrıca Samos Heraion'undan örnekler için bk. Technau 1929, 49, Abb. 39.

⁵⁹ Hayes 1971, 252-254, Fig. 3, 8-9.

⁶⁰ Hayes 1971, 257, Fig. 9, 3-6.

⁶¹ Hayes 1973, 451, 469, Pl. 85, 117-118.

⁶² Wright – Jones 1980, 150, Pl. 29, 47.

⁶³ Slane 1986, 278, Fig. 2, 6.

⁶⁴ Adamsheck 1979, 56, Pl. 14, ER 20.

⁶⁵ Hayes 1985b, 189, Fig. 52, 1-6.

⁶⁶ Gunneweg –Perlman – Yellin 1983, 96.

⁶⁷ Baly 1962, 283, Pl. XLIV, G 1-8.

⁶⁸ Cox 1949, 21, No. 120.

⁶⁹ Christensen – Johansen 1971, Fig. 45, 16, 1-9.

⁷⁰ Dothan 1971, Fig. 78, 4

⁷¹ Matthers 1978, Fig. 13, 28.

Oboda⁷², Gindaros⁷³, Anemurium⁷⁴, Uzuncaburç⁷⁵, Kıbrıs Salamis⁷⁶, Pahpos⁷⁷, Assos⁷⁸, Priene⁷⁹, Labraunda⁸⁰, Troia⁸¹ ve Stobi'de⁸² rastlanmıştır.

Bu merkezlerden gelen veriler doğrultusunda, Komana'da da önemli bir yoğunluk gösteren ve kendine has özellikleri ile dikkat çeken bu kaselerin M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla ait olduğu önerilebilir.

Form 3 (Kat. No: 19, fig. 33)

İçe çekik ağız kenarlıdır. Gövde dışta kaideye kadar yuvarlak bir kavisle inmektedir. İçte ise ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik bulunmaktadır. Halka kaidelidir. İnce, narın yapılıdır. Bu Komana örneği, Antiocheia 126k ile benzerdir⁸³. Ancak Komana örneğinin ağız profili Antiocheia'nın bu tipini hatırlatırken gövde yapısı ve kaide tipiyle bundan tamamen farklıdır. Samaria Form I'e girmektedir⁸⁴. Hayes'in gruplamasında ise Form 4A ile benzerlik göstermektedir. Hayes, Form 4'ün M.Ö. 1. yüzyılda Form 3'le birlikte çok yaygın bir tip olduğunu söylemiştir. Bu iki formun düzenli bir şekilde birbiriyle ilgili, az ya da çok çağdaş olduğunu eklemiş ve formu M.Ö. 2. yüzyıl sonu ile aşağı yukarı M.S. 10/20 arasına tarihlenmiştir⁸⁵. Komana örneği, ağız görünüşüyle Kenyon'un ve aynı tip kaplar olan Hayes'in gruplarındaki örneklerle yakındır. Ancak gövde ve kaide görünüşleri bu tiplerden tamamen farklılık göstermektedir. Ağız kenarından ince bir çentikle gövdeye geçen form hafif kalınlaşıp düz devam ederek kaideyle birleşmektedir. Kaide yapısı, tipik DSA kaplarından farklı olarak ince narın bir yapıya sahiptir.

⁷² Negev 1986, 24, 162.

⁷³ Kramer 2004, Taf. 81, ESA 61-64.

⁷⁴ Williams 1989, 12, Fig. 4, 60-62.

⁷⁵ Wannagat 2006, Abb. 7.

⁷⁶ Diederichs 1980, 33, Pl. 9, 102-105.

⁷⁷ Hayes 1991, 34, Fig. XLVII, 27, Fig. LVIII, 3, Fig. LI, 5-6, A 5, 6, 8-9, Fig. LX, 2.

⁷⁸ Zelle 1997, 32-33, Abb. 4, 1-3; Zelle 1990, Abb. 6, 8-9.

⁷⁹ Zahn 1904, 437, Abb. 551, 160.

⁸⁰ Hellström 1965, 67, no. 204.

⁸¹ Akyürek 1992, 130, Abb. 3, 8.

⁸² Anderson-Stojanovic 1992, 44-45, Pl. 27, 232, 106, Pl. 91, 776-777; Ayrıca bu tipin örnekleri için bk. Kenrick 1985, 230-231, 323. 1-3; Fulford – Timby 1994, 1, Fig. 1.1, 5.

⁸³ Waage 1948, 23, Pl. IV, 126k.

⁸⁴ Crowfoot 1957, Fig. 73, 11.

⁸⁵ Hayes 1985a, Tav. 1, 9-10.

Samsat'ta Komana örneğine benzer bir kase, M.Ö. 1. yüzyıl başları ile Erken İmparatorluk Dönemi sonuna tarihlen Samsat Form 1 grubunda ele geçmiştir⁸⁶. Komana kasesi, Samsat örneğinin özellikle kaide yapısıyla aşağı yukarı benzer tiptedir. Yalnız Samsat örneği daha yüksek bir kaide yapısı göstermektedir.

Tel Anafa'dan benzer tipler, Tel Anafa Tip 13c tabakları arasında görünmektedir. Anafa'nın erken birkaç örneği, M.Ö. 2. yüzyıl sonuna ait konteksten ele geçmiştir. Genel olarak M.Ö. 1. yüzyıl kontekstinde yoğunlaşmış ve M.Ö. 1. yüzyıl sonuna kadar ise üretiminin devam ettiği tespit edilmiştir. Burada Komana kasesiyle benzer profilli örnek ise kentin Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) tabakasından ele geçmiştir⁸⁷.

Paphos'dan örnekler Hayes Form 4 ile paralel tabaklar olarak ele alınmıştır. Benzer profilli bir örnek Oda E depozitinin 4. tabakasından ele geçmiştir. Depozitin bu tabakasından itibaren 11. ve olasılıkla 12. tabakaları arasında ana dolgu için sikke kanıtlarıyla M.Ö. 50-40/30 civarı önerilmiştir⁸⁸. Komana örneğinin ağız ve gövde yapısı, Paphos kasesiyle aşağı yukarı benzerlik gösterirken kaide yapısı tamamen farklıdır. Atina Agorası'nda Komana örneği için daha yakın denebilecek bir tabak, Grup F'den ele geçmiştir⁸⁹. Agora örneği, içe çekik ağız yapısı, gövdeye geçişteki çentiği ve gövde yapısıyla Komana örneğine yakın bir örnektir. Ancak yine Komana kasesi ince kaide yapısıyla Agora örneğinden ayrılmaktadır.

Tek örnekten oluşan Komana örneği için benzer örnekleri çerçevesinde M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl arasını önermek mümkündür.

Form 4 (Kat. No: 20, fig. 34)

Hafif içe çekik, düz bir ağız profiline sahiptir. Gövde dışta düz, yuvarlak bir kavisle kaideye geçmektedir. İçte belirgin bir kırılma yapmaktadır ve bununla beraber üstte ince bir cidar gösterirken kırılma ile cidarda kalınlaşmıştır. İnce, narin halka kaidelidir. Komana'dan bu tipin gövde profili, Antiocheia Form 132'yi hatırlatmaktadır. Antiocheia örnekleri Geç Hellenistik Dönem kırmızı astarlı kapları arasındadır. Waage, tipin Form

⁸⁶ Zoroğlu 1986, 74-76, Çiz. 1, 13.

⁸⁷ Slane 1997, 288, 295, Pl. 11, FW111.

⁸⁸ Hayes 1991, 32-33, 35, 147, Fig. 17, 4.

⁸⁹ Robinson 1959, 10, Pl. 60, F2.

126 ile bağlantılı olduğunu ama kase ile tabak arasında bir form olduğunu söylemiştir. Kaidenin, gövde kavsine yakın mesafede olduğunu belirtmiştir⁹⁰. Yalnız Komana kasesi, Antiocheia örnekleriyle benzer ağız ve gövde profili dışında ince cidarı ve kaide yapısıyla bunlardan ayrılmaktadır.

Samaria Form 2A ile yakındır. Bunlar Samaria'da Form 1 ile 16 arasında halka kaideli sığ kaseler olarak tanımlanmış ve M.Ö. 30 öncesine tarihlenmiştir⁹¹. Komana örneği, ağız kenarı ve küçük dar ağız kenarıyla bu tiplere yakındır. Yalnız Samaria örneğinde gövdedeki kırılma kaideye yakın bir noktadadır ve kaidesi iç meyilli kalın halka şeklindedir.

Hayes Form 5A tipidir. Hayes, Form 5'in en erken örneklerinin Paphos'dan geldiğini söylemiş ve bunların M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl başına tarihlendiğini belirtmiştir. Özellikle ise Augustus Dönemi'nde var olduğunu eklemiştir⁹². Tel Anafa Tip 14'dür. Bunlar Anafa'nın Hellenistik 2C (M.Ö. 98-75), Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) ve Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarında ele geçmiştir⁹³. Komana örneği, hafif içe çekik ağız kenarı ile Anafa kaselerinden FW 131 nolu örneği ile benzerlik göstermektedir. Slane, bu örnek için Roma 1A kontekstini önermiştir⁹⁴. Yalnız ağız ve gövde parçasından oluşan Anafa örneği, kalın cidarlıdır. Komana örneği ise oldukça ince cidarlıdır. Ancak iç tarafında kaideye doğru geçişte kalınlaşmasıyla Anafa kasesi kadar kalın bir cidara sahiptir. Bununla birlikte Komana kasesi, Anafa örneklerine göre de yine oldukça ince, narin bir kaide profiline sahiptir.

Paphos'dan bu tip DSA kaseleri, M.Ö. 2. yüzyıl sonu ve M.S. 1. yüzyıla ait olan Room E, L ve BZ depozitlerinden ele geçmiştir⁹⁵. Korinth'ten bir örnek, Erken Roma depozitinden ele geçmiştir. Slane, bu örneğin DSA tabaklarının üretim tekniğinde yapılmış taklit bir örnek olduğunu söylemiş ve Samaria Form 2 tabaklarıyla eşleştirmiştir⁹⁶. Ayrıca bu kaselere Jerusalem⁹⁷ ve Nessana'da⁹⁸ rastlanmıştır.

⁹⁰ Waage 1948, 24, Pl. IV, 132.

⁹¹ Crowfoot 1957, 309, fig. 73, 17.

⁹² Hayes 1985a, 17, Tav. II, 1.

⁹³ Slane 1997, 297.

⁹⁴ Slane 1997, 298, Pl. 13, FW 131.

⁹⁵ Hayes 1991, Fig. 50, 6, Fig. 51, 3.

⁹⁶ Slane 1986, 279, 304, Fig. 4, 11.

⁹⁷ Hayes 1985b, 183-184, 189, Fig. 50, 14-15.

⁹⁸ Baly 1962, 282, Pl. XLIII, B1-4.

Komana'da yine tek örnek olarak tespit edilen kase için, M.Ö. 1. yüzyıl ve M.S. erken 1. yüzyıl önerilebilir.

Form 5 (Kat. No: 21, fig. 35)

Düz, basit ağız kenarlıdır. Gövdesi dışta düzdür. İçte ise yumuşak bir kırılma yapmaktadır. Kaidesi ince yapılı, alçak halka şeklindedir. Komana'dan bu kase örneği, M.Ö. 30 öncesine tarihlenen Samaria Form 2b'yi hatırlatmaktadır⁹⁹. Ancak Samaria kaselerine nazaran ince cidarlıdır. Bunun yanında ince ve alçak kaidesiyle de Samaria örneklerinden ayrılmaktadır.

Hayes Form 13a ile benzerlik göstermektedir. Hayes, en erken örneği olan M.Ö. geç 1. yüzyıla ait Knossos örneği yanında tipin olasılıkla Augustus'tan biraz sonrada devam etmiş olabileceğini söylemiş ve Form 13'ü genel olarak M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. erken 1. yüzyıla tarihlemiştir¹⁰⁰. Hayes'in burada prototip olarak gösterdiği Knossos örneği, aşağı yukarı M.Ö. 20–1 arasına tarihlenen Kuyu RR/K/60 kontekstinden ele geçmiştir¹⁰¹. Komana kasesi, Knossos örneğiyle oldukça yakın bir profil göstermektedir. Samos Form 2 kaseleridir. Samos Heraionu'nda DSA serisindedir. Unterkirchner, bunları Samaria Form 2 ile karşılaştırmıştır. Uzun bir kullanım evresine sahip olduğu için Samos'tan tiplerinde tarihlenmesinin zor olduğunu ve M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısından daha kesin bir tarihleme vermediğini söylemiştir¹⁰².

Bu merkezlerden gelen kontekst verileri doğrultusunda Komana örneği içinde M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. erken 1. yüzyıl arası önerilebilir.

Form 6 (Kat. No: 22-26, fig. 36-40)

Dudak kenarı hafif içe çekik, dik kenarlıdır. Ağızdan gövdeye belirgin bir dönüş yapmaktadır. İçte daha belirgin olan gövdedeki bu dönüşte, tip için karakteristik olan ince bir oluk vardır. İnce, narin halka kaideli kaselerdir. Komana'nın bu kapları Antiocheia Form 128k ile ilişkilidir. Bunlar Antiocheia'da Geç Hellenistik Dönem kapları içinde ele alınmıştır¹⁰³.

⁹⁹ Crowfoot 1957, Fig. 73, 15, 17.

¹⁰⁰ Hayes 1986, 20, Tav. II, 11.

¹⁰¹ Hayes 1971, 252, Fig. 3, 12.

¹⁰² Unterkirchner 1983, 178, Abb. 1, 2,1-3.

¹⁰³ Waage 1948, 23-24, Pl. IV, 128k.

Komana tipleri, Antiocheia örnekleriyle oldukça benzer bir profil göstermektedir. Samaria Form I'e girmektedir. Burada Komana örneğiyle yakın profilli Samaria kasesinin, muhtemelen M.Ö. 30 öncesi–Augustus Dönemi arasına ait olduğu önerilmiştir¹⁰⁴. Aşvan Kale'nin Hellenistik ve Roma tabakalarında benzer kaseler vardır¹⁰⁵. Ancak Komana örnekleri bunlara göre derin kaselerdir ve içte ağız kenarındaki çentikle de farklılık göstermektedir. Bunun yanında Aşvan örnekleri kalın yapılı bir halka kaideye sahiptir. Komana kaselerinin kaidesi ise ince ve narin yapıdadır. Tille Höyük'te benzer profilli kaseler, höyüğün Hellenistik Dönem'e ait Tabaka II'sinden (Tabaka I ile birlikte M.Ö. 3.-1. yüzyıl) ele geçmiştir¹⁰⁶. Kırmızı astarlı Tille örnekler, form tipiyle Komana örneklerine çok benzerdir. Ancak Komana kaseleri, ağızdan gövdeye geçişinde yer alan çentiğiyle bunlardan ayrılmaktadır.

Komana kaseleri Hayes'in gruplamasında Form 38 ile benzerlik göstermektedir. Hayes, bu grup için prototip olarak Antiocheia'yı vermiş ve bunları M.S. 1.yüzyıla tarihlemiştir. Bununla birlikte Waage'nin bu tipi ağız kenarının görünüşüyle buradaki kendi sınıflandırmasında Form 4'e denk gelen tiplerin geç örneklerinden türemiş bir form olarak önerdiğini aktarmıştır. Form 4'ün geç örneklerde de ağız açısının tipik olmadığını, Form 38'in ince cidarı ve yüksek ayağının daha çok Form 30 ile ilişkilendirilebileceğini söylemiştir. Kavisli gövde profilinin Arretine kaplarında olduğunu ve Haltern Form 4'ün taklidi gibi görüldüğünü belirtmiştir. Form 4 ile bezemeli ve çömlekçi mührü taşıyan Form 38 arasında bir zaman farkı olmasının olası olduğunu ve Form 38'in Form 35 ile çağdaş olduğunu söylemiştir. Ancak Korinth'te Tiberius depozitinden ele geçen bir tabağın Form 4 ile 38 arasında bir geçiş formu olabileceğini önermiştir¹⁰⁷. Komana örnekleri içte gövdeye geçişinde yer alan ince çentiğiyle bunlardan ayrılmaktadır. Yalnız Hayes'in sözünü ettiği Tiberius depozitinden gelen örnek¹⁰⁸, içe çekik ağız kenarı ve gövde geçişiyle Komana'nın Form 1 örneklerini hatırlatmaktadır. Bu çerçevede içe çekik ağız kenarıyla Komana Form 1'i, kavisli ve içte gövde geçişinde yer alan çentiğiyle bu

¹⁰⁴ Crowfoot 1957, Fig. 73, 7.

¹⁰⁵ Mitchell 1980, Fig. 27, 161, Fig. 28, 189.

¹⁰⁶ French 1985, Res. 2, 33-34, 37.

¹⁰⁷ Hayes 1985a, 31-32, Tav. V, 14; Hama'dan örnekler için bk. Christensen – Johansen 1971, Hama Form 1, fig. 27, 1.35 (yalnız ince cidarlı ağız profili benzerdir).

¹⁰⁸ Wright – Jones 1980, Fig. 3. 18.

tipleri hatırlatan Form 3'de Form 1 ile bu grup Komana örnekleri arasında bir geçiş formu olabilir. Bununla ilgili Komana'da herhangi bir veri bulunmamaktadır. Ancak Form 3 ile Form 6 arasında bir ilişki büyük ihtimaldir. Bununla birlikte bu iki form birbirinin devamı veya az ya da çok çağdaş olmalıdır. Hayes, Komana kasleriyle paralel örnekleri M.S. 1.yüzyıla tarihlemiştir. Samaria'dan benzerleri M.Ö. 30'dan öncesini işaret etmektedir. Antiocheia'dan tipler ise daha da erkeni, M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortasını göstermektedir. Buna göre Antiocheia kadar erken olmasa da bunların en az M.Ö. 1. yüzyılda var olup M.S. 1. yüzyılda da devam eden bir tip olduğu önerilebilir.

Form 7 (Kat. No: 27, fig. 41)

Yarım küresel gövdeli kaselerdir. Gövdesinin dış tarafında yer alan dirsek şeklindeki çıkıntısıyla karakteristiktir. Genellikle içe doğru açı yapan yüksek bir ayağa sahiptir. Pergamon'un en popüler kase tiplerinden biri olan form, uzun bir kullanım evresine sahiptir ve hem erken hem de geç varyasyonları bulunmaktadır¹⁰⁹. Tipin Komana'da tek örneği tespit edilmiştir. Yalnız ağız ve gövdesinin az bir bölümü korunmuş olan Komana kasesinin kötü pişme nedeniyle kil yapısı ve astarı kaliteli bir görünüm sunmamaktadır. Ancak iyi bir işçilik gösteren güzel bir profile sahip bir örnektir ve bununla kentte iyi kalite örneklerinin de varlığını düşündürmektedir.

Çandarlı Tip 19, bu formun Çandarlı üretiminin erken serisi olarak gösterilmektedir¹¹⁰. Hayes de formu Loeschcke'un adıyla birlikte, Form L19 olarak tanımlamıştır. Hem erken hem de geç üretimi olan tipin bir türevinin, astarı ve açık krem rengi kiliyle DSA kaplarıyla karıştırılabileceğini ancak bu tipin Doğu'da yalnız Ege'de üretiminin olduğundan söz etmiştir¹¹¹. Meyer-Schlichtmann, Pergamon'nun en popüler kase tiplerinden biri olduğunu söylediği formu, Pergamon kent alanı kazılarında M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 2. yüzyılın başına kadar tespit etmiş ve dört farklı varyasyona ayırmıştır. Bütün Doğu Akdeniz kıyılarına yayıldığını ancak dudak altındaki çıkıntısının oluşumu için tipolojik bir öncül saptamadığını söylemiştir. Pergamon'da bu tipin kent alanı kazıları dışında Asklepion'da M.S. 1. yüzyılın I. üçlüğüne tarihlendiğini, Akropolis'den

¹⁰⁹ Hayes 1985, 76, Tav. XVII, 5-7; Hayes 1972, 321, Fig. 64, Form 3.

¹¹⁰ Loeschcke 1912, 370-371, Taf. XXVIII, 19.

¹¹¹ Hayes 1985, 76, Tav. XVII, 5-7.

ve Peristilli evden çoğu örneğin ya tarihlenemeyen alandan ya da Geç Antik ile bağlantılı yapılardan ele geçtiğini aktarmıştır. Kapıkaya'dan çoğu örneğin tarihlenemediğini, Çandarlı'da ise bütün kesitlerde çok yoğun ele geçen tipin, M.S. 1. yüzyıl ile M.S. 2. yüzyıl başına tarihlendiğini aktarmıştır. Bununla birlikte Pergamon ve yakın çevresinden benzerlerinin tipin tarihlenmesi için yeni bir ipucu vermediğini söylemiştir¹¹². Pergamon Asklepionu'ndan örnekleri, M.S. 1. yüzyılın ilk üçlüğüne tarihlenen yapı safhası 13'den ele geçmiştir. Burada tanıtılan küresel gövdeli örneğin, çıkıntısı oldukça ince formudur¹¹³.

Komana'nın bu tek örneği, Meyer-Schlichtmann'ın sınıflandırmasında, M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 1. yüzyılın son çeyreğine kadar devam eden ve kendi içinde de bir gelişim çizgisi gösteren Tip N 33a kaselelerinin, M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreği arasındaki formlarıyla benzer bir profil göstermektedir. Pergamon'dan tiplerin M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğine ait örneğinin, ağız kenarı diğer tiplerden farklı olarak küt bir şekilde sonlanmıştı. Uç kısmı düz görünen çıkıntısı, alt kısmındaki küçük bir yivle vurgulanmıştır. M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreğine ait örneğin çıdarı kavisli bir hal almış ve çıkıntının altındaki küçük yivin yerini küçük küt bir köşe almıştır. M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğinden gelen örneğin dış konturu daha serttir ve çıkıntısı altta hafif bir dönemeçle gövdeye bağlanmıştır. Meyer-Schlichtmann, M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine ait bir başka örneği göstererek, bununla birlikte daha ince kenara ve daha basık, alçak bir çıkıntıya doğru bir eğilimin başladığını söylemiştir¹¹⁴. Komana kasesi, kavisli gövdesi ve çıkıntı profiliyle Pergamon'dan bu tiplerin arasında bir formdur. Yalnız Komana örneğinde, Pergamon tiplerinin tersine, çıkıntının üstünde daha belirgin bir yiv, altında ise Pergamon'un 166 numaralı örneğiyle benzer şekilde çıkıntı, altta hafif bir kavisle gövdeyle birleşmektedir. Komana örneğinin çıkıntısının profili de, Pergamon'dan bu örneklerle benzer şekildedir.

Zelle de Assos'dan bu tip Pergamon sigillata kaplarını, benzer şekilde beş gruba ayırmış ve bunları M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı arasına tarihlenmiştir. Grup I-IV arasındaki örneklerin M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreğinden M.S. 1. yüzyılın sonuna kadar devam

¹¹² Meyer-Schlichtmann 1988, 107-109, Taf. 13, 31, 164-173; Kapıkaya'dan örnekleri için bk. Nohlen – Radt 1978, 47, Taf. 31, K 161-163.

¹¹³ Ziegenaus – De Luca 1968, 158, Taf. 56.57, 385.

¹¹⁴ Meyer-Schlichtmann 1988, 108-109, Taf. 13, 31, 164-167.

eden evreden geldiğini ve bununla birlikte bu grupların birkaç örneğinin geçi, M.S. 2. yüzyılı gösterdiğini söylemiştir. Grup V’de ise bütün parçaların M.S. 2.ve 3. yüzyıla ait olduğunu belirtmiştir¹¹⁵. Komana örneği, Assos’dan gelen geç tipleri oluşturan Grup V’den uzak bir parçadır. Bununla birlikte Grup I-IV tabaklarıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Zelle, Assos’dan Çandarlı üretimi aynı tip kaseleri ise altı gruba ayırmış ve bunları M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği-M.S. 2. yüzyıl başına (/M.S. 3. yüzyıl) tarihlemiştir¹¹⁶. Assos’dan bu kaseler, formun Çandarlı üretimi örnekleriyle Pergamon üretimi örnekleri arasında tipolojik ve tarihsel dağılımda pek fark olmadığını göstermektedir.

Atina Agorası’nda Robinson’un Grup G’sinde M.S. 1. yüzyılın ilk yarına tarihlenen ikinci tabakadan ele geçmiştir. Robinson bunları Pergamon kapları olarak tanımlamıştır¹¹⁷. Bunların formu, Meyer-Schlichtmann’ın Tip N 33a örneklerinin bu dönem tipleriyle de paralel kaseler olarak görülmektedir. Dolayısıyla Komana örneğiyle yakın profilli tiplerdir. Atina Agorası’nda tipin Çandarlı üretimlerinin ise hem erken hem de geç örnekleri tespit edilmiştir. Bunların en erken örneği, M.S. aşağı yukarı 80–100 arasına ait kontekstten ele geçmiştir. Bunun dışında M.S. 3. yüzyıl da dahil farklı kontekstlerden örneklerine rastlanmıştır¹¹⁸. Ayrıca bu kaselere Apollon Smintheios kutsal alanı¹¹⁹, Troia¹²⁰, Ainos¹²¹, Ephesos¹²², Anemurium¹²³, Paphos¹²⁴, Korinth¹²⁵, Lesbos¹²⁶, Knossos¹²⁷, Samos¹²⁸ ve Stobi’de¹²⁹ rastlanmıştır.

¹¹⁵ Zelle 1997, 78-79, Abb. 18-20, 239-357.

¹¹⁶ Zelle 1997, 142-144, Abb. 37-39, 670-843; Assos’dan örnekleri için ayrıca bk. Zelle 1990, 109-110, Abb. 11, 41-44.

¹¹⁷ Robinson 1959, 24, Pl. 61, G 13-14.

¹¹⁸ Hayes 2008, 199-200, Fig. 24-25, 788-796.

¹¹⁹ Akyürek 1992, 126, 135-137, Abb. 6-7, 27-35.

¹²⁰ Tekkök-Biçken 1996, 117-118, 131, Fig. 83, F13-14, G26.

¹²¹ Başaran 2003, 76, Pl. XLVII, 4-5.

¹²² Meriç 2002, 66-67, Taf. 29, K321-327; Gassner 1997, 136-137, Taf. 44, 531-533; Outschar 1996, 52, Taf. 7, 218, Taf. 8, 220, Taf. 10, 221.

¹²³ Williams 1989, 21, Fig. 8, 111-113.

¹²⁴ Hayes 1991, 52, 188, Fig. LXV,17.

¹²⁵ Hayes 1973, 465, Pl. 91, 220; Slane 1990, 54, Fig. 8, 108-109.

¹²⁶ Lamp – Pryce 1940, 96-97, Fig. 1. 10.

¹²⁷ Hayes 1983, 118, Fig. 3, 26-31, Fig. 17, 199.

¹²⁸ Technau 1929, 51, Abb. 43, 3.

¹²⁹ Anderson-Stojanovic 1992, 54, Pl. 40, 341 (erken), 343 (geç).

Büyük olasılıkla bu formla ilişkili olan küresel gövdeli benzer tipte kaseler, DSA kaplarında da görülmektedir. Arretine kaplarıyla ilişkili olduğu düşünülen bu DSA üretimi kaselerin, genellikle profilli ağız kenarı altında ince yivler vardır. Bunun yanında Çandarlı ve Pergamon tipleri gibi herhangi bir profil bulunmayan tipleri de bulunmaktadır. Tondoları ise çoğunlukla mühür baskılıdır. Küresel gövdesi, çıkıntılı kenarı ve yüksek, meyilli kaide profiliyle Çandarlı ve Pergamon kaseleriyle aynı tipi göstermektedir. Ancak Çandarlı ve Pergamon tipleri genellikle geniş ve kabadır. DSA tiplerinde ise ince ve yüksek tipleri yanında kalın ve sık bir şekilde profillendirilmiş örnekler vardır. Bu tipe ait DSA örneklerine Antiocheia¹³⁰, Tarsus¹³¹, Anemurium¹³², Hama¹³³, Tell Rıfa'at¹³⁴, Samaria¹³⁵, Samsat¹³⁶, Samos¹³⁷, Ephesos¹³⁸, Kaunos¹³⁹ gibi yerleşimlerde rastlanmıştır. Hayes de DSA kaplarının bu tiplerini Form 48 olarak tanımlamış ve formu aşağı yukarı M.S. 40–70 yılları arası ve sonrasına tarihlemiştir¹⁴⁰.

Ephesos'da Marien Kilise'de tipin hem DSB hem de DSC üretimi örnekleri tespit edilmiştir. Ephesos'dan gelen DSB kasesi, form ve buluntu yeriyle M.S. 1. yüzyıla veya 2. yüzyıl başına tarihlenmiştir¹⁴¹. Ephesos Marien Kilise'de tipin DSC üretimlerinin ise hem erken hem de geç tipleri ele geçmiştir¹⁴².

Komana örneği, form yapısıyla tipin erken örneklerindedir. Bütün merkezlerden gelen veriler yanında formun en benzer örneğini Pergamon Tip N 33a kaseleri oluşturmaktadır ve buna göre Komana kasesi, Pergamon tipiyle paralel olarak M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreği arasına verilebilir.

¹³⁰ Waage 1948, 35, PL. VI, 470-473.

¹³¹ Jones 1950, 245, Fig. 175, 194, no. 424.

¹³² Williams 1989, 13, Fig. 5, 66.

¹³³ Christensen – Johansen 1971, Form 24, Fig. 64, 24. 5-8.

¹³⁴ Matthers 1978, Fig. 13, 36.

¹³⁵ Crowfoot 1957, 312, 337-339, fig. 81, 17-24.

¹³⁶ Zoroğlu 1986, 91-93, Çiz. 12, 1-9.

¹³⁷ Unterkichner 1983, 186, Abb. 4, Form 14.

¹³⁸ Outschar 1996, 46, Taf. 9, 112.

¹³⁹ Schmaltz 1995, 221, Abb. 23, 48.

¹⁴⁰ Hayes 1985a, 36, Tav. VI, 16.

¹⁴¹ Beyll 1993, 9, Taf. 1, 11.

¹⁴² Beyll 1993, 14-16, Taf. 6, 74-77. Taf. 7, 85-88; Ayrıca bu tipin örnekleri için bk. Hellström 1965, 70, Pl. 36, 257-259 (Labraunda); Gasperetti 2003, Pl. XC, 8 (DSA), 9 (DSC), 144 (Iasos).

Form 8 (Kat. No: 28, fig. 42)

Tek örnekle temsil edilmektedir. Form 2 gibi küresel gövdelidir. Yalnız dışa çekik ince bir dudak sahiptir ve dışta gövdesi bezemeli bir örnektir. Dışta dudak altında fascia tarzı bir profil üzerinde sıra sıra ok bezemesi vardır. Benzer bezemenin altta da devam ettiği anlaşılmaktadır. Ancak gövde yüzeyi tamamen tahrip olduğu için devamı tespit edilememiştir. Komana'dan bu form, ağız kenarı dışa çekik profilli küresel gövdeli kaseler olan Hayes Form 22A ile benzerdir. Hayes, bu tip için M.Ö. geç. 2. yüzyıl-M.S. 10 yılı arasını önermiştir¹⁴³. Tarsus'dan benzer bir örneği, höyüğün M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortası ve olasılıkla bu yüzyılın sonuna kadar devam ettiği önerilen Hellenistik-Roma ünitesinden ele geçmiştir¹⁴⁴. Sultantepe'den bir kase, Tarsus'dan örneklerle karşılaştırılmış ve Hellenistik Pergamene grubu olarak tanımlanmıştır¹⁴⁵. Hayes, Paphos'da bunların ΓN depozitinden bir örneği için serinin erken bir formu olduğunu söylemiştir¹⁴⁶. Paphos'dan başka örnekleri, M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyılı gösteren BZ depozitiyle Oda E ve Λ kontekstlerinde tespit edilmiştir¹⁴⁷.

Tel Anafa Tip 25a'dır. Anafa'da küresel gövdeli kaselerin bu tipi, Hell 2A (M.Ö. 125-?), Hell 2B (M.Ö. ?-98), Hell 2C (M.Ö. 98-75), Rom 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarında tespit edilmiştir. Yalnız bir örnek için ise Rom 1C (M.S. erken-orta 1.yüzyıl) veya daha geç olabileceği önerilmiştir¹⁴⁸. Nessana'da benzer ağız kenarlı kaseler, yoğunluğu M.S. 106'dan önce olduğu önerilen Helenistik Dönem tabakasından ele geçmiştir. Burada bir parça ise M.S. 106-395 arasına ait olan Roma tabakasından tespit edilmiştir¹⁴⁹. Lamb ve Pryce, Lesbos'tan bir örneğini yayınladıkları formun, Megara kaselerinin soyundan olduğunu söylemişlerdir. Bunlar için hem batıdan hem doğudan karşılaştırma örneklerini vererek Augustus öncesi veya Erken Augustus Dönemi'nde fabrikasyonunun en ince safhasının temsil edildiğini bildirmişlerdir¹⁵⁰.

¹⁴³ Hayes 1985a, 23, Tav. 3, 10-11.

¹⁴⁴ Jones 1950, 234, Fig. 188, D, E.

¹⁴⁵ Lloyd 1954, Fig. 1, 17; Ayrıca bu tip örnekler için bk. Kramer 2004, Taf. 81, 68-69; Kenrick 1985, 230-231, Fig. 41, 323, 4-5; Kenrick 2001, 250, Fig. 7, 115.

¹⁴⁶ Hayes 1991, 123, Fig. XLV, 20.

¹⁴⁷ Hayes 1991, Fig. L, 10-12, Fig. LI, Λ5, 6, 8-9.

¹⁴⁸ Slane 1997, 310-312, Pl. 17-18, FW 183, 185, 187, 189, 191, 192-193; Ayrıca bu tipin örnekleri için bk. Cox 1949, 9, No. 49; Crithensen - Johansen 1971, Fig. 45, Form 17.

¹⁴⁹ Baly 1962, 283, Pl. XLIV, H 1-10.

¹⁵⁰ Lamb - Pryce 1940, 97, Fig. 1, 2.

Komana'dan bu tip ile benzer şekilde bezemeli kaseler, DSB serisinde de görülmektedir. Bunlar Hayes Form 29 ve 66 tipleridir. Hayes, yarım küresel gövdeli küçük kaseler olan Form 29'un DSB 2 serisinde yer alan, Form 66'nın prototipi olduğunu söylemiştir. Her iki formunda dudak kenarı altında iki yiv arasında kazıma rulet bezemeli örneklerinden söz etmiştir¹⁵¹. Ephesos Tetragonos-Agora'dan örnekleri, M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Küresel gövdeli tiplerin dışta dudağı altında iki yivi arasında rulet bezemesi vardır. Gassner, dışı sık sık rulet bezemeli, yarım küreselden silindirik forma kadar farklı büyüklükte örneklerine rastlanan kaseler için M.S. 1. yüzyıldan daha net bir tarihleme yapılamadığını söylemiştir¹⁵². Ephesos'da Kamu pazarından örnekleri, burada M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine tarihlenen Dolgu B1'de tespit edilmiştir¹⁵³. Yamaç evlerden gelen bir örneği, M.S. 1. yüzyılın 1. yarısına tarihlenmiştir¹⁵⁴. Beyll, Ephesos Marien Kilisesi'nden örnekleri için ise M.S. 1. yüzyılı önermiştir¹⁵⁵.

Troia'da, Komana kasesiyle benzer formda bir kap, Pontic Sigillata üretimidir. Bu Pontic kasesi, yüzeyinden de görülebilen yüksek miktarda kireç ve altın rengi mika katkılı gri-kahverengi kil rengine sahiptir. Kahverengi astarı ise dışta üst bölümü ve iç bölümünü kaplamaktadır ve ince parlaklığa sahiptir. Troia'dan örnek, Grup C'den ele geçmiştir. Tekkök-Biçken, bu gruptan ele geçen Sigillata Pontica kaplarının hepsinin, M.S. geç 1. yüzyıl kontekstinden geldiğini söylemiştir. Bunların pişme sonucu olabilen portakal renginden portakal-yeşil tonlara sahip ve bazısının çekirdeğinin gri renkte olduğunu aktarmıştır. Astarın kalın uygulandığını ve yoğunlukla parlak bir görünüme sahip olduklarını belirtmiştir. Form ve tarzın, dönemin İtalyan Sigillataları'nın yaygın örneklerinin taklidi olduğunu, genel karakterinin ise yoğunlukla yüksek kaideli, gövdenin dışta yalnız yivlerle bezeli olduğunu eklemiştir¹⁵⁶. Komana örneği, form tipiyle bu Pontic kasesine benzer görünmektedir. Ancak Pontic kasesinin dışa çekik kenarı Komana örneğine göre oldukça yuvarlatılmış bir form göstermektedir. Bunun yanında astar ve bezemesiyle de Komana örneği, Pontic örneğinden ayrılmaktadır. Tekkök-Biçken'nin sözünü ettiği şekilde

¹⁵¹ Hayes 1985a: 59, Tav. XII, 26-27, 66, Tav. XIV, 17.

¹⁵² Gassner 1997, 127, 131, Taf. 41, 500-502.

¹⁵³ Meriç 2002, 51-52, 59-60, Taf. 23, K223-231.

¹⁵⁴ Outschar 1996, 50, Taf. 6, 148.

¹⁵⁵ Beyll 1993, 22, Taf. 1; Ayrıca Ephesos örnekleri için bk. Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 130, H55.

¹⁵⁶ Tekkök-Biçken 1996, 93, Fig. 50, C11.

Komana kasesinin de kalın uygulanan astarı parlak bir görünüme sahiptir. Ancak kırmızımsı-sarı kil tonuna sahiptir ve parlak koyu kırmızı astarlıdır.

Amorium'dan benzer profilli bir sigillata örneğinin Erken Roma Dönemi'ne ait ince seramik parçalarından olduğu söylenmiştir¹⁵⁷. Komana kasesi, ağız kenarı ve gövde yapısıyla Amorium örneğiyle oldukça paralel görünmektedir. Ancak Komana kasesi, bezemeli gövdesiyle farklılık göstermektedir.

Aizanoi'dan bu tip DSB üretimi kaseler, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir¹⁵⁸. Labraunda'dan örnekleri için DSB 2 serisinden olabileceği önerilmiştir¹⁵⁹. Assos'da yalnız yiv bezemesinin yer aldığı tiplerde M.S. 1.yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir¹⁶⁰. Knossos'da Dionysos Villası'nda Erken Roma Dönemi kapları arasında tespit edilmiştir. Burada Erken Roma Dönemi kaplarının, villadan önceki tabakalardan geldiği belirtilmiştir¹⁶¹.

Komana kasesi, formuyla DSA serisinin kaplarıyla akraba görünmektedir. Ancak bezemeli bir örnektir. Tipin DSA üretimleri ise basit ağız kenarlı küresel gövdeli kaselerin bir varyasyonu, M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıla ait dışa çekik ağız kenarlı, küresel gövdeli ve bezemesiz kaplardır. Lamp ve Pryce'nin Lesbos'tan yayınladığı örnek gibi Komana örneğininde Megara kaseleriyle ilişkili bir tip olduğu büyük olasılıktır ve aynı zamanda Komana örneğinin fabrikasyonunda Augustus Dönemi'nin kalitesine sahip bir kap olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Bunun yanında yalnız dudak altı bezemeli kaplar olsa da DSB örnekleri de Komana kasesi için önemli birer veridir. Bu çerçevede Komana'da tek örneği tespit edilebilen bu kase için Augustus Dönemi-M.S. 1. yüzyıl önerilebilir.

Form 9 (Kat. No: 29-32, fig. 43-46)

Küresel gövdesi çift dışbükey profilli kaselerdir. Yalnız bu formun genel karakteristiğinden farklı olarak Komana'nın Kat. No: 32'de tanıtılan örneğinin dudak kenarı üzerinde ince bir yiv vardır. Antiocheia'da bu tip, Erken Roma periyodu içinde ele alınmıştır¹⁶². Hayes'in DSA gruplamasında

¹⁵⁷ Harrison 1993, 250, Şekil 4, 5.

¹⁵⁸ Ateş 2002, 324, Abb. 3, 18-19; Ateş 2003: 186, 256, Taf. 62, 353-355.

¹⁵⁹ Hellström 1965, 69, Taf. 35, 228-229

¹⁶⁰ Zelle 1997, 42-43, Abb. 7, 38, 39-40.

¹⁶¹ Hayes 1983, 132, Fig. 17, 209.

¹⁶² Waage 1948, 34, Pl. V, 450.

Form 44'e girmektedir. Tipin ağız içindeki oluşu olmaksızın M.S. 1. yüzyılın ortasına kadar devam edebileceğini söylemiş ve Waage'nin bunları Antiocheia'nın Roma Dönemi süreci içinde yanlış yerleştirdiğini aktararak bunları aşağı yukarı M.S. 1-50 arasına tarihlenmiştir¹⁶³.

Tarsus'da bu tipin bir örneği, Mezar 38-I'in altındaki dolgudan (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısından) ele geçmiştir. Jones, başka bir örneğinde Roma dolgusundan (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı) geldiğini söylemiştir¹⁶⁴. Aşvan Kale'de Hellenistik II ve Roma tabakalarından ele geçmiştir¹⁶⁵. Tille Höyük'te bu tip kırmızı astarlı kaplar, yerleşimin Geç Hellenistik Dönem (M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl) yapı evresinde ele geçmiştir. Bununla birlikte French, Tille'de kırmızı astarlı kapların M.S. 50'den sonraya ait olmadığını söylemiştir¹⁶⁶. Samsat'ta tek örnekle temsil edilen tip, burada L/15 plankaresinde ve Mozaikli yapı seviyesinde Tabaka IV'ten ele geçmiştir. Zoroğlu, bu tabakadan diğer formlarında dikkate alınarak Samsat kasesinin M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilebileceğini önermiştir¹⁶⁷.

Hayes, Atina Agorası'ndan üç örnek yayınlamıştır. Bunlardan ilki M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 50 arasına tarihlenen konteksten ele geçmiştir. İkincisi M.Ö. 75-1 arasına ait konteskten gelmiş ve bunun muhtemelen aşağı yukarı M.Ö. 20-1 veya biraz daha geç olabileceği önerilmiştir. Üçüncü örnek ise M.S. 20-40 arasına ait olabileceği önerilen M.S. erken 1. yüzyıl kontekstinden tespit edilmiştir. Bununla birlikte Hayes, İtalyan kaseleri ile paralel olan bu tipin M.S. 5-25 civarına tarihlendiğini söylemiştir¹⁶⁸. Tipin DSA türü bir örneği, Korinth'in Güney Stoa depozitinden ele geçmiştir¹⁶⁹. Ayrıca küresel gövdeli bu kaselere Hama'da¹⁷⁰ ve Samos Heraion'unda¹⁷¹ da rastlanmıştır.

Farklı merkezlerden gelen bu tiplerle aynı özellikleri gösteren Komana kaseleri için M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları önerilebilir.

¹⁶³ Hayes 1985a, 33-34, Tav. VI, 9-10.

¹⁶⁴ Jones 1950, 243, Fig. 144, 411.

¹⁶⁵ Mitchell 1980, fig. 33, 355, fig. 41, 530.

¹⁶⁶ French – Moore – Russell 1982, 173, Fig. 12, 9-10; French 1984, 257, 249, res. 2, 40.

¹⁶⁷ Zoroğlu 1986, 88, Çiz. 9, Form 22.

¹⁶⁸ Hayes 2008, 28, 135, Fig. 5, 127-129.

¹⁶⁹ Hayes 1973, 451, 447, Pl. 85, 122.

¹⁷⁰ Cristensen – Johansen 1971, 163, 166, Fig. 64, 66, 22A,1.

¹⁷¹ Technau 1929, 49-50, Abb. 40.

Form 10 (Kat. No: 33-35, fig. 47-49)

Ağız kenarı dışta yuvarlatılmış, içe doğru meyilli cidara sahip kaselerdir. Kıbrıs sigillatalarının tipik formlarından olan tip, bezemesizdir. Kronolojik olarak da takip edilebilen İki farklı varyasyona ayrılmaktadırlar. Bunlar Hayes Kıbrıs Form 7 kaseleridir. Hayes, bu formun erken örneklerinin gövde profilinin kavisli, geç örneklerinin ise keskin, omurga şeklinde kaseler olduğunu aktarmıştır. İlk örneklerin M.S. 1. yüzyıl ortası, keskin kenarlı formun M.S. 79'dan ve bunun buradaki ikici örneğinin ise olasılıkla M.S. 2. yüzyılın ilk yarısından olduğunu söylemiştir¹⁷². Hayes Atlante'de ise Form P 22'dir. Hayes, tipi burada da Form P 22A ve B olmak üzere aynı şekilde iki varyasyona ayırmıştır. Form 22 A'nın M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl başlarında çok yaygın olduğunu ve bu tiplerin geç tarihinin aşağı yukarı M.S. 1. yüzyıl ortaları olduğunu söylemiştir. Form 22 B'nin ise M.S. geç 1. yüzyıl ile Traianus Dönemi'ne kadarki evreyi işaret ettiğini; Hadrianus Dönemi'nde ise yok olduğunu bildirmiştir¹⁷³.

Paphos'da bunların Form 22 A tipleri, Oda Λ, Dolgu 18 ve 4'den ele geçmiştir. Form 22 B ise Paphos'da Dolgu 3 ve 4'de tespit edilmiştir. Hayes, bunlarında M.S. geç 1. yüzyıldan Traianus Dönemi'ne kadar görüldüğünü; görünüşe göre Hadrianus Dönemi'nde gözden kaybolduğunu tekrarlamıştır¹⁷⁴. Tel Anafa'dan tipin erken varyasyonlarından bir örneği, M.S. erken 1. yüzyıla tarihlenen ROM 1B tabakasından ele geçmiştir¹⁷⁵. Samaria'da Hayes'in Form P 22A tipiyle benzer iki kase parçası yayınlanmıştır. Ancak bunlar için net bir tarihleme yapılamamıştır. Yalnız olasılıkla Augustus Dönemi'ne ait olabileceğinden söz edilmiştir¹⁷⁶. Jones, Tarsus'dan bir örneği, metalik görünümlü kırmızı astarlı kaplar olarak tanımlamıştır. Höyüğün M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait çevre duvarı depozitinden ele geçmiştir¹⁷⁷. Tarsus-Gözlükule'den örnek, Hayes'in sınıflamasındaki tarihle de paralel olarak erken tiplerdendir.

Kıbrıs'ın bu tipleriyle ilişkili olduğu görülen bir örnek, Porsuk Tepe'de tespit edilmiştir. Abadie-Reynal, Kıbrıs sigillata kaplarının bu tipinin,

¹⁷² Hayes 1967, 68, 70, Form 7A-B.

¹⁷³ Hayes 1985a, 84, Tav. XIX, 14-15.

¹⁷⁴ Hayes 1991, 42-43, Fig. XIX, P 22, Fig. LII, 19, Fig. LXI, 21-22, Fig. LX, 12, Fig. LXVI, 26; Ayrıca tipin örneği için bk. Diederichs 1980, Pl. 13-14, 145.

¹⁷⁵ Slane 1997, 337, Pl. 36, FW 579.

¹⁷⁶ Crowfoot 1957, Fig. 83, 8, 10; Gunneweg – Perlman – Yellin 1983, 102.

¹⁷⁷ Jones 1950, 250, Fig. 195, 524.

Tarsus, Perge ve Anemurium'dan örneklerinden söz etmiş ve bunların M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl başlarına tarihlendiğini aktarmıştır. Kıbrıs sigillatalarına oldukça yakın olduğunu söylediği Porsuk Tepe'den gelen vazounun, olasılıkla bölgesel bir tip olarak görünmediğini, sigillata tipinden etkilendiğini söylemiştir¹⁷⁸.

Perge Güney Hamamı'ndan bu tip profilli iki örnek, lokalize edilemeyen Doğu Sigillata kaseleri olarak tanımlanmıştır. Perge örneği, Tarsus'dan gelen tiplerle karşılaştırılmıştır¹⁷⁹. Perge konut alanı seramik buluntuları arasında da tipin, Hayes From 22 B örnekleri tespit edilmiş ve Hayes'in tarihlemesiyle paralel olarak M.S. geç 1. yüzyıl-Hadrianus Dönemi arısına verilmiştir¹⁸⁰. Atina Agorası'ndan ithal Kıbrıs sigillata kapları arasında aşağı yukarı M.S. 120-150 arasına tarihlenen kontekstten ele geçmiştir. Ancak Hayes, bu örneğin daha erken bir tarihe ait olabileceğini önermiştir¹⁸¹. Ayrıca bu kaselere Nabatea sigillata tiplerinde¹⁸², Nessana¹⁸³, ve Stobi'de¹⁸⁴ rastlanmıştır.

Komana'nın Kat. No: 33'de tanıtılan örneği, Kıbrıs tipleri kadar içe doğru donük olmamakla birlikte kavisli gövdesiyle erken tiplere benzerdir. Kat. No: 34, keskin gövde geçişiyle geç örneklerle paralel görünmektedir. Ancak Komana örneğinin ağız kenarı daha dik ve yüksek bir profil göstermektedir. Aynı zamanda daha ince cidarlı bir kaptır. Kat. No: 35 ise gövde yapısıyla Kıbrıs tiplerinin ikinci, yani geç varyasyonu oldukça paralel bir kasedir. Ancak dudak kenarındaki profili Kıbrıs örnekleri gibi belirgin bir şekil göstermez. Fakat olasılıkla bunlarla ilişkili bir tip olmalıdır.

Form 11 (Kat. No: 36, fig. 50)

Tek örneği tespit edilmiştir. İçe çekik ağız kenarlı ve konik gövde profilli derin bir kasedir. Kısmen korunmuş kaidesinin, düz dipli olduğu anlaşılmaktadır. Bu kase tipi, formuyla Pergamon Sigillatası T8b ile

¹⁷⁸ Abadie-Reynal 2003, 103, Pl. LXXI, 6.

¹⁷⁹ Atik 1995, 76, Abb. 29, 120-121.

¹⁸⁰ Fırat 1999, Lev. 32, 67.

¹⁸¹ Hayes 2008, 202, Fig. 26, 820.

¹⁸² Negew 1986, 30-33, 218-241.

¹⁸³ Baly 1962, 289, Pl. XLVIII, 15. 1-6.

¹⁸⁴ Anderson-Stojanovic 1992, 110, Pl. 96, 826-827.

benzerlik göstermektedir. Pergamon örneği üst kısmında içe çekiktir. Düz veya kubbe şeklinde yukarıya doğru meyilli kaide yapısına sahip örnekleri bulunmaktadır. Meyer-Schlichtmann, kent alanı kazılarındaki buluntu kontektlerinden gelen verilerin, iki varyasyondan oluşan T8'in her iki tipi içinde M.Ö. 1. yüzyılın 2. çeyreği ya da ortalarını başlangıç olarak gösterdiği, ancak bu tiplere yakın bir form olan T11 ile karşılaştırmalar sonucu, başlangıcın M.Ö. geç 1. yüzyıl olabileceğini söylemiştir. T8b'nin ise biraz daha geçi, M.S. 1. yüzyıl başlarını gösterdiğini, M.S. 1. yüzyılda her iki formunda paralel gittiğini ve M.S. 2. yüzyıl ortalarının ise her iki varyasyon içinde en geç tarih olduğunu belirtmiştir. Tipin Peristil evden gelen örneklerinin ise stratigrafi dışından ele geçmesi nedeniyle tarihlendirme herhangi bir veri sunmadığını eklemiştir¹⁸⁵.

Komana örneği, Pergamon'nun T8b tabağı ile benzerdir. Pergamon örneğinin tersine Komana'dan bu kap, bir kase formudur. Ancak ağız ve gövde formuyla Pergamon örneğiyle oldukça yakın bir form gösteren tip, Form 30'da olduğu gibi hem kase hem de tabak formunda kullanılmış bir form olup, Pergamon'un bu tipiyle aynı tarihlerden gelen bir kap olabilir. Bu bağlantıda Komana kasesini, Pergamon T8b tabaklarıyla paralel olarak M.S. 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıla tarihlendirmek mümkündür.

Form 12 (Kat. No: 37, fig. 51)

Dışa çekik, ince topak şeklinde ağız kenarına sahiptir. Aşağıya doğru düz devam eden gövdesi içe doğru hafif meyillidir. Komana'da ağız-gövde ve kaidesi kısmen korunmuş tek örnekle temsil edilen tip, yuvarlatılmış topak şeklinde bir kaide göstermektedir. DSB üretiminde Hayes Form 64B ve 65'le benzerlik göstermektedir¹⁸⁶. Hayes, 64A ve 57 ile karşılaştırdığı Form 65'i, M.S. 50-80 arasına tarihlemiştir¹⁸⁷. Komana örneği, genel karakteri ile Hayes'in burada gösterdiği örnekle aynı grup bir kaptır. Ancak yuvarlatılmış, dışa çekik ağız kenarı ve kısmen korunmuş kaide bölümü ile farklılık göstermektedir.

Ephesos'da Yamaç Evler'den ele geçmiştir. Yamaç Evler'de M.S. 1. yüzyılın 3. çeyreğine ait kontektsten ele geçen tipin kronolojisinin, M.S. 50-150 arasını gösterdiği ve Atlante 65 ile benzer olduğu

¹⁸⁵ Meyer-Schlichtmann 1988, 137-138, Taf. 17, 277.

¹⁸⁶ Hayes 1985a, 65, Tav. XIV, 14.

¹⁸⁷ Hayes 1985a, 65-66, Taf. XIV, 15-16.

belirtilmiştir¹⁸⁸. Ephesos örneği, sert bir şekilde dışa çekik kenarlıdır. Gövdesi diktir ve gövde cidarından kesintisiz bir şekilde devam ederek tabana bağlanmaktadır. Komana örneği, genel olarak Ephesos'dan tiplerle benzer bir profile sahiptir. Yalnız Komana örneğinin dışa çekik dudak kenarı yuvarlatılmış bir şekil göstermektedir. Gövdesi hafif içe doğru meyille devam etmektedir ve gövdeden ince bir kavisle yuvarlatılmış çıkıntısıyla birleşmektedir. Ancak devamı korunamamış olduğu için nasıl sonlandığı tespit edilememiştir.

Ufak farklılıklar göstermekle birlikte tam formu korunmamış olan Komana kasesi, büyük olasılıkla DSB serisinden bu tiplerle paralel bir form olmalıdır ve M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmek mümkündür.

Form 13 (Kat. No: 38, fig. 52)

Düz dudak tablası aşağıya doğru sarkık küresel gövdeli bir kaselerdir. Komana'da tek örneği tespit edilmiştir. Hayes'in Pontica Sigillata serisinde, Flaviuslar Dönemi'ne tarihlediği Form 3'le yakın bir kasedir¹⁸⁹. Hayes'in burada verdiği kase, Atina Agora'sından Grup G'nin M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen Tabaka II buluntuları arasındadır¹⁹⁰. Ancak Hayes, Agora'nın ithal sigillata kaplarını ele aldığı yeni dönem yayınında tipin M.S. 1. yüzyılın son çeyreğine ait konteksten ele geçtiğini bildirmiştir¹⁹¹. Bu örnek, aşağıya doğru sarkık dudak tablalı, çengel şeklinde yukarıya doğru çekilmiş küresel gövdeli ve yüksek halka kaideli bir forma sahiptir. İnce, sert portakal rengi killi ve portakal rengi astarlıdır. Tondosunda dairesel rulet bandı ve bunun ortasında mühür bulunmaktadır¹⁹². Komana örneği, ağız kenarındaki küçük fark dışında form ve kil-astar özellikleriyle Agora'dan bu tiplerle çok benzerdir. Aynı tip bir Pontica Sigillata örneği de Assos'da tespit edilmiş ve M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı, M.S. 70–130 arasına tarihlenmiştir¹⁹³.

¹⁸⁸ Ladsteatter 2010, 224, Taf. 80; 122, A-K 303.

¹⁸⁹ Hayes 1985, 93, Tav. XXIII, 3.

¹⁹⁰ Robinson 1959, 28, Pl. 5, 57, 66, G 61.

¹⁹¹ Hayes 2008, 203, Fig. 26, Pl. 45, 829.

¹⁹² Robinson 1959, 28.

¹⁹³ Zelle 1997, 153-154, Abb. 57, 1481; Zelle 1990, Abb. 14, 70; Ayrıca bk. Kenrick 1985, 276, Fig. 50, 387, 1-2.

Komana'dan bu kapla oldukça benzer profilli bir örnek, Tavium/Büyük Nefes'de tespit edilmiştir. Weber-Hidden, Tavium'da en sevilen tiplerden biri olan form için şaşırtıcı bir şekilde karşılaştırma örneğinin olmadığını söylemiştir. Tipin, yerleşimde hem Roma hem de Hellenistik Dönem formlarının yoğunluk gösterdiği noktalardan ele geçtiğinden söz etmiş ve bu kap tipinin burada olasılıkla uzun bir süre var olduğunu bildirmiştir¹⁹⁴.

Komana kasesi, Pontic Sigillata formuyla aynı tipi göstermektedir. Ancak Komana örneğinin ağız kenarı Pontic tipi gibi çengellenmiş gibi bir görünüm veren forma sahip değil, aşağıya doğru sarkık olarak bırakılmış bir form göstermektedir. Bunun dışında ise her iki formda aynı tipi göstermektedirler. Ağız kenarıyla aynı formu gösterdiği Tavium/Büyük Nefes örneğinden ise ince bir tip göstermektedir. Tarihleme önerisi getirilemeyen Tavium/Büyük Nefes örneği yanında Komana kasesi, Atina Agorası ve Assos'dan gelen Pontik sigillata örnekleriyle paralel olarak M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile 2. yüzyılın başlarına tarihlenebilir.

Fincanlar

Form 14 (Kat. No: 39, fig. 53)

Dışa çekik ve düz dudak kenarlı, kavisli gövdesi koni biçiminde küçük fincanlardır. Pürüzsüz, düz bir gövde yapısı göstermektedir. Düz tabanı vardır. Yüksek halka kaidelidir¹⁹⁵. Komana'da yalnız ağız kenarından oluşan tek örnekle temsil edilmektedir. Bunlar Erken Roma Dönemi kapları içinde ele alınan Antiocheia Form 445–446 tipidir¹⁹⁶. Samaria Form 22'dir. Samaria'nın bu grubu 22a ve 22b olmak üzere iki alt tipe ayrılmıştır. Form 22a'nın dudağı hafif kalıp şeklindedir. Form 22b ise basit dudak kenarlı örneklerdir. Form 22a'nın şüpheli olmakla birlikte erkene, 22b ise M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁹⁷. Hayes'in DSA grubunda Form 42'dir. Hayes, bu tipin belki Form 23'den türetilmiş olabileceğini veya Arretine seramiklerinden ya da DSB1 kaplarından taklit edilmiş olabileceğini önermiş ve aşağı yukarı M.Ö. 10-M.S. 20/30 ve hatta daha geçe ait olduklarını söylemiştir¹⁹⁸.

¹⁹⁴ Weber-Hidden 2003, 271, Taf. 5, A 2. 8.

¹⁹⁵ Slane 1997, 322; Gunneweg 1983, 100.

¹⁹⁶ Waage 1948, 34, Pl. V, 445, 446f, 446k, 446p, 446u.

¹⁹⁷ Crowfoot 1957, 311-312, Fig. 70, 1, Fig. 81, 3-4.

¹⁹⁸ Hayes 1985a, 32-33, Tav. VI, 4-7.

Tel Anafa Tip 32'dir. Tip, Anafa'da Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl- M.S. erken 1. yüzyıl) ve 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarından ele geçmiştir. Yalnız bir örnek için ise Roma 1B veya daha geç olabileceği önerilmiştir¹⁹⁹. Tarsus'da da bu tipin bir örneği, M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen çevre duvarı depozitinin kuzey bölümünden ele geçmiştir²⁰⁰. Atina Agorası'ndan tipler, M.Ö. 75 ile bu yüzyılın sonuna tarihlenen Grup F'den ele geçmiştir²⁰¹. Hayes'in yayınında da ele aldığı Atina Agorası fincanları, M.Ö. 75-1 arasına tarihlenen kontekstten ele geçmiştir. Bir örnek ise aşağı yukarı M.S. 20 ile 40 arasına verilen kontekstten gelmiştir. Hayes, örneklerine Delos'ta M.Ö. 69'dan önce rastlanan tipin, Agora'dan bu örneklerinin de bunların yüzyılın sonuna (M.Ö.25-1) ait kanıtları olduğunu söylemiştir. Bunun yanında M.S. 1. yüzyıl dolgusundan gelen tek örneğin de tipolojik özelliklerinin önceki örneklerden farklı olmadığını, ancak özensiz üretiminin ve donuk parlaklıktaki astar tarzının DSA kaplarının M.S. 1. yüzyıldaki geç üretimleriyle benzer olduğunu söylemiştir²⁰². Knossos'dan yalnız ağız ve gövde parçası korunmuş bir örnek, M.Ö. 20-1 arasına tarihlenen Well RR /K/60 depozitinden ele geçmiştir²⁰³. Bunlara ayrıca Jerusalem²⁰⁴, Kenchreai²⁰⁵, Hama²⁰⁶, Ashdod²⁰⁷ Ephesos²⁰⁸ ve Troia'da²⁰⁹ da rastlanmıştır.

Bu merkezlerden gelen tipler doğrultusunda Komana'nın bu tek örneği için M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl önerilebilir.

Form 15 (Kat. No: 40-42, fig. 54-56)

Yüksek profilli fincanlardır. Dik ağız kenarı dışa çekik, "S" şeklinde bir profil yapmaktadır. Ağızdan gövdeye keskin bir açı ile dönmektedir. Gövde koniktir. Kat. No: 41 ve 42'de tanıtılan Komana örneklerinin ağız

¹⁹⁹ Slane 1997, 323, Pl. 23, FW 258-260.

²⁰⁰ Jones 1950, 249, fig. 194, no. 500.

²⁰¹ Robinson 1959, 12, Pl. 58, 60, F12, Pl. 1, 58, F13, Pl. F 14; Agora'dan başka bir örnek için bk. Waage 1933, Fig. 1. 67.

²⁰² Hayes 2008, 27, Fig. 5, 117-121.

²⁰³ Hayes 1971, 252-253, Fig. 3. no. 11.

²⁰⁴ Hayes 1985b, 190, Fig. 53, 15.

²⁰⁵ Adamsheck 1979, 53, 57, Pl. 15, no ER 24d.

²⁰⁶ Cristensen – Johansen 1971, Hama Form 22, fig. 64, 22, 1-5.

²⁰⁷ Dothan – Freedman 1967, 29-30, 32, Fig. 10, no 7-8.

²⁰⁸ Mitsopoulos-Leon 1972-75, 504, Fig. 3c.

²⁰⁹ Tekkök-Biçken 1996, 39, Fig. 11, A51.

kenarı üzerinde ince birer oluk vardır. Bunlar Antiocheia Form 453 ve 455 tipleridir. Waage, konkav dudaklı ve düz kenarlı fincanlar şeklinde tanımladığı Antiocheia'da bu tipleri birlikte ele almıştır. Bununla birlikte Form 453'ü Erken Roma Dönemi'nin en erken safhasına, M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlemiştir. Form 453'ün altında ayrı olarak yer aldığını söylediği Form 455'i ise ikinci safhaya, M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreği ile 2. çeyreği içlerine vermiştir²¹⁰. Komana örneği, ağız ve gövde kenarı ile Antiocheia Form 453 ile daha yakın görünmektedir. Ancak birbirine yakın formlar olan iki tipte de aynı türde fincanlardan olmasıyla önemlidir.

Samaria Form 23 bu tip fincanlardır. Crowfoot, Samaria'da bu tipin en erken örneğinin Batı'da da ilk ortaya çıkışına denk gelen Roma IA Dönemi'ne, Augustus Dönemi'ne ait olduğunu söylemiş ve bunların M.S. 1. yüzyılın karakteristik formlarından biri olduğunu belirtmiştir²¹¹. Hayes Form 45'dir. Hayes, Antiocheia Form 453 ve 455 ile paralel olan tipi, aşağı yukarı M.S. 1/10–50/60 arasına tarihlemiştir²¹². Tel Anafa Tip 34b örnekleridir. Formun, Anafa'da en erken Roma 1B kontekstinde görüldüğü ve Roma 1C'de de devam ettiği tespit edilmiştir²¹³. Komana örneklerinin ağız kenarı Anafa örnekleri kadar içbükey bir profil göstermemektedir. Daha yumuşak geçişlidir. Bununla birlikte aynı şekilde konik gövde profillidir. Komana örneklerinde herhangi bir bezeme ise görülmemektedir.

Jerusalem'de Ermeni bahçesinden bu tip iki örnek, M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir²¹⁴. Komana'nın 42 nolu örneği, ağız profili ve keskin gövde geçişi ile buradan özellikle 17 nolu örnek ile yakın profillidir. Ancak Komana örneği, içte ağız kenarında yer alan yiviyle Ermeni bahçesinden gelen bu örnekten ayrılmaktadır.

Tarsus'dan bu tip bir örnek, M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen Roma dolgusundan ele geçmiştir²¹⁵. Komana örnekleri, Tarsus örneğiyle benzer şekilde kısa kenarlı ve keskin bir açı yaptıktan sonra düz gövdesiyle birleşen tiplerdir. Kat. No: 40'da tanıtılan Komana örneği, Tarsus örneği kadar kavisli bir ağız kenarı ve dik gövde profili

²¹⁰ Waage 1948, 34, Pl. V, 453, 455; Antiocheia'dan örnekler için ayrıca bk. Waage 1934, 72, Fig. 5.

²¹¹ Crowfoot 1957, 338, Fig. 68, 8, Fig. 81, 5-10.

²¹² Hayes 1985a, 34, Tav. VI, 11-12.

²¹³ Slane 1997, 325-326, Pl. 24, FW 273-276.

²¹⁴ Hayes 1985b, Fig. 53, 16-17.

²¹⁵ Jones 1950, 244, Fig. 194, 417.

göstermemektedir. Kat. No 41 ve 42 ise ağız kenarındaki yiviyle ayrı bir örnektir. Ancak formundaki farklılıklara rağmen Komana fincanları, Tarsus örneğiyle paralel kaplardır.

Komana'nın bu tipleriyle benzer profilli kaseler, Aşvan'da Hellenistik II ve Roma tabakalarını içeren G4a, H4b ve I5 kontekstlerinden ele geçmiştir²¹⁶. Samsat'ta, Samaria örnekleri gibi gruplanan fincanlar için M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı önerilmiştir²¹⁷. Samsat'tan bir örnek²¹⁸ ağız profili ve gövde geçişiyle Komana'nın Kat. No: 42'da tanıtılan örneğiyle benzerlik göstermektedir. Yalnız Komana örneği içte dudak kenarındaki yiviyle ayrı bir kaptır.

Paphos'ta benzer bir DSA örneği, aşağı yukarı M.S. 1-15/20 arasına verilen Well 18 depozitinden ele geçmiştir. Paphos örneği, içbükey ağız kenarlı ve hafif koni biçiminde küçük bir kasedir²¹⁹. Komana örneğinin ağız kenarı Paphos örneğine göre daha basit, hafif içbükeydir. Gövde profili korunan Kat. No: 40'da tanıtılan parça ise aşağı yukarı benzer bir gövde yapısı göstermektedir.

Atina Agorası'ndan örnekleri, M.S. erken 1. yüzyıl ve M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait kontekstlerden ele geçmiştir²²⁰. Korinth'te bu tip bir DSA örneği, Güney Stoa buluntuları arasından ele geçmiştir²²¹. Samos Form 10 fincanlarıdır. Samos'da bunların tarihlenebilen parçaları, M.S. geç 1. yüzyıla kadarki erken tabakalardan ele geçmiştir²²². Bu merkezler dışında bu tip kase örneklerine Sidi Khrebish Benghazi²²³, Nabate Oboda²²⁴, Hama²²⁵, Tell Rifa'at²²⁶, Uzuncaburç-Diakaisereia²²⁷, Ephesos²²⁸ ve Knidos'ta²²⁹ rastlanmıştır.

²¹⁶ Mitchell 1980, fig. 29, 203-205, fig. 32, 307.

²¹⁷ Zoroğlu 1986, 91.

²¹⁸ Zoroğlu 1986, Çiz. 11, 6.

²¹⁹ Hayes 1991, 180, Fig. LXI, 10.

²²⁰ Hayes 2008, 137-138, Fig. 6, 151-153.

²²¹ Hayes 1973, 451, Pl. 85, 119.

²²² Unterkichner 1983, 182, Abb. 2, 10.

²²³ Kenrick 1985, 237-238, Fig. 43, 334-1-2.

²²⁴ Negew 1986, 24, 24, 164.

²²⁵ Cristhensen – Johansen 1971, 164, Form 23, Fig. 64, 23. 1.

²²⁶ Matthers 1978, Fig. 13, 33.

²²⁷ Wannagat 2006, Abb. 8.

²²⁸ Mitsopoulos-Leon 1972-75, Fig. 3h.

²²⁹ Doksanaltı 2006, 455, K164.

Komana'dan tipler, bu merkezlerden gelen DSA türü örneklerle oldukça paralel formlardır. Özellikle Kat. No: 40'da tanıtilan fincan Antiocheia ve diğer merkezlerin buluntularıyla birebir örtüşen bir form göstermektedir. Kat. No: 41 ve 42 ise ağız kenarı üzerindeki yivleriyle bunlardan farklılık göstermektedir. Ayrıca Komana fincanları bezemesiz kaplardır. Bununla birlikte Komana örnekleri için bu merkezlerden gelen kronolojik verilerle M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl arasını önermek mümkündür.

Form 16 (Kat. No: 43, fig. 57)

Form 15'in varyasyonu fincanlardır. Ağız kenarı Form 15'e göre daha kavisli bir profil göstermektedir. Dışta dudak altında ve gövdenin üst bölümünde yivler arasında bulunan rulet bezemesiyle karakteristik kaplardır. Komana'da form karakteriyle bu tipe ait olduğu anlaşılan tek örnek tespit edilmiştir. Ancak Form 15'de olduğu gibi bezemesiz bir kaptır. Yalnız içi-dışı kil renginde yeşilimsi gri renkte astarlı bir örnektir. Antiocheia Form 457 tipini hatırlatmaktadır. Waage, bunları keskin içbükey ağız kenarlı ve oldukça düz gövdeli küçük kase veya fincanlar olarak tanımlamış ve bunların dışında ağız kenarında ve gövdeye geçişindeki kavis üzerinde rulet bezemesi, iç tarafında ise iki yiv olduğundan söz etmiştir. Ayrıca bunların mühürsüz kaplar olduğunu söylemiş ve bunları Erken Roma Dönemi'nin M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına denk gelen I-II safhalara tarihlemiştir²³⁰. Yalnız ağız ve gövdesinin bir kısmı korunmuş olan Komana örneği, gövdeye geçişinde Antiocheia örnekleri kadar dışa doğru çıkıntılı değildir. Yalnız iç tarafında gövde geçişinde bir yiv bulunmakla birlikte ise tamamen bezemesiz basit bir örnektir. Ancak genel karakteriyle Antiocheia tipleriyle paralel bir kap olarak görünmektedir.

M.S. erken 1. yüzyıla tarihlenen Hayes Form 46 tipidir²³¹. Tel Anafa 34c ile yakın görünmektedir. Slane, bu tipin dudak altında ve gövdenin üst bölümünde yivler arasındaki rulet bezemesi ile karakteristik, ayırt edilebilir olduğunu söylemiştir. Anafa'da tipin bir örneği Roma 1A veya daha geçe ait kontektsten ele geçmiştir. Bunun dışındaki örnekleri ise Tip 43'ün diğer varyasyonları gibi yaygın olmamasına karşın Roma 1B ve 1C kontektstleri arasında dağılmıştır²³². Komana örneği bunların basit bir formudur.

²³⁰ Waage 1948, 34, Pl. V, 457.

²³¹ Hayes 1985a, 34, Tav. VI, 13-14.

²³² Slane 1997, 325-326, Pl. 24, FW 277.

Jerusalem’da Komana örnekleriyle yakın profilli iki örnek, M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir²³³. Ancak yine Komana örneği basit profili ve bezemesiz oluşuyla bunlardan farklılık göstermektedir. Aşvan Kale’de Hellenistik Dönem kontekstinden gelmiştir²³⁴. Samsat’ta I/16, KL/- plankarelerinde ve Urfa Kapısı’nda tespit edilmiştir. Ayrıca merkez açmada Tabaka IV’de Mozaikli Yapı seviyesinde ele geçmiş ve bu alandan ele geçen diğer buluntularla paralel olarak M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir²³⁵. Atina Agorası’nda tipin bir örneği, M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği-ortasına ait kontekstten ele geçmiştir. Bir diğer örneği ise M.S. 1. yüzyıl malzemesiyle karışık Geç Roma Dönemi kontekstinde tespit edilmiştir²³⁶. Korinth’te Tiberius depozitinden ele geçmiştir²³⁷.

Komana’da tek örneği tespit edilen tip, Form 15 ile aynı şekilde bezemesiz karakteriyle bunlarla paralel olarak M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıla ait bir tip olmalıdır.

Form 17 (Kat. No: 44-46, fig. 58-60)

Form 15 ve 16’dan sonra aynı tipin üçüncü çeşidini göstermektedir. Genel olarak içbükey ağız kenarlı, çok veya az konik gövdeli, halka kaideli ve bezemeli kaplardır. Komana örneklerinin form yapısı da bu tipleri işaret etmektedir. Ancak dudak üzerlerinde bulunan ince oluklu örnekleriyle bunlardan ayrılmaktadır. Ayrıca bezemesiz kaplardır. Bunlar kısa ve kavisli ağız kenarıyla Antiocheia Form 457 tipiyle, ağızdan gövdeye geçişte dışa doğru oldukça çıkıntılı kavisiyle ise Antiocheia Form 460 ile yakınlık göstermektedir. Antiocheia Form 457, daha öncede belirtildiği gibi Erken Roma Dönemi’nin M.Ö. 1. yüzyılın son çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına denk gelen I. ve II. safhalara tarihlenmiştir. Form 460 ise Erken Roma Dönemi’nin III. safhasında da devam etmiştir. Waage, bu tipleri form değişimine göre en erkeninden geçine doğru sıralamıştır²³⁸. Ancak Antiocheia kaplarıyla aynı tip örnekler olan Komana örnekleri için bu şekilde bir kronoloji oluşturmak mümkün değildir.

²³³ Hayes 1985b, Fig. 53, 19-20, Fig. 54, 1.

²³⁴ Mitchell 1980, fig. 29, 211.

²³⁵ Zoroğlu 1986, 91, Çiz. 10-11; Hama örnekleri için bk. Cristhensen - Johansen 1971, 164, Form 23, Fig. 64, 23. 14-24.

²³⁶ Hayes 2008, 137, Fig. 6, 149-150.

²³⁷ Wright – Jones 1980, 145, Fig. 3, 23, 149, Fig. 4, 42.

²³⁸ Waage 1948, 34, Pl. 457, 460; Waage 1934, Fig. 5,

Tarsus'dan yakın denebilecek örnekler, Form 2 ile benzer Tarsus örneğiyle birlikte M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen Roma dolgusundan ele geçmiştir²³⁹. Tarsus örnekleri, kısa kenarı ve konkav gövde yapılarıyla Komana örnekleriyle aynı tipi göstermektedir.

Hayes Form 47'dir. Paphos ve Antiocheia kontekstleri çerçevesinde aşağı yukarı M.S. 10–60/70 arasına tarihlenmiştir²⁴⁰. Tel Anafa'nın Tip 34b ve 34c kapları arası bir form göstermektedir²⁴¹. Kısa kenarıyla Anafa'nın Tip 34b fincanlarıyla benzerken, gövde geçişi ve gövde yapısıyla Form 34c tipleriyle benzerlik göstermektedir. Tel Anafa'da bu tip serisine ait olabileceği düşünülen gövde parçasıları, kentte Roma 1A kontekstinden ele geçmiştir. Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) ve 1C'de (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) ise artarak devam etmiştir. Bunun dışında serinin 34a varyasyonunun küçük bir gövde alt bölümüne ait parça, Hellenistik 2C (M.Ö. 75–20?)/Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl), diğer bir örneği ise Roma 1A kontekstinden ele geçmiştir. Yoğunluğu ise Roma 1B'de tespit edilmiştir²⁴².

Aşvan Kale'de bu tip için çok benzer kaplar, Hellenistik II ve Roma tabakalarını içeren G4a kontekstinden ele geçmiş ve Hellenistik Dönem kasesi olarak tanımlanmıştır²⁴³. Aşvan örneğinin dudak üzeri, Komana örnekleriyle benzer şekilde yivlidir. Yalnız ağız kenarı korunmuş çok küçük bir parça olan tip, formuyla da Komana örnekleriyle yakındır. Sultantepe'de ele geçen fincanlar Roma-Pergamon kapları olarak tanımlanmıştır²⁴⁴. Bunlar da DSA serisinin benzer fincanlarının tipik örnekleridir. Samsat'tan bu tip fincanlarında ağız profili aşağı yukarı Komana örnekleriyle yakınlık gösterirken yine gövde yapısı ile daha benzer fincanlardır.

Paphos'da benzer profilli DSA tipi fincanlar, Geç Augustus Dönemi, aşağı yukarı M.S. 1–15/20 arasına verilen Kuyu 18, buluntularının çoğunluğu M.Ö. geç 1. yüzyıl ile Erken Tiberius üretimlerini gösteren Kuyu 4 ve Augustus Dönemi'ni işaret eden Kuyu 3 depozitlerinden ele geçmiştir²⁴⁵.

²³⁹ Jones 1950, 244, Fig. 193, 412-413.

²⁴⁰ Hayes 1985a, 35, Tav. VI, 15.

²⁴¹ Slane 1997, 324-326, Pl. 24, FW 273-279.

²⁴² Slane 1997, 325.

²⁴³ Mitchell 1980, fig. 29, 219.

²⁴⁴ Lloyd 1954, 101-102, Fig. 1, 1-8.

²⁴⁵ Hayes 1991, 180, Fig. LXI, 11, 174, Fig. 17, 18, 177, Fig. LX, 10.

Diğer merkezlerden örnekler gibi Pahpos'dan gelen fincanların da daha çok gövde geçişi ve gövde yapısı Komana'nın bu tipleriyle benzerdir.

Atina Agorası'nda M.S. 1. yüzyıl içinde farklı kontekstlerden ele geçmiştir. Yalnız bir örnek, M.S. 2.-3. yüzyıl kontekstinden gelmiştir. Ancak bu parça için aşağı yukarı M.S. 30–60 yılları arasına ait olabileceği önerilmiştir²⁴⁶. Korinth'in Güney Stoa buluntuları arasında Komana örnekleriyle benzer iki DSA örneği tespit edilmiştir²⁴⁷.

Komana'nın Form 15 ve 16'da tanıtılan fincanlarıyla birlikte aynı tipi gösteren bu kaplar, DSB kaplarında da kullanılmıştır. Bunlar Hayes'in DSB serisinde Form 30'u oluşturmaktadır ve Hayes, bu tipleri M.S. 1. yüzyılın ilk yılları ve sonrasına tarihlemiştir²⁴⁸. Bununla birlikte benzer ağız ve gövde yapısıyla Hayes'in Form 32 ve 70'de tanıttığı DSB fincanları da bu tiplerle uzak olmayan kaplardır. Hayes, Form 32'nin özellikle M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği veya yarısına ait olduğunu, ancak Atina Agorası'ndan gelen örneklerinin daha erkeni (M.S. 1–25) gösterdiğini söylemiştir²⁴⁹. Form 70'i ise Form 58 ile paralel olarak spiralli örneklerini M.S. 50–75 yılları arasına ve spiralsiz tiplerini M.S. 75–125 tarihlerine vermiştir²⁵⁰. Bu tip DSB fincanlarına Batı Anadolu kıyı kentleri boyunca yaygın olarak rastlanmaktadır²⁵¹.

Pergamon Sigillata kaplarında da görülen tip, burada DSA ve DSB üretimlerinden daha erken bir tarih vermiştir. Meyer-Schlichtmann, dört farklı varyasyon gösteren tipin, Pergamon kent alanı kazıları aracılığıyla başlangıcının M.Ö. 1. yüzyılın ortalarını gösterdiğini ve ana zamanının M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı olduğunu söylemiştir. Formun sonunun ise Pergamon ve Pergamon dışındaki merkezlerden gelen buluntularla yapılan karşılaştırmalar üzerine M.S. 1. yüzyılın ortası veya 3. çeyreğine tarihlendiğini

²⁴⁶ Hayes 2008, 138, Fig. 6, 154-160.

²⁴⁷ Hayes 1973, 451, Pl. 85, 119.

²⁴⁸ Hayes 1985a, 53-54, 59, Tav. XII, 28.

²⁴⁹ Hayes 1985a, 59-60, Tav. XIII, 3.

²⁵⁰ Hayes 1985a, 63, 66-67, Tav. XIV, 19.

²⁵¹ Hellström 1965, 66-67, PL. 35, 221–224; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 514; Meriç 2002, 4, 62-63, Taf. 26, K 270-278; Beyll 1993, Taf. 2-3, 28-33; Outschar 1996, Taf. 6, 133; Zelle 1997, 43–45, Abb. 7-8, 43–46; Pülz 1985, Abb. 2, 9-11; Doksanaltı 2006, 466, K175, 468-469, K178; Tipin DSB fincanları için ayrıca bk. Robinson 1959, Pl. 61, G 18, Pl. 62, M 33, J 29, G 28, PL. 66, G 70 (DSB?), H 7(DSB?); Slane 1990, Fig. 6, 95; Andeson-Stojanovic 1992, 52, Pl. 38, 321-325; Hayes 2008, Fig. 13, 377–398.

belirtmiştir²⁵². Samos Form 10, bu tip fincanlardır. Samos'ta tarihlenebilen parçalar, M.S. 1. yüzyılın erkenden geçine kadarki tabakalardan ele geçmiştir²⁵³. Ayrıca bu tip kaplara Jerusalem²⁵⁴, Hama²⁵⁵, Nabate Oboda²⁵⁶, Tell Rıfa'at²⁵⁷, Sidi Khrebish Benghazi²⁵⁸, Knidos²⁵⁹ ve Korinth'te²⁶⁰ rastlanmıştır.

Komana'dan örnekleri farklı karakteristik özellikleriyle birlikte bu merkezlerden gelen buluntularla M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonlarına tarihlenebilir.

Form 18 (Kat. No: 47-52, fig. 61-66)

İçe çekik ağız kenarlı fincanlardır. Gövde kavisli ve yüksektir. Halka kaidelidirler. Genel olarak çan formunu hatırlatmaktadır. Bunlar Çandarlı Tip 16 ile yakındır. Çandarlı Tip 16, kubbe şeklinde yukarıya doğru dönük ağız kenarlı, meyilli gövde yapısına sahip bir fincandır. Loeschcke, eski tarzın bu ince cidarlı fincanlarının Tabaka II ve IV'de tek tük tespit edildiğini ve bu K. Asya üretimi için en yakın akraba formun, Geç Augustus Dönemi'ne ait olan Haltern Tip 10 olduğunu söylemiştir²⁶¹.

Assos'dan DSC-Grup 3'deki Kase 11 formudur. Yalnız ağız ve gövdesinin bir kısmı korunmuş olan tip, kalınlaştırılmış içe çekik ağız kenarlıdır. Bir kavisle ağızdan gövdeye geçer ve gövde diktir. Zelle, bu örnek için M.S. 1. yüzyılın ilk yarısını önermiştir²⁶². Assos örneği, içe çekik ağız profiliyle Komana'nın Kat. No: 47 ve 48'de tanıtılan örnekleriyle benzerdir. Ancak Komana örneklerinin ağız kenarı bunlar gibi kalınlaştırılmış değildir. Bu tip, Assos'un DSB serisinde ise Kase 5 ve 6 ile benzerlik göstermektedir. Assos'dan Kase 5 dikey, yukarıya doğru dönük basit ağız kenarlıdır. Yalnız ağız ve gövdesinin bir kısmı korunmuş olan Kase 6'nın ağız kenarı, Kase

²⁵² Meyer-Schlichtmann 1988, 112-113, Taf. 13, 182-183, 185-186, Taf. 34, 185; Pergamon örnekleri için ayrıca bk. Ziegenaus – De Luca 1968, 158, Taf. 56, 67, 386.

²⁵³ Unterkirchner 1983, 182, Abb. 2, Form 10.

²⁵⁴ Hayes 1985b, 190, Fig. 54, 2-9.

²⁵⁵ Crithensen – Johansen 1971, 164, Form 23, Fig. 64, 23. 8a, 20, 26-27.

²⁵⁶ Negew 1986, 25, 165.

²⁵⁷ Matthers 1978, Fig. 13, 35.

²⁵⁸ Kenrick 1985, 238, Fig. 43, 335.

²⁵⁹ Doksanaltı 2006, 455-456, K165.

²⁶⁰ Slane 1990, 61, Fig. 11, 126-127; Adamscheck 1979, 57, Pl. 15, ER 24a-c, ER 25a-c.

²⁶¹ Loeschcke 1912, 370, Taf. XXVIII, 16.

²⁶² Zelle 1997, 144, Abb. 52, 1085; Zelle 1990, Abb. 11, 57.

5'e göre içe doğru dönüktür. İç tarafında ağız kenarından gövdeye bir yivle geçiş yapmaktadır. Bununla birlikte her iki formun da gövde profilinin aynı olduğu anlaşılmaktadır. Her iki örnekte dışa doğru kavisle uzanan bir gövde yapısına sahiptir. Tam profili korunmuş olan Kase 5, dikey bir şekilde inerek profilli kaideye bağlanmıştır. Zelle, Kase 6'nın Kase 5 ile çok benzer olduğunu, sadece az bir detayla ayrıldığını söylemiştir. Kase 5'i M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına, Kase 6'yı ise M.S. 1. yüzyılın ortasıyla 2. yarısı arasına tarihlemiştir²⁶³. Komana'nın bu örnekleri, Assos'dan her iki örnekle de ilişkili kaplar olmalıdır. Komana'nın özellikle daha dik dudak kavisiyle Kat. No: 50–52 arasında tanıtılan örnekleri, Assos'dan Kase 6 ile benzer fincanlardır. Bununla birlikte Komana örnekleri, ağızdan gövdeye kesintisiz bir şekilde bağlanmaktadır. Assos örneği gibi bir yivleri yoktur. Kat. No: 47–49 arasında tanıtılan Komana örnekleri, içe doğru daha dönük ağız kenarıyla Assos'dan bu tiplerle ayrılmakla birlikte genel karakteriyle bu tiplerle bağlantılı kaplar olarak görünmektedir.

Hayes'in DSB serisinde Form 36 ile yakın görünmektedir. Hayes, tipi burada Form 20 ve 21 ile karşılaştırmış ve tarihlemesinin de Form 20'ye denk geldiğini söylemiştir²⁶⁴. Form 20'nin olasılıkla M.S. 1. yüzyılın ortalarına ait olduğunu önermiş ve diğer kopyalarının ise bilinmediğini belirtmiştir²⁶⁵. Troia'dan benzer iki DSB örneği, M.S. 50–125 arasına tarihlenen Grup D'de dolgu 1'den ele geçmiştir. Troia örneklerinin ağız kenarında içte ve dışta yivler vardır. Ayrıca tam profilli örneğin kaidesinde yivler bulunmaktadır²⁶⁶. Troia örneklerinin ağız kenarı dışta keskin hatlara sahiptir. Komana örnekleri ise yuvarlak dönüşlüdür. Ancak ağız ve gövde yapısıyla benzer tipte fincanlardır.

Tarsus'dan bu tip bir örnek, stratigrafi dışından ele geçmiştir. Ancak bunlar Tarsus'da genel olarak Erken İmparatorluk Dönemi kaplarıdır²⁶⁷. Benzer ağız ve gövde profiline sahip bir kap, Dura-Europos'da ele geçmiştir. Dura örneği geniş ve derin, düz tabanlı ve halka kaidelidir. Cox, bu tiplerin çoğunlukla Roma Dönemi'ne tarihlendiğini söylemiştir. Benzer profil ve dudak kenarlı bir kase nin Domitianus-Traianus Dönemleri'ne

²⁶³ Zelle 1997, 45-46, Abb. 8, 57; Zelle 1990, Abb. 4, 6.

²⁶⁴ Hayes 1985a, 60, Taf. XIII, 6.

²⁶⁵ Hayes 1985a, 57.

²⁶⁶ Tekkök-Biçken 1996, 101, Fig. 55, D16-17.

²⁶⁷ Jones 1950, 254, Fig. 196, 566.

tarihlendiğini belirtmiştir²⁶⁸. Komana'nın 47–49 numaralı örnekleri, ağız profiliyle Dura örneğiyle benzer tip göstermektedir. Ancak Dura örneğinin gövdesi daha kavislidir ve kaide tabanı ve ağızla Komana örneklerine göre oldukça geniş bir kasedir. Komana örnekleri, Assos'dan gelen örnek gibi küçük fincanlardır.

Jerusalem'da Ermeni bahçesinde benzer profilli bir örnek, Palestine kırmızı astarlı kaplarından. Hayes, Palestine kırmızı astarlı kaplarının form repertuarının, çoğunlukla Arretine kap tiplerinin etkisinde Geç Hellenistik ve Erken Roma tiplerinin taklitlerinden oluştuğunu ve kesin olmamakla birlikte bunların M.Ö. 200'den²⁶⁹ M.S. 50 veya daha sonrasına tarihlenebileceğini önermiştir²⁷⁰. Palestine kırmızı astarlı kaplarından bu kase, kalınlaştırılmış içe çekik ağız kenarıyla Assos'dan Grup C kasesiyle çok benzer bir tiptir. Ancak gövdesi yumuşak bir dönüşle gövdeye geçer ve gövde bir kavisle devam eder. Komana örnekleriyle ise ağız kenarıyla Assos örneğiyle benzerlik gösterirken gövde kavsi aynı şekli göstermektedir.

Olbia Tip 10 ve 25 ile benzer fincanlardır. Olbia Tip 10, Olbia'nın K. Asya ithali kaplarının ilk serisinden gelmektedir²⁷¹. M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına, çoğunlukla ise Tiberius Dönemi'ne ait olduğu önerilen K. Asya seramiklerindedir²⁷².

Komana fincanları, form karakteriyle bu merkezlerden gelen farklı üretim gruplarından örneklerle aynı tipte kaplar olarak görünmektedir. Bununla birlikte Komana Form 15–17 arasındaki kaplarla da gövde yapısıyla aynı tipte örneklerdir. Bu çerçevede hem karşılaştırma örnekleri hem de Form 15–17 ile paralel olarak M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl arasına tarihlenebilir.

Form 19 (Kat. No: 53, fig. 67)

Tek örnekle temsil edilen bu tip, dışa çekik ağız kenarlı, ince yapılı bir kaptır. “S” şeklinde gövde profili, hem içte hem dışta incelerek içe doğru

²⁶⁸ Cox 1949, 11, no. 61.

²⁶⁹ Burada M.Ö. 200–500 olarak geçmektedir, ancak olasılıkla bir yazım hatası bulunmaktadır (Hayes 1985b, 183).

²⁷⁰ Hayes 1985b, 183, Fig. 48, 14.

²⁷¹ Knipowitsch 1929, 18, Taf. I, 10.

²⁷² Knipowitsch 1929, 31, Taf. II, 25.

dönmektedir. Ancak ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş olan tipin nasıl devam ettiği anlaşılamamaktadır. Komana'nın bu fincan tipi için benzer profilli bir örnek, Tralleis DSB kap grubunda ele geçmiştir. DSB-1 serisindedir ve Atina Agorası ile Korinth'ten örneklerle birlikte M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir²⁷³. Tralleis örneği, dışa çekik basit ağız kenarlı, kaide bölümü korunmamış olan tipin, "S" şeklinde bir profil gösteren ağız kenarından itibaren hem içte hem de dışta bir boğazla cidarı incelmıştır. Ancak Agora ve Korinth'ten benzer örnek olarak gösterilen parçalar, bu tiple ilişkili görünmemektedir. Bunun yanında kil ve astar yapısıyla DSB-1 serisinin özelliğini taşıyan Tralleis örneği, DSB-1 ile paralel olarak M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait olabilir. Komana örneği, Tralleis örneğiyle son derece benzer bir profil göstermektedir. Yalnız dışa çekik ağız kenarı üstte düzleştirilmiştir ve daha kalın cidarlı bir parçadır.

Aşağı yukarı benzer tipte bir örnek, Assos'da DSB üretimi kaplar arasında tespit edilmiştir. Gövde formu benzer şekildedir. Yalnız ağız kenarının iç tarafında profillendirilmiştir. Bunun yanında Assos'dan örneğin kaide bölümü de korunmuştur. Yalnız dış tarafında bir boğaz aracılığıyla cidardan ayrılan alçak oturma halkalı ve düz tabanlı tabak olarak tanımlanmıştır. M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyıl başına tarihlenmiştir²⁷⁴.

Komana'dan bu tek örnek için Tralleis örneği tam olarak uygun bir form göstermektedir. Yine DSB serisinden olan Assos örneği ise kısmen benzer bir tiptir. Kronoloji olarak ise belki Assos'dan gelen örnek kadar geç olmasa da kaliteli ince fabrikasyonu ile DSB-1 serisiyle paralel olarak M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı önerilebilir.

Tabaklar

Form 20 (Kat. No: 54-56, fig. 68-70)

Dik dudak kenarlı geniş tabaklardır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapan tip, genel olarak meyilli bir gövdeye sahiptir. Kaide halkası dardır. Ancak gövdedeki meyili dolayısıyla geniş bir formdur. Geniş tondoları çoğunlukla kazıma tekniğinde uygulanmış konsantrik daireler veya ince rulet-türtür bezemeleriyle süslüdür. Komana'da bu tipin yalnız ağız ve

²⁷³ Erol 2004, 50, Lev. 34, Çiz. 175.

²⁷⁴ Zelle 1997, 50, Abb. 9, 79; Zelle, 1990: Abb. 6, 15.

gövde parçası korunmuş örnekleri tespit edilmiştir. Dik kenarıyla kısmen korunmuş dik gövde yapısı derin tabaklar olduğunu göstermektedir. Komana'nın bu formu, Antiocheia'da dik kenarlı tabaklar olarak tanımlanan Form 120–126 tabaklarıyla akrabadır. Waage, kentin Geç Hellenistik safhası içinde yer alan ve çok çeşitli varyasyonlardan oluşan bu tabakların ancak tipolojik olarak sınıflanabildiğini, bunlar için kronolojik bir tablo ortaya koyulamadığını söylemiştir. Yalnız bunlardan Form 126'nın geç bir tarihi gösterdiğini belirtmiştir²⁷⁵. Komana örnekleri, Antiocheia Form 120'ye yakın görünmektedir. Kısa dudak kenarı ve meyilli gövde yapısıyla ağız kenarı hafifçe yukarıya doğru dönük olan Antiocheia tabaklarıyla benzerdir. Ancak Komana örnekleri keskin dönüşüyle Antiocheia tabaklarından farklıdır.

Hayes Form 2A ile paraleldir. Hayes, bu formun M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısından olmak üzere, aşağı yukarı M.Ö. 100'den geç bir tarihe ait olmadığını önermiştir²⁷⁶. Samaria Form I'e girmektedir. Bunlar M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyıl arasına tarihlenmiştir. Ancak küresel gövdeli kaselerle birlikte en erken örnekler olan formun, M.Ö. geç 2. yüzyılda ortaya çıkmış, tipin burada Komana örnekleriyle benzer profilli örneklerinin ise muhtemelen M.Ö. 30 öncesi-Augustus Donemi arasına ait olabileceği önerilmiştir²⁷⁷.

Paphos'da bu tip DSA örnekleri, M.Ö. geç 2. yüzyıl (110–100?) ile en tepe noktasında birkaç Augustus Dönemi malzemesinin ele geçtiği AA depozitlerinden gelmiştir²⁷⁸. Aynı tip dik kenarlı bir tabak, GN depozitinin M.Ö. 2. yüzyıla ait olan üst tabakasından yerel üretim bir kaptır ve bu parçanın olasılıkla DSA kaplarından türediği önerilmiştir²⁷⁹. Paphos'dan başka bir örnek, Well 21 depozitinin M.Ö. 2. yüzyıl sonuna ait olduğu önerilen alt dolgusundan ele geçmiştir. İnce mika katkılı, portakal rengi killi ve parlak kırmızı-siyah astarlı bir örnektir. Hayes bu tabağın K. Asya-İonia üretimi olabileceğini önermiştir²⁸⁰.

²⁷⁵ Waage 1948, 23, Pl. III, no. 120.

²⁷⁶ Hayes 1985a, 14, Tav. I, 3–4.

²⁷⁷ Crowfoot 1957, Fig. 73, 1–2.

²⁷⁸ Hayes 1991, 131–133, Fig. 11, 15–20.

²⁷⁹ Hayes 1991, 122–123, Fig. XLV, 15.

²⁸⁰ Hayes 1991, 163, Fig. LVIII, 2.

Sultantepe’de bu tip dik kenarlı ve keskin geçişli bir örnek, Hellenistik-Pegamon Kapları olarak tanımlanmıştır. Lloyd, Kuzey Suriye ve Kilikia kentlerinde büyük miktarlarda ele geçen Pergamon kaplarına Sultantepe’nin Hellenistik ve Roma tabakalarında rastlandığını söylemiştir²⁸¹. Aşvan Kale’de Hellenistik II ve Roma tabakalarında rastlanmıştır²⁸². Bunun yanında Aşvan’da dik kenarlı bir örnek balık tabağı formundadır²⁸³. İmikuşağı’nda höyüğün Hellenistik tabakasından ele geçmiştir. Derin, bu tip basit ağız kenarlı tabaklara, Hellenistik Dönem’de pek çok merkezde rastlandığını söylemiştir²⁸⁴. Tille Höyük’te kırmızı astarlı ve dik kenarlı bir tabak, höyüğün Hellenistik Dönem’de II. tabakasından ele geçmiştir²⁸⁵. Tille’nin Hellenistik Dönem safhasının II. tabakası I. tabakasıyla birlikte M.Ö. 3.-1. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir²⁸⁶. Diyarbakır-Üçtepe kazılarında bu tip dik kenarlı tabaklar, Geç Hellenistik yapı katından ele geçmiştir²⁸⁷. Üçtepe’den ilk iki örnek, kısa ve dik kenarı, derin gövdesiyle Komana kaplarıyla oldukça yakın tabaklardır. Üçüncü tip de dik kenarıyla bunlarla paralel kaplar olmalıdır. Kululu’da Hellenistik-Pegamon Kapları olarak M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortasındadır. Jones, bunların içinde ve dışında ilginç bir şekilde farklı astar uygulamasının olduğundan söz etmiş ve pişmeden kaynaklı bu farkın Hellenistik parlak kapları için çok sıradan olduğunu söylemiştir²⁸⁸. Bu tip için Tarsus’dan bir örnek, oldukça erken bir tarihi göstermektedir. Höyüğün Orta Hellenistik Ünitesi’nin en üst tabakasından ele geçmiştir. Jones bu tabakayı, M.Ö. 3. yüzyıl-erken 2. yüzyıla kadar tarihlenen Orta Hellenistik Ünite’nin sonuna, M.Ö. 3. sonu-erken 2. yüzyıl arasına vermiştir²⁸⁹.

Pegamon’da gri killi ve siyah astarlı ve dik kenarlı bir örnek, M.Ö. 3. yüzyıl ortası ile M.Ö. 2. yüzyıla verilen 12. yapı safhasından ele geçmiştir. Ziegenaus ve De Luca, bu örneğin görel olarak M.Ö. geç. 2. yüzyıla ait olduğunu önermiştir²⁹⁰. Pegamon’da dik kenarlı Pergamon sigillatası

281 Lloyd 1954, 101-103, Fig. 1, 18.

282 Mitchell 1980, Fig. 27, 156-159, Fig. 32, 310, Fig. 41, 534.

283 Mitchell 1980, Fig. 33, 336.

284 Derin 1995, 75, Res. 34, 3-4.

285 French 1985, Res. 2, 38.

286 French, Moore ve Russel 1982, 177.

287 Sevin 1990, 108-109, Res. 16, 1-2, 8.

288 Jones 1971, 91, no. 14, 17, 19, 20, 26

289 Jones 1950, 231, Fig. 188, A.

290 Ziegenaus – De Luca 1968, 146, 149, Taf, 53.66, 311.

türü tabakları için çömlekçi atölyesinden gelen buluntuları M.Ö. 2. yüzyıl sonu–1. yüzyıl başını vermiştir. Sarnıç dolgularından gelen tabaklar ise bunların en geç örneklerinin M.S. 1.yüzyılın başına ait olduğunu göstermiştir. M.S. 17 civarına tarihlenen Peristylli Ev’den gelen örnekler ise, bu tipin kent alanı kazıları aracılığıyla en geç tarihini doğrulamıştır. Meyer-Schlichtmann, kent içinde genel olarak M.S. 1.-2. yüzyıla tarihlenen veya Bizans karışıklığını gösteren diğer buluntu yerlerininse bunların tarihlemesi için önemli veri göstermediğini söylemiştir²⁹¹.

Thompson’ın Grup E’de yer almaktadır. Thompson, burada soluk sarı killi ve kırmızı astarlı kapları Pergamon kapları olarak tanımlamıştır²⁹². Agora’dan bir örnek, Robinson Grup F’de yer almaktadır. Robinson, tipin M.Ö. 86’dan önce var olduğunu söylemiş ve E 154 ile bu sarnıcın üst dolgusundan gelen metalik siyah astarlı, soluk sarı killi geniş iki tabakla benzer ama bunların kesinlikle alttaki Sulla öncesi malzemeleriyle çağdaş olduğunu bildirmiştir²⁹³. Atina Agorası’ndan, Robinson’ın bu örneği gibi gri astarlı tabaklar, Rotroff’un yayınında ithal gri kaplardandır. Bunlar M.Ö. 110-M.S. erken 1. yüzyıl kontekstinden ele geçmiştir²⁹⁴.

Hayes de Atina Agorası’ndan ithal DSA kapları arasında, bu tiplerin dar kaideli geniş tabakların erken varyasyonu olduğunu söylemiş ve bunların kısa dudak kenarlı, meyilli bir profile sahip ara sıra siyah astarlı tipler olduğunu aktarmıştır. Bununla birlikte bu formun, farklı tipiyle ayrı sınıflandırılabileceğini belirtmiştir. Burada Agora’dan siyah astarlı bir örnek, M.Ö. 1. yüzyılın ilk çeyreğine ait kontekstten ele geçmiştir. Bunun dışında kırmızı astarlı iki örnek, M.Ö. 110–100 arasına verilen kontekstten gelmiştir²⁹⁵. Ayrıca bu tip tabaklara Dura-Europos’da²⁹⁶ ve Samsat’ta²⁹⁷ rastlanmıştır.

Sigillata kapların en erken tiplerinden biri olarak gösterilen bu kase veya tabaklar için Tarsus’dan gelen örnekler oldukça erken bir tarihi vermektedir. Antiocheia örnekleri ise genel bir kronolojiyle Geç Hellenistik

²⁹¹ Meyer-Schlichtmann 1988, 133, T2, Taf. 16, 248.

²⁹² Thompson 1934, 422, Fig. 110 ve 116, E151-152.

²⁹³ Robinson 1959, 13, Pl. 62, F 27.

²⁹⁴ Rotroff 1997, 235-236, 402, Pl. 97, 1604-1605.

²⁹⁵ Hayes 2008, 21, Fig. 1, 1–3.

²⁹⁶ Cox 1949, 7-8, 25, no. 39, 20, no. 113.

²⁹⁷ Zoroğlu 1986, 74-75, Form 1, çiz. 1, 1-14, Form 1, çiz. 1, 5-6.

Dönem'e tarihlenmiştir. Dura-Europos, Sultantepe, Aşvan Kale, Kululu gibi yerleşimlerde de Waage'nin Kuzey Suriye'deki kronolojisi aynen kullanılmıştır. Hayes de bunların M.Ö. 2. yüzyıl ortasından olmak üzere, M.Ö. 100'den geç olmadıklarını önermiştir. Bununla birlikte Paphos, Pergamon ve Atina Agorası'ndan gelen tabaklar, en erken M.Ö. 2. yüzyıl sonuna ait kontekstlerden ele geçmiştir. Samaria ve bunun yanında Pergamon ve Atina Agorası kontekstleri bu kapların en geç örneklerinin ise M.S. erken 1. yüzyıla ait olduğunu, yani Augustus Dönemi sonuna kadar devam ettiğini göstermiştir. Bununla paralel olarak Samsat'ta da bunların Erken İmparatorluk Dönemi'nin sonuna kadar devam ettiği önerilmiştir. Bu verilerle Komana tabakları da M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arasına tarihlenebilir.

Form 21 (Kat. No: 57-60, fig. 71-74)

Dik ağız kenarı hafif dışa meyillidir. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Düz ve sığ bir gövde profili göstermektedir. Kaide profili korunmuş örneği bulunmamakla birlikte düz devam eden gövdenin alçak halka kaidesiyle birleştiği büyük olasılıktır. Bunlar Antiocheia'nın dik dudak kenarlı tabaklarından Form 122 ile aynı tipi göstermektedir. Antiocheia tabakları, diğer dik dudak kenarlı tabaklarıyla birlikte M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.Ö. 1. yüzyıl sonuna giren Geç Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir²⁹⁸. Samaria'da bu tip için de benzer bir örnek, Samaria Form 1 tabakları arasında bulunmaktadır²⁹⁹. Komana örnekleri düz gövde yapılarıyla Samaria örneğiyle yakındır. Ancak Komana örnekleri ince cidarlı ve içe çekik bir profil gösteren Samaria tabağından kalın cidarı ve oldukça dik, hafif dışa meyiliyle farklılık göstermektedir.

Hayes, Antiocheia'nın örneklerini de dahil ettiği tipleri, Form 3 olarak tanımlamış ve bunları aşağı yukarı M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.Ö. 1. yüzyılın son on yılı arasına tarihlemiştir³⁰⁰. Hayes'in bu form grubu dik ağız kenarı ve keskin dönüşüyle Komana'nın bu tipleriyle aynı tabaklardandır. Ancak Komana örnekleri, ağız ve gövde profili kısmen korunmuş olan Antiocheia örnekleriyle birlikte sığ gövde profilli tabaklardır.

²⁹⁸ Waage 1948, 23, Pl. III, no. 122.

²⁹⁹ Crowfoot 1957, Fig. 73, 14.

³⁰⁰ Hayes 1985a, 14-15, Tav. I, 7-8.

Samsat'ta, Form 20 gibi Komana'nın bu örnekleri içinde benzer tipler, M.Ö. 1. yüzyıl başları ile Erken İmparatorluk Dönemi sonuna tarihlenen Samsat Form 1 tabakları arasında bulunmaktadır. Samsat'ın bu örneği, dik kenarlı ve düz gövde profiline sahiptir³⁰¹. Buna göre Komana tabakları Samsat örneğiyle oldukça yakın profilli kaplardır. Paphos'da bu tip bir DSA örneği, M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. 1. yüzyıla tarihlenen Oda A depozitinden ele geçmiştir³⁰². Paphos'dan bu tip, ağız ve gövde profiliyle Komana tabaklarıyla aynıdır.

Ephesos'ta iki örnek, DSB türündedir. Mitsopoulos-Leon, Ephesos'un Bazilika kontekstinden ele geçen bu tiplerin, DSA'nın Samaria Form 1 tabaklarıyla benzer olduğunu ve keskin kenarlı tabakların Augustus ve Tiberius dönemlerinde ele geçtiğini söylemiştir³⁰³.

Bu tip dik kenarlı ve düz, sığ gövde profilli tabaklara Pergamon sigillata kaplarında da rastlanmıştır. Bunların Kapıkaya'dan ele geçen üç örneği Erken İmparatorluk Dönemi'ne verilmiştir³⁰⁴. Bunlar ayrıca, orijini Güneybatı Asya-Ephesos olarak önerilen gri üretimli tabakları³⁰⁵ hatırlatmaktadır. Bunlar genel olarak kısa üçgen şeklinde dudak kenarlı, düz, sığ ve geniş kare veya dairesel gövde yapısına sahip kısa, geniş kaideli veya kaidesiz tabaklardır. Aşağı yukarı 30–40 cm. genişliğinde ve 3–4 cm yüksekliğindedirler. Yüzeyleri fırça ve daldırma tekniğinde yoğun perdahlı gibi görünen gri kaplardır³⁰⁶. Retroff, "Ionia tabakları" olarak tanımladığı gri kapların donuk bir parlaklığa sahip griden zeytin rengine, zeytin renginden kahverengiye alacalı bir görünüme sahip olduğunu ve bunlara son günlerde çoğunlukla Parlak Siyah C2 Kapları lakabının verildiğini söylemiştir. Bunların Doğu Akdeniz kentlerindeki örneklerinin aynı olduğunu ve ara sıra Batı'da da örneklerine rastlandığını aktarmıştır. Çok karakteristik tabaklar olan bu tiplerin ya alçak, kalın, dik dudak kenarlı, sıklıkla kesitinde üç köşeli ya da "ofset" dudak kenarı baskı bezemeli kaplar olduğunu belirtmiştir. Dağılımının açıkça doğu orijini gösterdiğini, özellikle Küçük Asya'nın güneybatı bölümünü işaret ettiğini ve M.Ö. erken 1. yüzyıldan M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreğine kadar üretildiğini önermiştir. Terra sigillata

³⁰¹ Zoroğlu 1986, Form 1, çiz. 1, 11.

³⁰² Hayes 1991, 149, Fig. LI, A1.

³⁰³ Mitsopoulos-Leon 1991, 99, Taf. 116, H1-H2.

³⁰⁴ Nohlen – Radt 1978, 47, Taf. 31, K156-158.

³⁰⁵ Wright-Jones 1980, 168.

³⁰⁶ Doksanaltı 2006, 302.

profillerine benzeyen geç örneklerde profilin son derece basit olduğunu söylemiştir³⁰⁷. Burada Agora'dan gelen ilk örnek M.Ö. 1. yüzyıl kontekstinden, diğer örnek M.Ö. 115–86 arasındaki kontekstten ele geçmiştir³⁰⁸.

Mitsopoulos-Leon, Ephesos'dan tiplerin basit ve yuvarlaklaştırılmış dudağının, örnekleri Ephesos'da DSB kaplarında da kanıtlanan, DSA'nın Form 1 tabaklarını hatırlattığını söylemiştir. Basit üç köşe formu tabakların Augustus Dönemi Batı Sigillataları'nda da bulunduğunu aktarmıştır. Bunların kronolojisi için Delos'tan iki karşılaştırma örneğinin önemli olduğunu belirtmiş ve bunlardan ilkinin DSB'nin erken bir formu, diğeri siyah firmisli bir örnek olan tiplerin M.Ö. 2. yüzyıl sonuna doğru ve erken 1. yüzyılda ortaya çıktığını gösterdiğini bildirmiştir. Ephesos'dan tabakların ikinci tipini oluşturan, yalnız profilli ağız formuyla bu tabaklardan ayrılan tiplerin son örneklerini karşılaştırdığı Korinth'ten gelen örneklerin gri kapların Tiberius Dönemi'ne kadar olan varlığını gösterdiğini ortaya koymuştur³⁰⁹.

Ephesos'da kamu pazarındaki bir çeşmeden bu tip tabaklar, Geç Hellenistik ve Augustus Dönemi arasına ait A dolgusundan ele geçmiştir³¹⁰. Ephesos Tetragonos-Agora'dan iki örnek için ise M.Ö. 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl önerilmiştir³¹¹. Ephesos'da Bazilika ve Prytaneion buluntuları arasında da tipin gri üretim örnekleri tespit edilmiştir. Mitsopoulos-Leon, bunun bir örneğinin Hellenistik ve Hellenistik-Bazilika kontekstlerinden ele geçtiğini söylemiştir³¹². Ephesos yamaç evlerden gri üretim kaplar da, Geç Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir³¹³.

Tarsus'da da tipin bir örneği, DSB türü olarak tanımlanmıştır. Burada M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen çevre duvarı depozitinin kuzey yarısından ele geçmiştir³¹⁴.

Hayes, "Siyah astarlı Gri K. Asya Kapları" olarak tanımladığı bu kapların Paphos'tan birkaç örneğinin Ephesos ve Priene'den buluntulara

³⁰⁷ Rotroff 1997, 233.

³⁰⁸ Rotroff 1997, Fig. 95, 1574-1575.

³⁰⁹ Mitsopoulos-Leon 1991, 79-80, Taf. 94, F1-F13.

³¹⁰ Meriç 2002, 39, Taf. 11, K97-K100.

³¹¹ Gassner 1997, 251-252, Taf. 76, H98-H99.

³¹² Mitsopoulos-Leon 1972-75, 505-506, Fig. 4a-b.

³¹³ Outschar 1996, 43, Taf. 4, 77, 80-84, Taf. 14, 90-91.

³¹⁴ Jones 1950, 253, Fig. 196, 556.

benzediğini ve bunların fabrikasyonunun DSB kaplarının geç siyah varyasyonlarına benzediğini söylemiştir. Ephesos, Priene ve Atina Agorası'ndan buluntuların, bunların M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyılda hakim olduğunu gösterdiğini ve tipin paralel örneklerinin Doğu ve İtalyan Sigillataları'nda da aynı dönemde var olduğunu aktarmıştır. Antiocheia ve diğer Levant Bölgesi kentleri gibi, Paphos'da bu tabakların birkaç kırık örneğinin tespit edildiğini söylemiştir³¹⁵. Tek örnek, Oda Λ kontekstinde birkaç Flavius Dönemi kaplarının rapor edildiği tabaka 7'den ele geçmiştir³¹⁶. Paphos'da gri kapların erken serisi ise en alt tabakasında M.Ö. geç 4. yüzyıla ait bir Yunan tipi kandilin ele geçtiği M.Ö. 3. ve 2. yüzyıl tabakalarından oluşan ΓΠ kontekstinin üst dolgusundan ele geçmiştir³¹⁷. Bu tip tabaklara ayrıca Nessana³¹⁸, Hama³¹⁹ Troia³²⁰, Didyma³²¹, Priene³²², Knidos³²³, Assos³²⁴, Korinth³²⁵, Samos Heraionu³²⁶ ve Stobi'de³²⁷ rastlanmıştır.

Komana'nın bu grup tabakları en erken M.Ö. 2. yüzyıl ortası veya sonunu işaret etmektedir. M.Ö. 1. yüzyıl kontekstleri ise bunların bu evrede yoğun kullanımını vermiştir. Siyah astarlı kap geleneğinde, terra sigillata kaplarında ve benzer profilli K. Asya-Ionia Bölgesi gri kaplarında görülen bu kapların en geç örneklerine Tiberius Dönemi depozitlerinde rastlanmıştır. Bununla birlikte aynı tip, aşağı yukarı aynı tarihlerde Batı üretimi sigillata kaplarında da tespit edilmiştir. Bu geniş dağılım çerçevesinde Komana'dan tipleri de M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arasına tarihlemek olasıdır.

³¹⁵ Hayes 1991, 8, 11, Fig. XIII, 10, 12.

³¹⁶ Hayes 1991, 151, Fig. XIII.11.

³¹⁷ Hayes 1991, 99, 101, Fig. 41, 33; Ayrıca bu tabaklar için bk. Ateş 2003, Pl. 40, 41; Kenrick 1985, 52- 53, Fig. 9, 71. 1-2.

³¹⁸ Baly 1962, 282, Pl. XLIII, 8-9.

³¹⁹ Christensen – Johansen 1971, Hama Form 1A, Fig. 26, 1. 5.

³²⁰ Tekkök-Biçken 1996, 51, Fig. 18, A99.

³²¹ Wintermeyer 2004, 127, Abb. 1205-1210, 1393.

³²² Zahn 1904, 398-399, Abb. 526, 11.

³²³ Doksanaltı 2006, 302-303, K66a, ciz. 174.

³²⁴ Zelle 1997 90, Teller 9, Abb. 24, 446.

³²⁵ Adamsheck 1979, 68, Fig. 9, ER 52a; Slane 1986, 283, Fig. 8, 37.

³²⁶ Technue 1929, 49, Abb. 37.

³²⁷ Anderson-Stojanovic 1992, Pl. 27, 225, 102, Pl. 86, 729-730.

Form 22 (Kat. No: 61-63, fig. 75-77)

Form 20 gibi dik ağız kenarlıdır. Ancak bu tip dışa doğru meyillidir. Bununla da Form 21'e benzermektedir. Dik inen gövde profili ise Form 2'yi hatırlatmaktadır. Bu tipe giren örneklerde de kaide profili korunmuş kaplar tespit edilememiştir. Komana'nın bu formu, Antiocheia'da dik kenarlı tabaklar olarak tanımlanan Form 120–126 tabaklarıyla akrabadır³²⁸. Antiocheia Form 120 ile 122 arasında bir tip olduğunu söylemek mümkündür. Form 20 ve 21 tabakları aynı şekilde Antiocheia'nın bu tipleriyle ilişkilidir. Ağız kenarı Antiocheia Form 122 ile gövde yapısı ise Antiocheia Form 120 ile paraleldir.

Hayes'in gruplamasında Form 2B ve 3 tiplerini hatırlatmaktadır. Hayes, Form 2B'nin M.Ö. geç 2. yüzyıldan M.Ö. 75-50'ye kadar devam ettiğini önermiştir³²⁹. Form 3'ün, M.Ö. 1. yüzyılda Form 4'le birlikte bütün Doğu Akdeniz'de en yaygın iki form olduğunu söylemiştir. İlk örneklerinin Atina Agorası'nda Grup E'de yer aldığını ve G.R. Edwards'a göre bunların M.Ö. 110–100 tarihine ait olduklarını aktarmıştır. Samaria ve Knossos'dan bulguların ise serinin sonunu, Geç Horadian-Augustus Dönemi'ne verdiğini söylemiştir. Bunun yanında aynı formun Geç Hellenistik Dönem'de Campana Kapları'nda da görüldüğünü bildirmiştir. Formu genel olarak ise aşağı yukarı M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.Ö. 1. yüzyılın son on yılı arasına tarihlemiştir³³⁰. Hayes'in söz ettiği Agora örnekleri, burada daha çok Form 20 tabaklarıyla örtüşmektedir. Ancak birbirinin devamı veya aynı anda görüldüğü anlaşılan dik kenarlı bu tabakların aynı kökten geldiğini düşünmek büyük olasılıktır.

Samaria'da bu tip için de benzer kaplar, Samaria Form I'e girmektedir. Burada Komana'dan bu tiplerle yakın profilli bir örnek Augustus Dönemi'ne tarihlenmiştir³³¹. Tel Anafa Tip 3a-3b ve 13a-13b tabaklarındandır. Tel Anafa Tip 3a siyah astarlı öncül olarak tanımlanmıştır. Tip 13a ise tipin DSA örnekleridir. Bu tip Anafa'nın stratigrafik kontekstlerinde DSA'nın en erken formlarından biridir. Bunların siyah astarlı Tip 3a ve DSA tipleri olarak tanımlanan 13a örnekleri, Hellenistik 2 (M.Ö. 125–75) kontekstinde, Hellenistik 2A (M.Ö. 125-?), Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) ve

³²⁸ Waage 1948, 23, Pl. III, 120, 122.

³²⁹ Hayes 1985a, 14, Tav. 1, 6.

³³⁰ Hayes 1985a, 14-15, Tav. I, 7-8.

³³¹ Crowfoot 1957, Fig. 68.2.

2C (M.Ö. 98–75) tabakalarından ele geçmiştir³³². Tel Anafa’da Tip 3b ile 13b arasında da Tip 13a ve 13b gibi aynı ilişki vardır. Slane, bu tipi dar kaideli, meyilli ve yatay gövde profilli ve dudağı yaklaşık 90 derecelik açıyla yukarıya doğru kalkık tabaklar şeklinde tanımlamıştır. Yalnız bunların ağızdan gövdeye geçişteki keskin dönüşüyle önceki formlardan (Tip 3a ve 13a) ayrıldığı söylenmiştir. Anafa’da bu tiplerinde en erken örnekleri Hell. 2A (M.Ö. 125-?) kontekstinden ele geçmiştir. Bunun dışında Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) , 2C (M.Ö. 98–75), Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) ve Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) tabakalarından gelmiştir³³³. Anafa’nın her iki gruptaki tabakları da dik ağız kenarlarıyla Komana tipleriyle paralel tabaklar olmakla birlikte Form 20 ve 21’de tanıtılan Komana örneklerinden de uzak kaplar değildir. Bunlar birbirinin devamı veya çağdaşı aynı türde kaplardır.

Kululu’dan bu tip bir tabak, Hellenistik-Pergamon Kapları olarak M.Ö. 2. yüzyıl ortası–1. yüzyıl ortasına verilmiştir. Jones, bunların içinde ve dışında uygulanan farklı astar özelliğinin, Doğu Akdeniz Bölgesi’nde Hellenistik parlak kapların genel bir karakteristiği olduğunu söylemiştir³³⁴. Yassıdağ kazısında benzer dik kenarlı kaseler, Kululu ve Sultanhanı Höyüğü’nün çağdaşı seramikler içeren üçüncü yapı katından ele geçmiştir³³⁵. Samsat’ta bu tipler içe çekik ağız kenarlı tabaklar olarak tanımlanan kaplarından. İlk kez en geç M.Ö. 1. yüzyıl başlarında ortaya çıktığı ve Erken İmparatorluk Dönemi’nin sonuna kadar sürdüğü önerilmiştir³³⁶. Komana örnekleri, Samsat tabaklarının dik kenarlı bir profil gösteren 3 ve 4 numaralı örnekleriyle benzerlik göstermektedir³³⁷.

Knossos’dan örnekler M.Ö. aşağı yukarı 20–1 arasına tarihlenen Well RR/K/60 kontekstinden ele geçmiştir³³⁸. Kaunos’da benzer bir ağız kenarı, KTH-NO/28/08/09 duvarının içindeki bir odanın yıkıntı dolgusundan ele geçmiş ve M.Ö. 2. yüzyıla ait olabileceği önerilmiştir³³⁹. Pergamon sigillata kaplarının M.Ö. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 1. yüzyıl başına tarihlenen

³³² Slane 1997, 277, Pl. 2, FW 12-13, Pl. 6, FW 55-59.

³³³ Slane 1997, 277, Pl. 2, FW 15, 286-288, Pl. 6, FW 61-66.

³³⁴ Jones 1971, 91, no. 16, 24.

³³⁵ Emre 1975, 61, 64, Şekil 38-39.

³³⁶ Zoroğlu 1986, 74-75, Form 1, ciz. 1, 1-14.

³³⁷ Zoroğlu 1986, Form 1, ciz. 1, 3-4.

³³⁸ Hayes 1971, 252, Fig. 3, 1-2.

³³⁹ Schmaltz 1995, 216, Abb. 21, 26.

T2 tabakları arasında Komana'nın bu tipleri içinde yakın profilli tabaklar görünmektedir³⁴⁰. Burada Form 20 örneklerini de kapsadığı anlaşılan tipler, Gunneweg'in gruplamasında Form 3a tabaklarıdır. Gunneweg, olasılıkla bunlar için erken bir tarih gösteren Tarsus³⁴¹ örneğini dikkate alarak tipi M.Ö. 180–80 ve M.Ö. 55-M.S. 15 arasına tarihlemiş ve ikinci evreyi formun yeniden canlanması olarak değerlendirmiştir³⁴².

Komana'nın dik kenarlı bu tipleri içinde Form 20 ile benzer şekilde aşağı yukarı M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıl arasına tarihlemek mümkündür.

Form 23 (Kat. No: 64-65, fig. 78-79)

DSA kaplarının en erken tabaklarından³⁴³. Bununla birlikte Hellenistik Dönem Attika seramiğinden ve Campana Kapları'ndan bilinen bir çeşittir ve Agora Grup F'de DSA örneğiyle birlikte ele geçmiştir³⁴⁴. Komana'da bu tipe ait iki örnek tespit edilmiştir. Kat. No: 64, kısa bir dudak kenarından hemen kademeye gövdeye geçmektedir. Kat. No: 65, ağız gövde geçişiyle formun daha güzel bir örneğidir. Yüzeyi ise ilk örnekten farklı olarak içte koyu kırmızı, dışta ince açık kırmızı perdahlı bir görünüme sahiptir. Paralel tabakların Antiocheia'da hem siyah hem de kırmızı astarlı örnekleri tespit edilmiştir. Waage, bu tipi geniş ve düz dudaklı tabak veya sığ kase olarak tanımlamıştır. Erken Hellenistik Dönem iyi kalite siyah astarlı örneklerinin, Geç Hellenistik kırmızı astarlı kaplarından yalnız yüzey rengi ile ayrıldığını söylemiştir³⁴⁵. Geç Hellenistik kırmızı astarlı örneklerde taban ve ağız arasındaki kademelenme güçlü olduğunda dudanın hafifçe aşağıya doğru eğimli ve tabanın daha düz olduğunu; kademelenmenin daha az güçlü olduğunda ise dudanın yukarıya dönük ve tabanın daha çok kavisli olduğunu bildirmiştir. Atina'da benzer tiplerin M.Ö. 2. yüzyılın ortasından sonuna kadar değişmeden kalmasına karşın burada bahsedilen ikinci tipin daha geç olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte Atina kaplarının yaygın metal kapların kopyası olduğunu söylemiştir. Burada Antiocheia'dan bir

³⁴⁰ Meyer-Schlichtmann 1988, 133, Taf. 32, 252, 260.

³⁴¹ Jones 1950, 231, Fig. 188, A.

³⁴² Gunneweg, Perlman – Yellin 1983, 96, Fig. 21:3a.

³⁴³ Slane 1997, 283.

³⁴⁴ Thompson 1934, 370-371, 433, Fig. 55 ve 116, D 1, 370-371, 433, Fig. 55 ve 116, D 1; Rotroff 1997, 154, 327, Pl. 57, 842; 406, Fig. 98, 1638; Robinson 1959, Pl. 60, F 5.

³⁴⁵ Waage 1948, 12, Pl. II, 27a, 27k.

örneğin dışta dudak kenarında geniş bir rulet bandı izi olduğundan söz etmiştir³⁴⁶. Komana örneği, gövde profiliyle Waage'nin daha geç olduğunu önerdiği güçlü gövde profilli örneğiyle benzerlik göstermektedir. Ancak dudak profili farklıdır. Antiocheia örneğinin dudağı yukarıya doğru dönük iken Komana örneğinin dudağı aşağıya doğru sarkıktır.

Samaria Form 3 tabaklarıdır ve bunlar M.Ö. 30'dan önceye tarihlenmiştir³⁴⁷. Tarsus'dan bir örnek, M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortası/sonu arasına tarihlenen Hellenistik-Roma ünitesinden ele geçmiştir. Bir diğer örneği ise M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen çevre duvarı depozitinden gelmiştir. Tarsus'dan bu her iki örnekte kırmızı astarlı tabaklardır. Ancak Jones, ilk örneğin altında tipin siyah astarlı örneklerinden söz etmiştir³⁴⁸.

Bu tür tabaklara Aşağı Fırat Havzası yerleşimlerinde de rastlanmıştır. Bunlar, bölgenin DSA türü yerel üretim kapları olarak önerilmiş ve İmikuşağı ve Pirot höyüğünün Hellenistik ve Roma tabakalarında tespit edilen kaselerin, DSA'nın bu tip örnekleriyle paralel olarak aynı tarihlere ait olduğu önerilmiştir³⁴⁹. Komana'nın 65 numaralı örneği, dudak kenarı ve gövde profiliyle burada özellikle Karamıldan ve İmikuşağı'ndan gelen kaselerle benzerliğiyle dikkat çekmektedir. Ancak Komana kasesinin bunlara göre daha derin bir örnek olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Aşağı Fırat Havzası'ndan bu kaplar, Komana örneğinden uzak bir şekilde tamamen içi-dışı aynı şekilde kırmızı astarlı tiplerdir.

Jones, Kululu'dan bu tiplerle ilişkili görülen dört parça yayınlamıştır. Yalnız bunlar ağız kenarı kalınlaştırılmış örneklerdir. Bunlardan üçünü M.Ö. 3. yüzyıl-2. yüzyıl ortasına ait Hellenistik Dönem Parlak Astarlı Kapları arasında göstermiştir. Diğer örneği ise M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl ortası Hellenistik Pergamon Kapları arasına koymuştur. Bununla birlikte ilk örneklerin, Hellenistik-Pergamon grubundaki kase için geçiş tipleri olduğunu söylemiştir. Tipin diğerlerinden farklı ilgi uyandırmasıyla daha geçi gösterdiğini ancak fabrikasyonunun Hellenistik Dönem gruplarına uygun olduğunu belirtmiştir³⁵⁰. Samsat'ta da bu tiplerin hem siyah hem

³⁴⁶ Waage 1948, 24, Pl. IV, 137f, 137p.

³⁴⁷ Crowfoot 1957, 309, Fig. 66, 5, Fig. 77, 1.

³⁴⁸ Jones 1950, 231, fig. 188, 252-253.

³⁴⁹ Derin 1994, 153, Çiz. VIII, 90-96.

³⁵⁰ Jones 1971, 89-90, 94, no. 7-10.

de DSA türü örnekleri tespit edilmiştir. Bunlar Hama ve Samaria örnekleriyle karşılaştırılarak aynı tarihlere ait olabilecekleri önerilmiştir³⁵¹.

Hayes Form 6'dır. Hayes, Komana örneğine daha yakın bir profile sahip olan kap için prototip olarak Paphos'u göstermiş ve bu tipleri M.Ö. geç 2. yüzyıl ile aşağı yukarı M.Ö. 50 arasına vermiştir³⁵². Tel Anafa Tip 2 ve 12'dir. Slane, bu formun Tip 13 ve 26 yanı sıra nadir DSA formlarından olduğunu söylemiştir. Anafa'da tipin ilk örnekleri, Hellenistik 2A tabakasında (M.Ö. 125-?) bir siyah astarlı öncülü ve DSA örnekleriyle birlikte ele geçmiştir. Bir diğer siyah astarlı örnek için ise Hellenistik 1 (M.Ö. 332-125) veya Hellenistik 2A tabakasından olabileceği önerilmiştir. Bunun dışında ise Anafa'dan DSA örnekleri, Hellenistik 2B (M.Ö. ?-98) ile 2C (M.Ö. 98-75) ve Roma 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) kontekstlerinde tespit edilmiştir³⁵³.

Paphos'da M.Ö. geç 2. yüzyıla tarihlenen AA depozitinden siyah astarlı ve kırmızı astarlı örnekleri birlikte ele geçmiştir³⁵⁴. Paphos tiplerinin siyah astarlı örnekleri daha sığ iken kaidesi korunamamakla birlikte DSA tipi bir örneğinin (no. 22) oldukça derin bir tip olduğu anlaşılmaktadır. DSA üretimi bir diğer örneği (no. 25) ise siyah astarlı tiplerle benzer şekilde sığ bir tabaktır. Ağız kenarı korunmuş siyah astarlı örneğin (no. 12) ağız kenarı aşağıya, dışa doğru açılmaktadır. Kırmızı astarlı tiplerde ise ağız kenarı yukarıya doğru dönüktür. Paphos'dan bir diğer örnek aşağı yukarı M.Ö. 40-10 arasına ait olduğu önerilen Kuyu 6 depozitinden ele geçmiştir³⁵⁵. DSA üretimi bu örnekte dudak kenarı yukarıya doğru dönük, sığ gövde profilli bir tabaktır. Hayes, tipin Atina Agorası'ndan iki örneğinin (no. 69-70) Tel Anafa, Samaria, Paphos ve Delos gibi merkezlerin kontekstleriyle aynı olduğunu ve DSA serisi tabakları için yeni bir veri sunmadığını söylemiştir³⁵⁶. Gunneweg, geniş ve yatay ağız kenarlı geniş tabaklar olarak tanımladığı tipi, Tarsus, Ashdod, Anafa ve Samaria örnekleriyle M.Ö. 150-M.S. 15 arasına tarihlemiştir³⁵⁷.

³⁵¹ Zoroğlu 1986, 76-77, Çiz. 2, 1-3.

³⁵² Hayes 1985a, 17, Tav. II. 4.

³⁵³ Slane 1997, 283-284, Pl. 5, FW 59-54.

³⁵⁴ Hayes 1991, 132-133, Fig. XLVI, 12-13, 22-26.

³⁵⁵ Hayes 1991, 35, no 5, 172, no. 3, Fig. XVII, 5; Bu tipin örnekleri için ayrıca bk. Christensen – Johansen 1971, Form 3, Fig. 33, 3. 1-3; Kenrick 1985, 227, Fig. 41, 316. 1-2.

³⁵⁶ Hayes 2008, 25, Fig. 3, 67-70.

³⁵⁷ Gunneweg – Perlman – Yellin 1983, 97; Ayrıca bu tabak örnekleri için bk. Herbert – Berlin 2003, 30, Fig. 14, 1.

Merkezlerden gelen veriler, bu formun siyah astarlı örnekleri ve kon-tekstlerde birlikte ele geçtiği DSA tipi örnekleriyle birlikte M.Ö. 150'den itibaren görüldüğünü göstermektedir ve M.S. erken 1. yüzyıla kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede Komana örnekleri içinde bu tarihleri önermek mümkündür.

Form 24 (Kat. No: 66-75, fig. 80-89)

Yuvarlatılmış ağız kenarlı ve düz dipli geniş tabaklardır. Ağız formuna göre dört farklı varyasyona ayrılmaktadır: Kat. No: 66-67 arasında tanıtılan tabaklar, Tip I örnekleridir. Tip I, yuvarlatılmış ağız kenarı yalnız içe doğru taşkın tabaklardır. Dışta düz bir şekilde gövde ile birleşmektedir. Gövdesi ise kavisli bir şekilde aşağıya doğru inerek düz dibi ile birleşmektedir. Komana'da az sayıda örnekle temsil edilen tip, ortalama 23–26 cm. genişliğe sahip kaplardır. Kat. No: 68-69, Tip II tabaklarıdır. Tip II, Tip I ile yakındır. Ancak yuvarlatılmış kenarı içe ve dışa doğru topak şeklindedir. Gövde ağız kenarı altında düzdür. Kat. No: 70-73, Tip III tabaklarıdır. Tip III, Tip II'nin daha gelişkin bir formu gibidir. Yuvarlatılmış kenarı, içe ve dışa doğru belirgin bir şekilde çıkıntı yapmaktadır. Özellikle ise içte sivri bir çıkıntıya sahip örneklerdir. Kat. No: 74-75, Tip IV tabaklarıdır. Tip IV, kaide ve gövde formu ile ilk üç gruptaki tabaklarla aynıdır, yalnız yuvarlatılmış ağız kenarı dışa çekiktir. Bunlar, farklı varyasyonları yanında astar-bezeme tarzlarıyla ise benzer özellikler göstermektedir.

Komana'dan bu tabaklar, ilk kez Hayes tarafından tanımlanan Kıbrıs sigillatası Form 9 ve 10 ile akraba görünmektedir³⁵⁸. Bu Kıbrıs tipleri Hayes Atlante'de ise Form P 10 ve 11'e karşılık gelmektedir. Hayes, bezemesiz kaplar olan Form P 10'un, muhtemelen DSA Form 12'nin bir türevi olduğunu, pek yaygın olmadığını ve M.S. 1. yüzyılın başından sonuna kadar görüldüğünü önermiştir. Yaygın tipler olan Form P 11 için ise M.S. 1. yüzyıl ortası ve 2. yüzyıl ortasını vermiştir³⁵⁹. Komana tabaklarının özellikle Tip III ve IV tipleri, ağız ve gövde yapısıyla Kıbrıs tabaklarıyla paraleldir. Yalnız kaide formu ve astar-bezeme özellikleriyle bunlardan tamamen ayrılmaktadır. Kıbrıs formları geniş tabanlı ince bir ayaktan sonra düz devam etmektedir ve tüm gövdesi boyalı, pişme derecesine göre az veya

³⁵⁸ Hayes 1967, 70–72, Form 9–10.

³⁵⁹ Hayes 1985a, 82–83, Tav. XIX, 1–3.

çok metalik görünümlü kaplardır. Komana örnekleri ise tamamen düz dipli tabaklardır. Yalnız birkaç örneğin tabanında ince yivler vardır. İç yüzeyleri boya-bezemeli, dış yüzeyleri bazı örneklerde ince tabaka halinde astarlı, bazıları ise astarsızdır.

Paphos'da Dolgu 4'den ele geçmiştir. Hayes, burada da bu tabakların Form P 10 tiplerinin, M.S. erken 1. yüzyıldan M.S. 1. yüzyıl ortasına, Form P 11'in ise M.S. 1. yüzyıl 2. yarısı–2. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu tekrarlamıştır³⁶⁰. Tip I tabakları için çok paralel bir örnek, Tarsus'dan gelmektedir. Tarsus-Gözlükule'de, aşağı yukarı M.Ö. 2. yüzyıl ortası–1. yüzyıl ortası ve olasılıkla yüzyılın sonuna kadar devam ettiği önerilen Hellenistik-Roma ünitesinden ele geçmiştir³⁶¹. Yalnız Tarsus örneği höyüğün bu ünitesine ait mutfak ve pişirim kaplarından. Ancak Komana tipleri ağız-gövde ve kaide yapısıyla Tarsus örneğiyle oldukça paralel görünmektedir. Tarsus'da bu tip Kıbrıs tabaklarının bir örneği, M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait Roma dolgusundan ele geçmiştir. Bir diğer örneği ise M.S. 2. yüzyıl olasılıkla erken 3. yüzyıla ait olduğu önerilen kompleksten gelmiştir. Yalnız Jones, Hellenistik-Pergamon kapları olarak ele aldığı tabakları metalik görünümlü kırmızı astarlı kaplar şeklinde tanımlamıştır³⁶². Hayes, Kıbrıs sigillatalarını tanımladığı yayınında Tarsus'dan bu kapların Kıbrıs sigillatası olduğunu ortaya koymuştur³⁶³.

Komana tabaklarıyla benzer profilde bir tabak, Konya-Karaman illeri yüzey araştırmalarında Bahadırlı höyüğünden ele geçmiştir. Bu örneğin içi yarı mat siyah astarlı, dışı ise gri astar üzerine gövde dönüşüne kadar aynı şekilde yarı mat siyah astarlıdır. M.Ö. 2. yüzyıla tarihlenmiştir³⁶⁴. Form tipiyle de Komana örneklerine yakın bir form olan Bahadırlı Höyük'ten bu tabak örneği, özellikle astarlama geleneğiyle de Komana tabaklarına benzer özellikler taşımaktadır.

Atina Agorası'nda Grup G'den bir örnek, bu dolguda M.S. geç 1.-erken 2. yüzyıla verilen Tabaka III'den ele geçmiştir³⁶⁵. Hayes de, Agora'da Grup G'den ele geçen tiplerin aşağı yukarı M.S. 140–170 arasına verilen

³⁶⁰ Hayes 1991, 40, 187, Fig. XVIII, 11. 1–3, Fig. LXV, 20–22.

³⁶¹ Jones 1950, fig. 191, E.

³⁶² Jones 1950, 272, fig. 203, 768, 770–772.

³⁶³ Hayes 1967, 70–72.

³⁶⁴ Bilgin 2004, 101, Çiz. 2, 4.

³⁶⁵ Robinson 1959, 41, Pl. 67, G 174; Hayes 1985a, Tav. XIX, 3.

kontekstten ele geçtiğini, ancak bunların bu kontekstten daha erkene tarihlenebileceğini önermiştir³⁶⁶.

Bunlar aynı zamanda Pergamon sigillatası T18 ve T20 tabaklarıyla benzer görünmektedir. Pergamon T18, Komana örnekleri gibi düz dipli ve eğimli bir gövde profiline sahiptir. Yuvarlatılmış ağız kenarı ise, Komana Tip II gibi dışta profil yapmaktadır. Bu formun Pergamon'da M.Ö. 1. yüzyıl ortalarında başladığı ve M.S. 1. ortalarında sona erdiği tespit edilmiştir. Meyer-Schlichtmann, bunların Stobi'de M.Ö. 1. yüzyılın 2-3. çeyreğine tarihlendiğini ancak Pergamon'da bunlar için M.Ö. 1. yüzyılın ortalarından önceye giden herhangi bir verinin belgelenmediğini söylemiştir³⁶⁷. Pergamon T20, T18'in takipçisi olarak görülmektedir. T18'in hafif karınlı cidarı ve dışa çıkıntılı kenarı, alta bütün kenarı çevreleyen bir yiviyle basit bir form almıştır. T20'nin başlangıcı, sarnıçlar aracılığıyla M.S. 1. yüzyılın başından önce, M.Ö. 1. yüzyılın sonuna doğru saptanmıştır. Diğer buluntu yerlerinde M.S. 1. yüzyıl ve 2. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Form en son ise M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğinde ele geçmiştir. Bunun dışında yeni bir ipucu vermese de T20'nin Peristilli Ev'den örneklerinin de M.S. 1.-2. yüzyıla ait olduğu, Ketios Mezarı'ndan örneklerinin ise bir kronoloji göstermediği belirtilmiştir³⁶⁸. Komana tabaklarının özellikle Tip IV örneklerinin dışa çekik kenarıyla iki farklı tip gösteren Pergamon tabaklarıyla yakın olduğunu söylemek mümkündür. Ancak meyilli gövdesi ve düz dipleriyle Komana'nın bütün varyasyonları içinde Pergamon tabaklarının akraba kaplar olduğunu söylemek mümkündür.

Bu tipler için Meyer-Schlichtmann'ın da belirttiği gibi Stobi'den özellikle Tip III ile oldukça yakın profilli bir örnek, daha erken bir tarihi vermektedir. M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen kontekstten ele geçmiştir. Anderson-Stojanovic, Stobi'nin yerel/bölgesel renkli astarlı kapları olan bu tiplerin form ve astar özelliklerinin Pompei kırmızı astarlı kaplarını hatırlattığını, bununla birlikte kaba pişiriminin Pompei kırmızı astarlılarından ayrıldığını söylemiştir³⁶⁹.

Benzer tipte örnekler, Lesbos'tan ele geçmiştir. 11 numaralı Lesbos örneği, ağız kenarı içe ve dışa doğru çıkıntılı yuvarlatılmış kenarlı, gövdesi

³⁶⁶ Hayes 2008, 202, Fig. 26, 817.

³⁶⁷ Meyer-Schlichtman 1988, 143, Taf. 18, 292.

³⁶⁸ Meyer-Schlichtman 1988, 144, Taf. 18, 294-295.

³⁶⁹ Anderson-Stojanovic 1992, 105-106, pl. 91, 768.

hafif içbükey profiliyle kavisli bir şekilde inerek düz dibiyle birleşmektedir. Tabanı düz değil, kubbe şeklinde hafif yukarıya doğru yükselmektedir. Astarı içte iyi kalitedir. Dışta kalitesiz olan astarı yalnız dudak kenarında uygulanmıştır. Alt bölümü ise astarsız bırakılmıştır. Muhtemelen Tiberius-Cladius Dönemi'ne ait olduğu önerilmiştir³⁷⁰. 12 ve 13 nolu Lesbos örneklerinde 11 nolu örnekle benzer tabaklar olduğu, ama ikinci derecede bir fabrikasyon gösterdiği ve tahminen daha geç olduğu söylenmiştir. Dudak kenarı hariç dış yüzeylerinin yine astarsız olduğu belirtilmiştir³⁷¹. Ayrıca bu tip tabakların Jeruselam'daki Ermeni Bahçesi³⁷², Anemurium³⁷³ ve Perge'de³⁷⁴ örneklerine rastlanmıştır.

Bu farklı üretim gruplarından gelen veriler, Komana'nın yuvarlatılmış ağız kenarlı bu tabaklarının kronolojisinin oluşturulmasına büyük katkılar sağlamıştır. Çok benzer tipte bir örneğin tespit edildiği Stobi buluntusu, bunların en erken tarihinin M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısı, Pergamon ve arkasından Kıbrıs tabakları da formun M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına kadar devam etmiş olabileceğini düşündürmüştür. Bu çerçevede Komana tabakları M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı arasına tarihlenebilir. Ancak bununla birlikte form tipi ve bezeme karakteriyle kendine has özelliklere sahip bir kap grubudur.

Form 25 (Kat. No: 76-80, fig. 90-94)

Düz dudak tablalı kaplardır. Kat. No: 76-78 arasında tanıtılan örnekler, geniş ve düz dudak tablalı tiplerdir. Kat. No: 79, tablası dar ve düz tablalı bir örnektir. Kat. No: 80 ise bu tip tabaklarla birlikte değerlendirilen düz tablası sarkık bir kaptır. Bunların Kat. No: 76'da tanıtılan örneği, kısmen korunan gövde profiliyle birlikte ağızdan gövdeye geçişiyle sığ bir profil gösterdiği anlaşılmaktadır. Kat. No: 77-80 arasında tanıtılan örnekler ise ağızdan gövdeye keskin bir açıyla geçmektedir ve konik gövde filli derin örneklerdir. 77 nolu örnek ise dudak tablasına eklenen tutamak şeklindeki kulpuyle farklılık göstermektedir.

³⁷⁰ Lamb – Pryce 1940, 98, Fig. 1, 11.

³⁷¹ Lamb – Pryce 1940, 98, Fig. 1, 12-13; Bu tiplerin Nebatea Oboda'dan bir örneği için bk. Negev 1986, 33, 242.

³⁷² Hayes 1985b, 192, Fig. 59, 6-7.

³⁷³ Williams 1989, 5-6, Fig. 1-2, 15-24.

³⁷⁴ Fırat 1999, Lev. 30-31, 54-60, Lev. 33, 7-80.

Kat. No: 76-79 arasındaki örnekler, Antiocheia Form 105 ile benzer tiptedir. Waage, bu tip tabakları kısa ve düz ağız tablalı geniş tabaklar olarak tanımlamıştır. İki farklı büyüklükte örneklerinin olduğunu söylemiş ve bunları Geç Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir³⁷⁵. Komana tipleri, Antiocheia'nın geniş tiplerine girmektedir. Kat. No: 80 ise sarkık tablasıyla Antiocheia Form 106 ile benzerlik göstermektedir. Waage, Geç Hellenistik Dönem içinde ele aldığı küçük boyutlu olan bu tipin Antiocheia'da en erken örneklerinin bulunmadığını söylemiştir. Bununla birlikte Samaria'da hem erken örneklerinin hem de aşağıya sarkık ağızlı, yuvarlak gövdeli ve kare şeklinde ayaklı geç bir örneğinin ele geçtiğinden söz etmiştir³⁷⁶.

Samaria Form 5'i oluşturmaktadır. Bunlar Samaria'da M.Ö. 30 öncesi ile M.S. 1. yüzyıl arasına tarihlenmiştir³⁷⁷. Hayes'in gruplamasında ise Form 7'ye girmektedir ve Hayes, bunları aşağı yukarı M.Ö. 50-1 arasına tarihlenmiştir³⁷⁸. Tel Anafa Tip 18 tabaklarıdır. Slane, Anafa'dan verilerin bu tip için Augustus Dönemi'ni işaret ettiğini (M.Ö. 25-10/20) söylemiştir. Anafa'nın Hell 2C tabakasında bu tipe hiç rastlanmadığını ve Tip 18'in açık bir şekilde M.Ö. 75'de henüz yer almadığını aktarmıştır³⁷⁹. Jerusalem'de Ermeni bahçesinden bu tip DSA tabakları, M.Ö. geç 1. yüzyıla tarihlenmiştir³⁸⁰.

Yassıdağ kazısında, ağız kenarı profiliyle Komana örneklerinden Kat. No: 92'de tanıtılan tiplerle yakın bir örnek, höyüğün ikinci yapı katından ele geçmiş ve bu tipin buradaki yerli seramiğin temsilcilerinden olduğu belirtilmiştir³⁸¹. Yassıdağ örneği derin gövde formuyla da Komana tiplerine yakın bir kaptır.

Ephesos Tetragonos-Agora'dan bir örneği, M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiştir³⁸². Ephesos'da kamu pazarındaki bir çeşmeden ele geçen örneği, burada Geç Hellenistik ve Augustus Dönemi'ne tarihlenen A dolgusundandır³⁸³. Ephesos Kamu pazarındaki Bazilika'dan M.S. 1. yüzyılın

³⁷⁵ Waage 1948, 22, Pl. III, 105f, 105k; Waage 1934, Pl. XV, 4.

³⁷⁶ Waage 1948, 22, Pl. III, 106.

³⁷⁷ Crowfoot 1957, 296, Fig. 68, 3, 326, fig. 77, 3-5.

³⁷⁸ Hayes 1985a, Tav. II, 5

³⁷⁹ Slane 1997, 302, Pl. 15, FW 147-150.

³⁸⁰ Hayes 1985b, 189, Fig. 51, 1-5.

³⁸¹ Emre, 1975: 62, Şekil 35.

³⁸² Gassner 1977, 122, Taf. 41, 472.

³⁸³ Meriç 2002, 43, Taf. 15, K 132.

ilk yarısına ait kontekstten ele geçmiştir³⁸⁴. Tipin Assos'un Batı Kapı Nekropolü'nden gelen bir örneği için erken bir tarih, M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısı verilmiştir³⁸⁵. Atina Agorası'ndan tipin ithal DSA örnekleri, M.Ö. 1. yüzyılın ortası ve 2. yarısına ait kontekstlerden ele geçmiştir³⁸⁶.

Korinth'te bu tip bir örnek, Güney Stoa depozitinden tespit edilmiştir³⁸⁷. Korinth'ten bir başka örnek, Erken Roma mahzen yapısında Kuyu 60–1 dolgusundan ele geçmiştir³⁸⁸. Korinth'ten tipin üçüncü bir örneği de Erken Tiberius taban depozitinden ele geçmiştir³⁸⁹. Kenchreai'dan Augustus Dönemi'ne ait tabakadan gelmiştir³⁹⁰. Kenchreai'dan bu örnek düz tablası sarkık kenarlı bir tabaktır. Bu formla aşağı yukarı aynı tipi gösteren bir örnek, Knossos'da RT/60 kontekstinden ele geçmiştir. Bu kontekst yapısının, buluntuları çerçevesinde M.Ö. 1. yüzyılda, olasılıkla ise bu yüzyılın ortası veya sonunda inşa edilmiş olduğu ve aşağı yukarı M.S. 50'ye kadar kullanıldığı önerilmiştir³⁹¹. Samos Form 3 tabaklarıdır. Unterkircher, bu formun olasılıkla Hellenistik Dönem tiplerinden dönüştüğünü ve Samaria'da M.Ö. 30'dan önceye tarihlendiğini aktarmıştır. Samos Heraionu'ndan parçaların tarihlenebilen bir noktadan ele geçmediğini söylemiştir³⁹².

Komana tabakları, DSA kaplarının benzer tipteki örneklerine nazaran derin profilli küçük tiplerdir. Ancak DSA'nın bu tabaklarıyla paralel formlar olarak görünmektedir ve bu çerçevede aşağı yukarı M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonlarına tarihlenebilir.

Form 26 (Kat. No: 81, fig. 95)

Dikey kenarlı tabaklardır. Kenarı altında dışa doğru uzanan, formun karakteristiğini oluşturan bir çıkıntısı vardır. Bu çıkıntıdan direkt gövdeye bağlanır. Genellikle halka kaideli tiplerdir. Hem Doğu hem de Batı

³⁸⁴ Mitsopoulos-Leon 1991, 88, Taf. 105, G3; Ayrıca Ephesos örneği için bk. Mitsopoulos-Leon 1972–75, 504, fig. 3b.

³⁸⁵ Zelle 1997, 35, Abb. 5, 9.

³⁸⁶ Hayes 2008, Fig. 25, 3, 7173.

³⁸⁷ Hayes 1973, 447, 451, Pl. 85, 126.

³⁸⁸ Slane 1986, 277, 317-318, Fig. 2, 3.

³⁸⁹ Wright – Jones 1980, 143-144, Fig. 3, 19.

³⁹⁰ Adamsheck 1979, 58, Fig. 9, ER 27.

³⁹¹ Hayes 1971, 270, Fig. 18, 18.

³⁹² Unterkirchner 1983, 178, Form 3, Abb. 1; Tipin örnekleri için ayrıca bk. Christensen – Johansen 1971, Form 5, fig. 33, 5. 1, 3f, 3a; Kenrick 1985, 227-229, Fig. 41, 317.

Sigillataları'nda görülen tip, Komana'da yalnız ağız parçasında oluşan tek örnekle temsil edilmektedir. İnce dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarının altındaki çıkıntısı, dışa doğru oldukça belirgin bir profil göstermektedir. Gövdesinin ise çok az bir bölümü korunmuştur. Komana'nın bu formu Antiocheia Form 415, 417, 420, 422, 425–426, 428, 430, 432 tipleriyle aynı türdedir. 415'in ağız kenarı tam dikey değildir. Ancak çıkıntılı kenarıyla tipin bir örneğidir. 417, 420, 422, 425–426'nın ağız kenarları farklı tabaklardır. 430 ve 432'nin ağız kenarı ise düzdür. 426, yüksek kaide yapısıyla dikkat çekicidir. Waage, Antiocheia'dan bu tipleri Erken Roma Dönemi'nin M.S. 1. yüzyılın ilk çeyreği ile 2. çeyreği içlerine kadar devam eden ikinci tabakasından geçte verdiği III-V. tabakalara tarihlenmiştir³⁹³. Komana örneğinin ağız kenarı Antiocheia'nın bu tiplerine nazaran oldukça kısa kenarlıdır. Bununla birlikte profilli dudak kenarı, Antiocheia Form 425 ve 426 tipleriyle benzerdir. Kenar çıkıntısı ise Antiocheia örneklerine göre dışa doğru oldukça çıkık ve kalındır.

Samaria Form 14 ile akraba olmalıdır. Growfoot, geçmişte bu tipin Doğu örnekleri için dikey dudak kenarlı Arretine formlarından türediğinin önerildiğini, ama tersine Samaria'dan sarnıç 2'den ele geçen kalıp şeklindeki ağız kenarlı Form 14a'nın ve Depozit D'den ele geçen basit ağız kenarlı 14b örneklerinin görünüşünün, bunların M.Ö. 30'dan önceki varlığını gösterdiğini iddia etmiştir. Form 14'ün M.Ö. 30'dan önce var olduğunu, fakat Augustus Dönemi'ne kadar yaygın olmadığını söylemiştir. Samaria'dan örneklerinin çok sade ve genellikle basit dudaklı tabaklar olduğunu belirtmiştir³⁹⁴. Komana örneği, profilli dudak kenarı ve belirgin çıkıntısıyla Samaria'dan Form 14a, kısa dudak kenarı ile ise Samaria Form 14b ile yakın görünmektedir.

Bu tipler Hayes'in DSA sınıflandırmasında Form 34–37 arasındaki tipleri oluşturmaktadır. Antiocheia'nın Form 415 ve 417 ile paralel olan Form 34'ün Arretine seramiğinde nadir bir form olduğunu ve belki bu tipin Arretine örneklerinin DSB1 kaplarının bir kopyası olabileceğini önermiştir. Hayes'in bu tipleri genel olarak M.S. 1. yüzyılı göstermektedir. Bununla birlikte Hayes, Form 34'ü (Antiocheia Form 415, 417) Waage'nin Antiocheia'da Erken Roma Dönemi Tabaka III'e verdiğini, bunun dışında

³⁹³ Waage 1948, 33, Pl. V, 425-426.

³⁹⁴ Crowfoot 1957, 310-311, 332, Fig. 79, 14-22.

diğer parçalarının M.S. 1. yüzyılda bulunduğunu, Form 35'in (Antiocheia Form 423, 430) genel olarak Cladius-Nero Dönemi formu olduğunu söylemiştir. Bunların Pompei'den örneklerinin tipik olmadığını ve M.S.79'dan önceye ait olması gerektiğini belirterek formu M.S. 40–70 arasına tarihlemiştir. Form 35'in bir türevi olduğunu söylediği Form 36'nın (Antiocheia Form 432, Samaria Form 14b) Pompei'nin de en yaygın tiplerinden biri olduğunu, Waage'nin de Erken Roma dizisinin final safhasına koyduğunu söylediği formu, M.S. 60–100 civarına vermiştir. İki alt tipe ayırdığı Form 37 (Antiocheia Form 426, Samaria Form 14) için de, Form 35 ile birlikte M.S. 60–100 civarını önermiştir³⁹⁵.

Tarsus'da tipin çok sayıdaki örneği, M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen Roma dolgusundan ele geçmiştir. Birkaç örneği yine aynı tarihe ait Mezar 38–1 altındaki dolgudan ve Trench 6'dan gelmiştir. Bir örnek ise M.S. 2. yüzyıl ile olasılıkla erken 3. yüzyıla tarihlenen 5.90 m. kompleksinde tespit edilmiştir. Bunun dışında stratigrafi dışından örnekleri vardır³⁹⁶. Tel Anafa Tip 23, bu tip tabaklardır. Slane, tipin İtalyan Sigillataları'yla bir bağlantısı olsa da bunların tarihlenmesinde hatırı sayılır bir karışıklık olduğunu söylemiş ve bunların Anafa'da diğer Roma formlarından daha geç olduğunu, geniş bir kontekst olan Roma 1B (M.S. erken 1. yüzyıl) çöplüğünde rastlanmadığını, Roma 1C'de (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) ise yoğun olduğunu aktarmıştır. Buna göre tipin Cladius-Nero Dönemi formu olduğunu önermiştir³⁹⁷. Samsat'tan bir örnek, burada JK/15–16 plankaresinde Tabaka IV'den ele geçmiştir. Diğer örnekler ise Urfa Kapısı'ndaki temizlik çalışmalarında tespit edilmiştir. Samsat'tan tabakların M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait olabilecekleri önerilmiştir³⁹⁸.

Assos'da tipin bir örneği, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına, diğer bir örneği M.Ö. 1.-M.S. 1. yüzyıla tarihlenmiştir³⁹⁹. Komana örneği, burada Assos'dan ikinci örneğin kısa ve profilli kenarlıyla yakındır. Ancak Assos'dan örneğin kenarı hafif dışa doğru meyillidir. Komana örneği ise tam dik bir yapı göstermektedir. Komana örneği, çıkıntı kenarı ve kısmen korunmuş gövde profiliyle de Assos örneğiyle farklı tiptedir. Zelle, Assos'dan DSA üretimi

³⁹⁵ Hayes 1985a, 29-31, Tav. 5, 6-13.

³⁹⁶ Jones 1950, 240-242, Fig. 192, 372-377, 382, 385-386, 393-394.

³⁹⁷ Slane 1997, 307-308, Pl. 16, FW 172-175.

³⁹⁸ Zoroğlu 1986, 81-82, Çiz. 5, 1-12.

³⁹⁹ Zelle 1990, 103, Abb. 6, 13-14.

bu tipleri, daha detaylı bir şekilde yayınladığı örnekleri Hayes Form 35 ile karşılaştırarak aşağı yukarı M.S. 40–70 yılları arasına tarihlemiştir⁴⁰⁰.

Atina Agorası'nda tipin bir kaide-gövde ve bir ağız-gövde parçası korunmuş iki örneği, Grup G'de M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen Tabaka II'den ele geçmiştir⁴⁰¹. Yine Agora'dan DSA serisinin bu tipleri, en erken M.S. 20–50 arasındaki kontekstten ele geçmiştir. Bunun dışında M.S. erken 2. yüzyıla kadar farklı kontekstlerden örnekleri ele geçmiştir. Bir örneği ise Geç Roma Dönemi malzemesiyle karışık kontekste tespit edilmiştir⁴⁰².

Korinth Güney Stoa kontekstinden iki örnek, Antiocheia Form 132 ile karşılaştırılmıştır⁴⁰³. Agora'dan örnekler gibi, Korinth'ten gelen bu örneklerden de biri ağız-gövde, diğeri kaide-gövde parçası korunmuş tabaklardır. Bununla birlikte kaide-gövde parçası örneği, burada Hayes'in de belirttiği gibi Atina'dan örnekle benzer tiptedir. Komana örneği ise bu tiplerle aynı tipte tabak olmakla birlikte kısa kenarıyla bunlardan farklılık göstermektedir. Korinth'te Demeter Kutsal Alanı'ndan örneği, M.S. 1. yüzyıl ortası veya 3. çeyreğine tarihlenmiştir⁴⁰⁴. Ayrıca bu tabaklara Jeruselam'da Ermeni Bahçesi⁴⁰⁵, Nabate Oboda⁴⁰⁶, Dura Europos⁴⁰⁷, Hama⁴⁰⁸, Anemurium⁴⁰⁹ ve Perge'de⁴¹⁰ rastlanmıştır.

DSA kaplarının bu yaygın formu Kıbrıs sigillatalarında da kullanılmıştır. Hayes, bu Kıbrıs tiplerinin muhtemelen M.S. 1. yüzyılın ortasına ait olduğunu önermiştir⁴¹¹. DSB kaplarında da görülen tip, Hayes'in DSB serisinde Form 6-8 arasındaki tipleri oluşturmaktadır. Hayes, Form 6 ve 7'nin muhtemelen Augustus Dönemi sonrasına, özellikle M.S. 1. yüzyılın

⁴⁰⁰ Zelle 1997, 35-36, Abb. 5, 11-15.

⁴⁰¹ Robinson 1959, 24, Pl. 60, G 10-11.

⁴⁰² Hayes 2008, 136-137, Fig. 6, 140-147.

⁴⁰³ Hayes 1973, 451, Pl. 85, 126–128.

⁴⁰⁴ Slane 1990, 48, Fig. 5, 90.

⁴⁰⁵ Hayes 1985b, 189-190, Fig. 52, 22-27, Fig. 53, 1-7, 190, Fig. 53, 1.

⁴⁰⁶ Negew 1986, 21, 24, 159-160.

⁴⁰⁷ Cox 1949, 12, no. 65-67.

⁴⁰⁸ Christensen – Johansen 1971, Form 14, Fig. 40, 14. 1-40.

⁴⁰⁹ Williams 1989, 13, Fig. 5, 63-65.

⁴¹⁰ Atik 1995, 68-71, Abb. 28, 104, 107.

⁴¹¹ Hayes 1985a, 82, Tav. XVIII, 15; Hayes 1991, 40, Fig. XVIII, 9. 1-2.

2. çeyreğine ait olduğunu önermiştir. Form 7'nin bir varyasyonu olan Form 8'i ise M.S. 1. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir⁴¹².

Ephesos Tetragonos-Agora'dan bu tip DSB kapları, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁴¹³. Ephesos'da kamu pazarından örnekleri ise burada M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine tarihlenen B1 dolgusundan ele geçmiştir. Meriç, Ephesos'dan araştırmaların, bu tiplerin başlangıcı için M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğinden itibaren ortaya çıktığını gösterdiğini aktarmıştır⁴¹⁴. Atina Agorası'nda da DSB'nin bu kaplarının Hayes 7 tipi örnekleri, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait kontekstten ele geçmiştir⁴¹⁵.

Didyma'dan tabaklar, kil ve astar özelliklerine göre tanımlanmıştır. Buna göre kırmızı astarlı ince soluk sarı tipler, kentte stratigrafi dışından gelmiştir⁴¹⁶. Parlak kırmızı tipleri ise M.S. 1.-3. yüzyıllar arasına verilen yapı komplekstinden ele geçmiştir⁴¹⁷. Wintermeyer'in bu şekilde tanımladığı Didyma'dan bu tiplerin birinci grupta tanımlanan örnekleri DSA, ikinci gruptakiler ise DSB form, astar ve kil tanımlamalarını anımsatmaktadır.

Bu tabaklar, Çandarlı üretiminde Loeschcke 1 tipidir. Loeschcke, Çandarlı'dan bu tipler için Augustus Dönemi sonrasını önermiştir⁴¹⁸. Hayes, L1 olarak tanımladığı tip için M.S. geç 1. yüzyıl ortalarını önermiştir. Benzer şekilli örneklerinin Pontica Sigillatası'nda bulunduğunu ve Güney Rusya'da da bazı benzer bulguların olduğunu bildirmiştir. Ancak bunların, eğimli iç kenarının ve derin, kaba modellerinin Pergamon üretimlerine çok benzemediğini söylemiştir⁴¹⁹. Pergamon üretimi tipler ise Meyer-Schlichtmann'ın tanımlamasıyla T 31'dir. Meyer-Schlichtmann, bunları ağız-gövde profilindeki değişimlere göre beş tipe ayırmış ve M.Ö. 1. yüzyıl ortası ile M.S. 1. yüzyılın 3. çeyreği arasına tarihlenmiştir⁴²⁰.

412 Hayes 1985a, 54-55, Tav. XI,

413 Gassner 1997, 130, Taf. 42, 492-494.

414 Meriç 2002, 49-50, 57-58, Taf. 20-21, K184-199; Bu tip DSB örnekleri için ayrıca bk Tekkök-Bicken 1996, 55, Fig. 20, A206.

415 Hayes 2008, 141, Fig. 6, 191-192.

416 Wintermeyer 2004, 143, Abb. 1383-1384.

417 Wintermeyer 2004, 146-147, Abb. 1431-1433.

418 Loeschcke 1912, 360-362, Taf. XXVIII, 1.

419 Hayes 1985a, 75, Tav. XVI, 16; Burada Sigillata Pontica örnekleri için bkz: Tav. XXII, 6-9, XXIII, 1.

420 Meyer-Schlichtmann 1988, 151-153, Taf. 19, 34, Kat. No: 318-325.

Zelle, Assos'dan bu tip Pergamon kapları için Meyer-Schlichtmann'ın Pergamon'daki tarihlemesine benzer tam bir kronoloji oluşturmanın mümkün olmadığını söylemiştir. Pergamon'daki tiplerle aynı tiplerin ele geçmediği Assos örneklerinin ağız kenarı oluşumuna göre iki kategoriye ayrılabilirliğini ve daha sonrada alt gruplarda ele alınabileceğini belirtmiştir. Assos'da bunlar için kronolojik bir dizin sunulamadığını eklemiş ve Assos örnekleri için genel olarak Pergamon tipleriyle birlikte M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1.yüzyılın 3. çeyreğini vermiştir⁴²¹.

Pergamon ve Çandarlı üretimi sigillata kaplarının ayrı olarak ele alınmadığı Apollon Smitheion Kutsal Alanı'nda Pergamon-Çandarlı tipi tabaklar, M.S. 1.yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiştir⁴²². Komana örneği kısa kenarı ile Smitheion'dan bu tiplerle aşağı yukarı benzerdir. Ancak kenar çıkıntısı ve daha ince cidarı ile bunlardan farklıdır.

Samos Form 8'dir. Unterkichner, Samos Heraionu'ndan parçaların olasılıkla M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu bildirmiştir⁴²³. Tipin Çandarlı üretiminin bir örneği, Sparta'da Roma stoasından ele geçmiştir. Bailey, Çandarlı Loeschke 1 tipi bu kasenin M.S. 1. yüzyıl ortası-erken 2. yüzyıla tarihlendiğini söylemiştir⁴²⁴.

Pergamon ve DSA kapları, DSB'nin örneklerine göre oldukça basit formlardır. DSB tipleri form ve bezeme özellikleriyle Arretine tiplerine daha yakın görünmektedir. Bununla birlikte Hayes'in DSB serisinin Form 58'i⁴²⁵ bu tipte kenarlı ancak daha derin profiliyle Hayes'in tipin Pontica versiyonu⁴²⁶ olarak gösterdiği tiplere yakın örnekleridir. Komana örneği ise bu farklı gruplar içinde dudak kenarı ve çıkıntı profiliyle karakteristik bir tiptir. Ancak bu tiplerle aynı form grubuna ait bir örnektir ve bunlarla birlikte M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1. yüzyıla tarihlenebilir.

421 Zelle 1997, 88-89, Abb. 23, 432-443.

422 Akyürek 1990, 142-143, 59-63.

423 Unterkircher 1983, 180, Abb. 2, 8.

424 Bailey 1993, 239, Fig. 12, 154.

425 Hayes 1985a, Tav. XIV, 3; Ayrıca Assos'dan bu tip DSB örnekleri için bk. Zelle 1997, Abb. 9, 67-73.

426 Hayes 1985a, Tav. XXII, 6-10, Tav. XXIII, 1.

Form 27 (Kat. No: 82-86, fig. 96-100)

Dışa çekik ağız kenarlı tabaklardır. Dudak kenarı üzerindeki ince olukla karakteristiktir. Dudak kenarı kemer şeklinde kavisli bir şekilde devam etmektedir ve keskin bir açıyla gövdeye bağlanmaktadır. Tam profili bir örnek olan Kat. No: 82'de tanıtılan kap, gövdenin meyilli bir şekilde devam ettiğini ve halka kaideli kaplar olduğunu göstermektedir. Yalnız Kat. No: 84'ün ağız kenarı hafif meyilli, dik bir şekilde gövde geçişine bağlanmaktadır. Kat. No: 85'in dudak kenarı, hafif yukarıya doğru bir çıkıntı yapmaktadır. Kat. No: 86'nın dudak kenarı sarkıktır ve ağız kenarındaki oluğu derindir. Komana'nın bu kaplarının astarlama özellikleri ise farklılıklar göstermektedir. Komana'dan bu tipler, Antiocheia Form 113 ile benzer görünmektedir. Antiocheia'nın Geç Hellenistik Dönem (M.Ö. 2. yüzyıl ortası-1. yüzyıl sonu) kapları arasında ele alınmıştır. Waage, tipin dudağının yukarıya dönük ve gövdesinin Form 112'den daha dik olduğunu; 113k tipinin kaidesinin erkeni göstermediğini söylemiştir. 113u'nun Erken Roma kaplarının en erken tiplerine geçişi gösterdiğini belirtmiştir⁴²⁷. Komana örnekleri, ağız ve gövde geçişiyle Antiocheia'dan bu kaplarla yakındır. Ancak Komana örnekleri Antiocheia örneklerine nazaran ince cidarlı kaplardır.

Tarsus'dan bir örnek, M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen çevre duvarı depozitinden ele geçmiştir. Jones, bu tipin örneklerinin nadir olduğunu söylemiştir. Tipin Hellenistik-Pergamene Kapları'yla birleştiğini, ancak genel olarak geç bir form gibi görüldüğünü belirtmiştir. Tarsus'da bunların Erken İmparatorluk Dönemi'ne kadar bulunmadığını eklemiş ve tipin detaylı profilinin ve çömlekçi mührünün bulunmasının bu dönemle birlikte görüldüğünü bildirmiştir⁴²⁸.

Dura-Europos'da bu tipe ait üç örnek yayınlanmıştır. Cox, Grup IVb olarak tanımladığı bu kapların, Grup IVa tiplerini izlediğini söylemiştir. Burada 58 nolu örneğin profilindeki detaylarıyla metalik formların etkisini gösterdiğini; 59 nolu örneğin Samos'tan bir tabak ile benzer ve muhtemelen M.Ö. 1. yüzyıla ait olduğunu; 60 nolu örneğin varyasyonlarının ise Ren Vadisi'ndeki Erken Roma Dönemi kapları arasında yaygın olduğunu ve Erken Augustus Dönemi Arretine tipinin taklidini gösterdiğini söylemiştir⁴²⁹.

⁴²⁷ Waage 1948, 22-23, Pl. IV, 113.

⁴²⁸ Jones 1950, 181, Fig. 192, A.

⁴²⁹ Cox 1949, 10, No. 58-60.

Hayes Form 28'dir. Hayes, bunların muhtemelen M.Ö. 10/1 ile aşağı yukarı M.S. 15–30 arasına ait olduklarını önermiştir⁴³⁰. Tel Anafa Tip 22 bu tip tabaklardır. Slane, Anafa'da bunları Batı Sigillatları'nın taklidi kaplar altında ele almıştır. Anafa'da Rom 1A (M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl) kontekstinde bunlara rastlanmazken, yoğun olarak Rom 1B'de (M.S. erken 1. yüzyıl) ve az miktarda Rom 1C (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) kontekstlerinde örneklerine rastlanmıştır⁴³¹. Tel Anafa'da benzer profilli küçük bir parça da Roma 1B veya 1C kontekstinden ele geçmiştir. Slane, Anafa'da tek örnek oluşturan bu parçanın DSA veya başka bir fine kap türü olabileceğini ve bunun Anafa'da Form 22'yi oluşturan tiplerin imitasyonu olabileceğini önermiştir. Anafa'dan bu parça, seyrek küçük ilaveleriyle oldukça yumuşak kırmızimsı sarı fabrikasyon ürünüdür. Kırmızı astarı dışta aşınmıştır ve parlak değildir⁴³². Anafa'dan Tip 22 örnekleri Komana'dan Kat. No: 85'de tanıtılan parça ile daha yakın görünürken, diğer örnekler dışı doğru uzantılı kenarındaki oluşuyla bu tipe yakın görünmektedir.

Samsat'tan üç örnek, burada Urfa Kapısı'ndaki temizlik çalışmaları sırasında ele geçmiş ve Zoroğlu, bu nedenle bu Samsat örnekleri için bir tarihleme önerisi vermenin mümkün olmadığını söylemiştir. Ancak buradaki dolgunun temizliği sırasında çıkan kapların yoğunlukla M.S. 1. yüzyıla ait örneklerden oluştuğunu belirtmiştir⁴³³.

Atina Agorası'ndan tipin bir örneği erken kontekstten, M.Ö. 1. yüzyılın son üç çeyreğine tarihlenen Grup F'den ele geçmiştir⁴³⁴. Hayes, Agora'dan ithal Roma Dönemi kaplarını ele aldığı yayınında ise bu örnek için, aşağı yukarı M.Ö. 25–1 tarihini önermiştir⁴³⁵. Bunun dışında tipin Agora'dan örnekleri, M.S. 1–50, M.S. 5–20 tarihlerine ait kontekstlerden ele geçmiştir. Bir örneğe ise Geç Roma Dönemi kontekstinde rastlanmıştır. Ancak Hayes bu parçanın, aşağı yukarı M.Ö. 30–15 arasına ait olabileceğini önermiştir⁴³⁶.

⁴³⁰ Hayes 1985a, 27, Tav. IV, 10.

⁴³¹ Slane 1995 306, Pl. 16, FW 165-171.

⁴³² Slane 1995, 382, Pl. 35, FW 605.

⁴³³ Zoroğlu 1986, 79-80, Çiz. 4, Form 13.

⁴³⁴ Robinson 1959, 11, Pl. 60, F 4.

⁴³⁵ Hayes 2008, 136, Pl. 6, 136.

⁴³⁶ Hayes 2008, 136, Pl. 6, 135-139; Ayrıca bu tip DSA örnekleri için bk. Riley 1975, 51, 138; Hellström 1965, Pl. 35, 202; Mitsoupolos-Leon 1991, 88, Taf. 110; G 19; Technau 1929, 49, Abb. 38; Waage 1933, Pl. VIII, 49; Cristensen – Johansen 1971, Hama Form 13, fig. 39; Baly 1962, 282, Pl. XLIII, C.1.

Komana'nın bu tipleri için daha yakın profilli kaplar, DSB kaplarında görülmektedir. DSB serisinde Hayes Form 2 ve 3 bu tipte kaplardır. Hayes, her iki tipin de muhtemelen Augustus Dönemi'ne tarihlendiğini bildirmiştir⁴³⁷. Bu tipin örnekleri Ephesos'da kamu pazarındaki bir çeşmeden Geç Hellenistik-Augustus Dönemi'ne ait olan Dolgu A ve M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine verilen Dolgu B1'den ele geçmiştir⁴³⁸. Mitsopoulos-Leon, bu tiplerin Ephesos'da kamu pazarındaki Bazilika'da çok çeşitli varyasyonlarının ele geçtiğini bildirmiş ve burada H15'de tanıtılan örneğin, Slane'e göre M.S. 1–25 veya 25–50 yıllarına ait olabileceğini aktarmıştır⁴³⁹. Bu tiplerin Ephesos'da yamaç evlerden örnekleri için de M.S. 1. yüzyıla ait olduğu önerilmiştir⁴⁴⁰. Assos'da Hayes Form 2 ile karşılaştırılan benzer tipte kaplar, Hayes'in tarihlemesiyle paralel olarak Augustus Dönemi'ne verilmiştir⁴⁴¹. Atina Agorası'nda tipin DSB1 grubu bir örneği, aşağı yukarı M.S. 10–25 arasına verilen kontekstten ele geçmiştir. Ancak Hayes, bu parça için M.Ö. 20-M.S. 10 tarihini önermiştir⁴⁴².

Paphos'dan benzer kenarlı bir örnek Çandarlı üretimidir. Bu örnek Paphos'da Geç Augustus Dönemi'ne (M. S. 1–15/20) verilen Dolgu 18'den ele geçmiştir⁴⁴³. Çandarlı Form 5'i oluşturmaktadır. Loeschke da bunların Augustus Dönemi'ndeki varlığından söz etmiştir⁴⁴⁴.

Komana tabakları, DSB serisinin tipleri ile ağız kenarı ve gövde yapısı ile DSA tiplerine nazaran daha yakın profilli kaplardır. Bununla birlikte her iki grubun örnekleri de aşağı yukarı aynı tarihleri, M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortalarını işaret etmektedir. Bu çerçevede Komana'dan bu tiplerinde bu tarihlere ait kaplar olduğunu önermek mümkündür.

Komana'nın bu tabakları ağız ve gövde geçişi ile Geç Roma Dönemi'nin Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'ndan olan Hayes Form 67 tipini de hatırlatmaktadır. Ancak burada Komana örneklerinin tam profilini gösteren Kat. No: 82'de tanıtılan örnek, Komana tabaklarının Afrika tipleri ile ilişkili bir

⁴³⁷ Hayes 1985a, 53, Tav. XI, 10-11.

⁴³⁸ Meriç 2002, 49, 56, Taf. 20, K173-174.

⁴³⁹ Mitsopoulos-Leon 1991, 100, H13-H22.

⁴⁴⁰ Outschar 1996, 50, Taf. 5, 143; Ephesos örnekleri için ayrıca bk. Heberdey 1906, 171, 28; Mitsopoulos-Leon 1972–75, 33, 5H.

⁴⁴¹ Zelle 1997, 48: Abb. 9, 65-66; Ayrıca tipin Priene'den örneği için bk. Zahn 1904, Abb. 550, 132.

⁴⁴² Hayes 2008, 141, fig. 7, 187.

⁴⁴³ Hayes 1991, 181, Fig. LXI, 19.

⁴⁴⁴ Loeschke 1912, 363, Taf. XXVII, 5.

form grubu olmadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Hayes Form 67'nin ağız kenarı daha kavisli ve yatay bir profil göstermektedir. Komana tipleri ise daha dik açılı birer geçiş göstermektedir ve Komana örnekleri bu tipleri ile yukarda da belirtildiği gibi daha çok DSB kaplarını anımsatmaktadır.

Form 28 (Kat. No: 87-88, fig. 101-102)

Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Kat. No: 87'de tanıtılan örneğin ağız kenarı ince bir yivle gövdeden ayrılmaktadır. Eğimli gövdeleri, hafif içbükeydir. Yalnız ağız ve gövde profili korunmuş örneklerdir. Komana'nın bu iki örneği için benzer tipler, Assos'da Pergamon Sigillata grubunda T15'i oluşturmaktadır. Bu tabaklar düz dipli ve eğimli cidarlı kaplardır. Yuvarlatılmış dudak kenarı bir yivle gövdeden ayrılmıştır. Zelle, tipin direkt bir paralelinin bulunmadığını, olasılıkla dışa doğru uzantılı ve düz dipli Tabak 10 ve 11'in bir varyasyonu olabileceğini söylemiştir. M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁴⁴⁵. Komana'nın 87 numaralı örneği, ağız ve gövde formuyla Assos'dan bu Pergamon Sigillata tipiyle oldukça benzer bir tip göstermektedir.

Zelle, Assos'dan bu Pergamon Sigillata tipini, Meyer-Schlichtmann'nın T20 kaplarıyla karşılaştırmıştır. Komana'dan bu tipler de Pergamon sigillata T20 kaplarıyla benzer profilli kaplardır. Pergamon T20, ağız kenarı hafif dışa doğru kubbe şeklindedir ve cidardan ince bir yivle ayrılır. Tabanı, düz veya merkeze doğru yukarıya yükselmektedir. Başlangıcı, sarnıçlar aracılığıyla M.S. 1. yüzyılın başından önce, M.Ö. 1. yüzyılın sonuna doğru saptanmıştır. Başka buluntu yerlerinde M.S. 1. yüzyıl ve 2. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Form en son ise M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğinde ele geçmiştir. Bunun dışında yeni bir ipucu vermese de T20'nin Peristilli Ev'den örneklerinin de M.S. 1.-2. yüzyıla ait olduğu, Ketios Mezarı'ndan örneklerinin ise bir kronoloji göstermediği belirtilmiştir⁴⁴⁶. Komana tabaklarının form karakteri Pergamon tipleriyle benzerlik göstermektedir. Yalnız Pergamon T20, kalın cidarlı tabaklardır. Komana tabakları, Pergamon tiplerine göre ince cidarlı kaplardır. Bununla birlikte form yapısı çok benzer tabaklardır.

⁴⁴⁵ Zelle 1997, 95, Abb. 26.

⁴⁴⁶ Meyer-Schlichtman 1988, 144, Taf. 18, 294-295.

Karşılaştırma örnekleri, Komana kaplarının yuvarlatılmış ağız kenarı ve eğimli gövdesiyle düz dipli ve geniş tabaklar olduğunu göstermektedir. Olasılıkla da M.Ö. 1. yüzyıl sonu–2. yüzyıl ortalarına ait kaplar olmalıdır.

Form 29 (Kat. No: 89, fig. 103)

Komana’da tek örnekle temsil edilen bu tip, dışa doğru meyilli düz bir ağız kenarına sahiptir. Ağızdan gövdeye keskin bir açığı yapmaktadır. Gövde sıgıdır. İnce, narin halka kaidelidir. Antiocheia 405 ve 407 formudur. Bunlar Antiocheia’nın Erken Roma Dönemi kapları arasında değerlendirilmiştir. Waage, eğimli gövde profiline sahip tabaklar şeklinde tanımlamış ve bu tiplerin tamamen dikey olmayan gövde şekliyle Geç Hellenistik Dönem kırmızı astarlı kapları ile Roma “Pergamon” kapları arasında bir geçiş türü olduğunu söylemiştir. Antiocheia tipleri, Geç Hellenistik Dönem kırmızı astarlı kaplarından dışa çekik ve içe çekik kenarlı, keskin gövde dönüşlü tabaklarla karşılaştırılmıştır. Yalnız damga bulunmayan bu tabakların birkaç örneğinde dışta gövdede rulet dizileri ve birkaçında ise içte çift rulet daireleri olduğu belirtilmiştir⁴⁴⁷. Komana örneği, Antiocheia’da birlikte ele alınan bu iki tipten Form 407 gibi düz kenarlı bir örnektir.

Samaria Form 12’ye girmektedir. Samaria’da düz gövdeli örneklerin erkeni işaret ettiği, ancak gövdesi rulet bezemeli tiplerinin M.S. geç 2. ve 3. yüzyılı gösterdiği söylenmiştir⁴⁴⁸. Komana örneğinin gövdesi bezemesiz olmakla birlikte düz ağız yapısı ve gövde geçişi, Samaria’nın bu tipe giren bezemeli bir örneğiyle⁴⁴⁹ uyumludur. Ancak ince ve narin kaide profiliyle bunlardan tamamen ayrılmaktadır.

Hayes Form 30’a girmektedir. Hayes bezemeli gövdeye sahip olan tip için protip olarak Paphos’u göstermiş ve bunları aşağı yukarı M.S. 10–50 arasına tarihlenmiştir⁴⁵⁰. Tel Anafa Tip 21’dir. Slane, bu tipin kronolojisinin problemliliğini ve Anafa’da Tip 22 ve 23’le birlikte Roma 1A tabakasında (M.Ö. geç 1. yüzyıl– M.S. erken 1. yüzyıl), yani ithal sigillatların gelişinden önce ele geçmediğini söylemiştir. En erken ortayak çıkışı, Yapı 1’in toprak ve çakıl taş tabanında ele geçmiştir. Bu tabanın Roma 1A’ya denk gelmesine karşın, bir DSB örneğiyle birlikte Roma 1B (M.S. erken

⁴⁴⁷ Waage 1948, 33, Pl. IV, 405-407.

⁴⁴⁸ Crowfoot 1957, 310, Fig. 79, 8-12.

⁴⁴⁹ Crowfoot 1957, 310, Fig. 79, 10.

⁴⁵⁰ Hayes 1985a, 28, Tav. IV, 14.

1. yüzyıl) materyali olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında Roma 1B ve 1C katında örnekleri ele geçmiştir⁴⁵¹.

Paphos'dan örnekler, Geç Augustus Dönemi'ne (M.S. 1–15/20) tarihlenen Kuyu 18 depozitinden ele geçmiştir. Bunlardan bir örneğin dışta dudak kenarı profillidir ve dudakın altında rulet bezemesi görülmektedir. Diğer iki örneğin içte ağız kenarında ince bir yiv bulunmaktadır. Bunların dışta dudak altında ise belirsiz bir rulet bezemesinden söz edilmektedir⁴⁵².

Samsat'ta bu tipe giren iki örnek tespit edilmiştir. Formun tam profilini gösteren tama yakın örnek, içte ve dışta profilli bir tabaktır ve dışında dudakının altında rulet-tırtır bezemesi vardır. Tondosunda ise bir damga bulunmaktadır. Zoroğlu, Samaria ve Hama örnekleriyle karşılaştırmaları ve parçanın buluntu kontekstinden yola çıkarak Samsat örneğinin, M.S. 2. veya 3. yüzyıla ait olabileceğini önermiştir⁴⁵³. Sultantepe'den yine bezemeli bu tip bir örnek, Roma Pergamon kabı olarak tanımlanmıştır⁴⁵⁴.

Ephesos'da iki ağız kenarı parçası kamu pazarında bir çeşme kuyusundan ele geçmiştir. Dışta dudak kenarı rulet bezemeli örneklerden biri, M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreğine tarihlenen B1 dolgusundan gelmiştir⁴⁵⁵. Korinth'ten dik kenarlı ve dışında dudak altında iki sıra ince çizgi bezemeli bir örnek, Güney Stoa depozitinden ele geçmiştir⁴⁵⁶. Samos Form 7'dir. Unterkircher, tipin bezemesiz örneklerinin Augustus Dönemi'ne tarihlenilirken rulet bezemeli örneklerinin büyük bölümünün M.S. geç 2. yüzyıl–3. yüzyıla ait olduğunu söylemiştir. Samos parçalarının, bir örneğinin muhtemelen Augustus Dönemi'ne, bunun dışındaki bütün örneklerin ise geç döneme ait olduğunu bildirmiştir⁴⁵⁷.

Bu merkezlerden gelen veriler doğrultusunda Komana örneği, bezemesiz oluşuyla erkene, M.Ö. geç 1.-M.S. 1. yüzyıla tarihlenebilir. Ancak bezemesiz olmasına rağmen formuyla geç tiplerle çok yakın bir örnektir.

⁴⁵¹ Slane 1997, 305, Pl. 16, FW 161-164.

⁴⁵² Hayes 1991, 180, Fig. LXI, 5-7.

⁴⁵³ Zoroğlu 1986, 78–79, çiz. 4.

⁴⁵⁴ Lloyd 1954, 102, Fig. 1, 14.

⁴⁵⁵ Meriç 2002, 43, Taf. 15, K137-138.

⁴⁵⁶ Hayes 1973, 451, Pl. 85, 129.

⁴⁵⁷ Unterkircher 1983, 180, Abb. 2, 7; Bu tipin örnekleri için ayrıca bk. Cristensen – Johansen 1971, Hama 12, fig. 36,12.6b, 12. 7, 12.13; Kenrick 1985, 233-234, Fig. 42, 327. 1-3.

Form 30 (Kat. No: 90, fig. 104)

Tek parça ile temsil edilen bu grup dışa çekik, topak şeklinde ağız kenarına sahiptir. Düz gövdesi eğimlidir. Düz diplidir. Bu Komana örneği, Hayes'in DSB grubunda Form 63 ile uyumludur. Hayes, tipin benzer görünüşteki Form 62 gibi Flavius-Traianus Dönemi'ni işaret ettiğini söylemiştir⁴⁵⁸. Komana örneği, ağız ve gövde profiliyle Hayes'in bu tipiyle uyumludur. Yalnız düz dibiyle bundan ayrılmaktadır.

Atina Agorası'nda benzer ağız ve gövde profilli bir DSB tabağı, Grup G'de M.S. geç 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıla tarihlenen Tabaka II-III'den ele geçmiştir⁴⁵⁹. Agora örneği, yuvarlaklaştırılmış dışa çekik ağız kenarlı, hafif meyilli bir gövde profiline sahiptir ve kaide halkalıdır. Komana örneğinin gövdesi daha yatay bir profil göstermekle birlikte ağız ve gövde profiliyle aynı tiptedir. Yalnız Hayes'in de gruplamasını oluşturan DSB tabaklarından düz dibiyle farklılık göstermektedir.

Bu tip ağız kenarlı ve düz dipli bir örnek, Pergamon Asklepion'undan Erken İmparatorluk Dönemi'ne ait küçük bir oda yapısından ele geçmiştir. Bu alan, Asklepion'un M.S. 1.yüzyılın ilk yarısına ait 14 numaralı yapı katındadır. Ziegenaus-De Luca, bu tabak tipine M.Ö. 1. yüzyılın ortasından önce rastlamanın güç olduğunu ve bu tipin kesinlikle daha geç bir tarihe ait olduğunu önermiştir⁴⁶⁰.

Aynı form hem DSB hem de Pergamon Sigillata kaplarında, kase formunda da üretilmiştir. Hayes Form 75, tipin DSB kaseleridir ve Hayes de bu tipi Form 63'le ilişkilendirmiştir⁴⁶¹. Olbia Tip 6'dır⁴⁶². Atina Agorası'nda DSB örnekleri, Grup M 'de M.S. geç 1.- 2. yüzyılın ilk yarısına ait Tabaka II'den ele geçmiştir⁴⁶³. Agora'dan bir örnekte çoğunlukla M.S. 2. yüzyıl malzemesi gösteren, ancak birkaç M.S. 3. yüzyıl malzemesi bulunan kontekstte tespit edilmiştir⁴⁶⁴. Kenchreai'dan bir örnekte, Atina

⁴⁵⁸ Hayes 1985a, 65, Tav. XIV, 12-13.

⁴⁵⁹ Robinson 1959, 25, Pl. 4, 57, 61, G 24, 44, Pl. 61, G 213; Hayes 2008, Fig. 12, 328. Fig. 12, Pl. 14, 331.

⁴⁶⁰ Ziegenaus – De Luca 1968, Taf. 58, 66, 423; Ayrıca Didyma'dan bu tip örnekler için bk. Wintermeyer 2004, 148, Abb. 1460.

⁴⁶¹ Hayes 1985a, 68, Tav. XV, 8-9.

⁴⁶² Knipowitsch 1929, 16, Taf. I, 6.

⁴⁶³ Robinson 1959, 87, Pl. 62, M 32; Hayes 2008, Pl. 12, 337.

⁴⁶⁴ Hayes 2008, 154, Pl. 12, 336.

Agorası'nda Grup G'den gelen örnekle karşılaştırılmış, ancak Kenchreai örneğinin muhtemelen erken safhadan geldiği önerilmiştir⁴⁶⁵.

Ephesos Tetragonos-Agora'dan örnekler, M.S. 75-125'e tarihlenmiştir⁴⁶⁶. Ephesos Kamu pazarından iki örneği verilmiştir. Bunlardan birinin buluntu konumu bilinmemekle birlikte diğeri Flavius Dönemi'ne verilen D1 dolgusunda tespit edilmiştir⁴⁶⁷. Assos'da iki farklı başlıkta ele alınan bu tip kaseler, Hayes Form 75 ile karşılaştırılarak M.S. 70-120 tarihleri arasına verilmiştir⁴⁶⁸. Apollon Smitheion'dan gelen bir örnek, M.S. geç 1. yüzyıl-2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁴⁶⁹. Tarsus'dan bir örnek ise höyükte stratigrafi dışından ele geçmiştir⁴⁷⁰. Pergamon Sigillata Kapları'nda ise B8, bu tipte kaselerdir. Meyer-Schlichtmann, bu form için sarnıçlardan gelen verilerin M.Ö. 1. yüzyılın 1. çeyreğinden sonrasının terminus post quem, M.S. 1. yüzyılın başının ise terminus ante quem oluşturduğunu söylemiştir⁴⁷¹.

Zelle'nin de belirttiği gibi⁴⁷² Pergamon tipleri DSB tiplerinden çok daha erken bir tarih göstermektedir. Komana tabağı için ağız, gövde ve kaide formuyla birebir benzer olduğu Pergamon Asklepionu kontekstiyle paralel olarak, M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı önerilebilir. Bununla birlikte DSB türü benzer profilli kaseler de göz önünde bulundurularak formun M.S. erken 2. yüzyıla kadar devam ettiği söylenebilir.

Form 31 (Kat. No: 91-95, fig. 105-109)

Form 24 tabaklarıyla aynı tiptedir. Yalnız ağız formuyla farklılık göstermektedir. İç çukuk ağız kenarlı ve düz dipli geniş tabaklardır. Gövdesindeki eğimle paralel olarak derin veya sığ örneklerden oluşmaktadır. 22-50 cm. arasında değişen genişliğe sahip kaplardır. Yüzeyleri ise içte ve dışta farklı uygulamalara sahiptir. Aynı tipte olduğu Form 24 gibi bu Komana tabakları da Kıbrıs Sigillata Kapları'nı hatırlatmaktadır. Hayes Kıbrıs Sigillata Form

⁴⁶⁵ Adamsheck 1979, 66, Pl. 17. ER 47.

⁴⁶⁶ Gassner 1997, 133, Taf. 43, 516.

⁴⁶⁷ Meriç 2002, 54, 63, Taf. 26, K 282-283.

⁴⁶⁸ Zelle 1997, 46, Abb. 8, 58-60; Zelle, 1990: Abb. 8, 26-27.

⁴⁶⁹ Akyürek 1990, 132, Abb. 5, 16.

⁴⁷⁰ Jones 1950, 253, Fig. 196, 559.

⁴⁷¹ Meyer-Schlichtmann 1988, 80, Taf. 9, 68.

⁴⁷² Zelle 1997, 46.

11 ile benzerdir. Ancak yine düz kaide profiliyle bunlardan ayrılmaktadır. Hayes, bu tiplerin birçok örneğinin derin ve tercihen kaba yapıldığını ve bunların muhtemelen M.S. 4. veya erken 5. yüzyıla tarihlenen Geç Roma Kıbrıs Kırmızı Astarlı Kapları'ndaki tabakların en erken örneklerine benzediğini söylemiştir. Bununla birlikte bunların üretimlerinin sürekliliği üzerine henüz bir kanıt bulunmadığını eklemiş ve formun sığ versiyonlarını Form 10'un çağdaşı olarak düşünmek gerektiğini belirtmiştir. M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı, muhtemelen çoğunlukla M.S. 2. yüzyıla ait olduklarını, derin örneklerinin tarihlemesi için ise direkt kanıtların elde edilmediğini söylemiştir⁴⁷³.

Hayes Form P 12'dir. Hayes, bu bezemesiz tabakların burada Form P 5 ve 6'nın bir türevi olabileceğini, yaygın bir form olan tipin M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı- 2. yüzyılın ilk yarısında görüldüğünü ve dönemin ikinci yarısında daha yaygın olduğunu önermiştir. Geniş örneklerinin aşağı yukarı 17–21 cm ve 25–27 cm. arasında değişen genişliklere sahip olduğunu, nadir olan küçük varyasyonlarının ise aşağı yukarı 13 cm. genişliğe sahip tabaklar olduğunu belirtmiştir⁴⁷⁴.

Slane, Kıbrıs'ın bu tip tabaklarının M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlendiğini söylemiştir. Bunların Anafa'da Roma 1C (M.S. erken-orta 1. yüzyıl) döşemesinin altını kesinleştirdiğini ve başka örneklerinin de yine Roma 1C veya Tabaka 2'den geldiğini bildirmiştir⁴⁷⁵.

Paphos'dan örnekler Dolgu 4, Sarnıç 5 ve yıkım tabakalarından ele geçmiştir⁴⁷⁶. Hayes, Paphos'da ayrıca Oda Λ ve M.S. geç 1- erken 2. yüzyıla ait olabileceğini önerdiği iki küçük parçasından söz ettiği bu Kıbrıs tabaklarının, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-2. yüzyılın ilk yarısına ait olduğunu, çoğunlukla ise M.S. 100'den sonra görüldüğünü söylemiştir⁴⁷⁷.

⁴⁷³ Hayes 1967, 71-72.

⁴⁷⁴ Hayes 1985a, 83, Tav. XIX, 4-5.

⁴⁷⁵ Slane 1997, 376-378, pl. 36, FW 578.

⁴⁷⁶ Hayes 1991, 187-189, Fig. LXVI, 23-24, 193-194, Fig. LXVII, 11-12, fig. LXIX, 6 (Dolgu 4, buluntularının çoğu Pompeii ve Herculaneum'dan M.S. 79 buluntularına denktir ve M.S. 76 veya 77 depreminden yıkımı gösterir. Sarnıç 5, dolgu 4'den daha geç, Dolgu 13'deki Hadrianus depozitinden daha erkendir. Burada İtalyan terra sigillata kaplarının en geç geniş grubunun örnekleri ele geçmiştir. Ayrıca Kıbrıs Sigillata kaplarının, tipik M.S. 2. yüzyıl örnekleri ele geçmiştir).

⁴⁷⁷ Hayes 1991, 41, Fig. XVIII, 12.

Tarsus'dan benzer tipte örnekler de, Kıbrıs Sigillata tabaklarının tersine düz dipli örneklerdir. Kırmızı astarlı kaplardır. Orta imparatorluk Dönemi'ne (M.S. 2. yüzyıl ile M.S. geç 3. yüzyıl) verilen üç örnekten yalnız biri stratigrafiden ele geçmiştir⁴⁷⁸. Tarsus'dan üç örnekte tipin erken varyasyonları olmalıdır. Bunların ilk örneği hafif içe çekik ağız kenarlı, dikey cidarlı ve çok alçak kaide halkalıdır. İçi ve dışta alt bölümü parlak siyah kahverengi, dışta üst kısmı ise metalik parlaklığı ile koyu kırmızı astarlıdır. Bu örnek, höyükte M.Ö. geç 1. yüzyıl ile M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına verilen çevre duvarı depozitinden ele geçmiştir⁴⁷⁹. 506 numaralı Tarsus örneği de ilk örnekle benzer şekilde halka kaidelidir. Ancak içe doğru belirgin bir şekilde dönük ağız kenarı gövde kavsiyle bundan ayrılmaktadır. Aynı zamanda bu örnek, sadece orta kırmızı, mat astarıyla da ilk örnekten farklıdır. Jones, bu parça için stratigrafi dışından geldiği belirtilmekle birlikte Mezar 38-I'nın altındaki dolguda temsil edildiği söylemiştir. Jones, 507 nolu tipinde düz dibi dışında 506 ile aynı tip olduğunu söylemiştir. Aynı şekilde kil ve astarının da 506 ile aynı olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte bu örnekte höyükte stratigrafi dışından ele geçmiştir⁴⁸⁰. Tarsus örneklerinin özellikle ilk örneğinin astarlama tarzı, Komana örneklerini hatırlatmaktadır. 507 nolu örnek ise düz dibiyle Komana tabaklarına benzemektedir.

Sultantepe'den Komana tabaklarıyla benzer görünen bir örnek, Hellenistik-Pergamon Kapları tanımlaması altında ele alınmıştır⁴⁸¹. Sultantepe örneği, ağız gövde profili ve düz dibiyle Komana tabaklarına çok yakın görünmektedir.

Atina Agorası'nda tipin Kıbrıs ithali bir örneği, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı-geç 1. yüzyıl kontekstinden ele geçmiş ve Hayes, bunun aynı tarihe ait olduğunu söylemiştir⁴⁸². Agoradan Kat. No: 94-95 için benzer bir örnek de Robinson tarafından yayınlanmıştır. P8651 nolu örnek, burada Grup M'den 289 nolu örnekle karşılaştırılmıştır. M289, Grup M'de M.S. erken 5. yüzyıla tarihlenen onuncu tabakadan ele geçmiştir⁴⁸³. Korinth'in Güney

⁴⁷⁸ Jones 1950, 271, Fig. 202, 747, 751, 754.

⁴⁷⁹ Jones 1950, 249, Fig. 194, 505.

⁴⁸⁰ Jones 1950, 249, Fig. 194, 506-507.

⁴⁸¹ Lloyd 1954, 102, Fig. 1, 19.

⁴⁸² Hayes 2008, 202, Fig. 26, 818.

⁴⁸³ Robinson 1959, Pl. 71, P8651.

Stoa buluntuları arasında ele geçmiştir. Hayes, Yunan ana karasındaki kentlerde Kıbrıs Sigillata Kapları'nın genellikle nadir olduğunu söylemiş ve Korinth'ten ele geçen örnekler için ise M.S. 1. yüzyılın 3. çeyreğinin oldukça uygun bir tarih olduğunu belirtmiştir⁴⁸⁴.

Aizanoi'da tabak 28 ve 30 bu tip kaplardır. Ateş, Tabak 28'in Aizanoi'da en sık rastlanan tabak formu olduğunu söylemiş ve tipin bütün örneklerinin kentte sütünlü caddenin aşağı yukarı M.S. 3. yüzyıla verilen 3b tabakasından ele geçtiğini bildirmiştir⁴⁸⁵. Komana'nın 93-95 nolu tabakları, içe çekik ağız kenarı ve düz dibiyle Aizanoi'dan 279 nolu örnekle oldukça benzerlik göstermektedir. Aizanoi'dan Tabak 30'un 283 nolu örneği, düz dipli, eğimli gövdeye sahiptir. Hafif içe çekik ağız kenarlı geniş bir tabaktır. Ateş, bu tabakların Geç İmparatorluk Dönemi'nin basit ve yerel formunun görüldüğünü söylemiştir. Aizanoi örneğinin kabaca M.S. 5. yüzyıla tarihlenen sütünlü caddenin 4b tabakasından ele geçtiğini aktarmıştır⁴⁸⁶. Komana tabaklarının içe çekik ağız kenarı ve kaide-gövde profili, Aizanoi örneğiyle birebir yakınlık göstermektedir. Kat. No. 91 ve özellikle ise Kat. No: 92 çok benzer bir profile sahiptir.

Komana tabaklarıyla benzer tabaklar Stobi'nin Orta Roma Dönemi yerel kapları arasında vardır. Bunlar hafif içe çekik ağız kenarlı ve kavisli gövde yapısına sahip düz dipli örneklerdir. 18,5 ve 33 cm. arasında değişen genişliğe sahiptirler. Kırmızı astarlı tipler olan Stobi tabakları için M.S. geç 2. yüzyıldan erken 4. yüzyıl veya bu yüzyılın ortası arasına ait olduğu önerilmiştir⁴⁸⁷. Komana'nın özellikle Kat. No: 93-95 arasında tanıtılan örnekleri, ağız formu ve gövde kavsiyle Stobi'den tabaklarla yakındır. Ayrıca bu tabaklara Nessana⁴⁸⁸, Jeruselam⁴⁸⁹, Anemurium⁴⁹⁰ ve Labraunda'da⁴⁹¹ rastlanmıştır.

Komana tabakları, Kıbrıs Sigillata kaplarının karakteristik formlarının bir diğer tabak tipi olan kaplarla farklılıklar göstermekle birlikte aynı karakteristiği taşımaktadır. Kıbrıs kapları M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı–

⁴⁸⁴ Hayes 1973, 458, C36-1271, Pl.87, 169.

⁴⁸⁵ Ateş 2003, 159-160, 249, Taf. 49, 279.

⁴⁸⁶ Ateş 2003, 160-161, 249, Taf. 50, 283.

⁴⁸⁷ Anderson-Stojanovic 1992, 117-118, Pl. 109, 928-929, 932.

⁴⁸⁸ Baly 1962, 289, Pl. XLIX, 21. 1-3.

⁴⁸⁹ Hayes 1985b, 184-185, 192, Fig. 59, 8-10.

⁴⁹⁰ Williams 1989, 6, Fig. 2, 26.

⁴⁹¹ Hellström 1965, 32, Pl. 35, 232.

2. yüzyılın ilk yarısı arasına tarihlenmektedir. Stobi, Atina Agorası ve Aizonai'dan gelen veriler, bu tabakların uzun bir dönem, M.S. 1. yüzyılın 2. yarısından M.S. 5. yüzyıla kadar devam ettiğini işaret etmektedir. Bunun yanında Tarsus ve Sultantepe'den örnekler de bunların Erken Roma Dönemi'ndeki varlığını düşündürmektedir. Bu çerçevede Komana'da önemli bir yoğunluk gösterdiği anlaşılan grup için kronolojik bir sınıflandırmadan söz etmek mümkün değildir. Ancak burada formun, M.Ö. geç 1. yüzyıldan M.S. 5. yüzyıla kadarki varlığından söz edilebilir.

Krater

Form 32 (Kat. No: 96, fig. 110)

Tek örneği tespit edilmiştir. Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dışa doğru uzantılı ağız kenarı içte meyilli bir şekilde sahiptir ve buradan kavisle gövdeye geçmektedir. Gövdesi içte doğru hafif meyille dik bir şekilde devam etmektedir. Örneğin, kase ve tabaklardan farklı olarak dışı ve içte dudak kenarı çift kat, koyu kırmızı astarlıdır. İçte geri kalan kısmı ince açık kırmızı astarlıdır. Ancak Komana'dan bu tip için bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir.

Testiler

Form 33 (Kat. No: 97, fig. 111)

Dışa çekik ağız kenarı dışta profillendirilmiş bir form göstermektedir. Gövdesinde şişkin bir çıkıntı yapmaktadır. Kabirion'da bu tip boyun formuna sahip kaplar, M.Ö. 3. yüzyıldan itibaren tarihlenmiştir. Burada Komana örneğiyle yakın profilli görünen iki örnekten biri M.Ö. 2. yüzyıl, diğeri 1. yüzyıla verilmiştir⁴⁹². Boğazköy'de bu tip bir testi örneği, burada Galat Seramiği olarak tanımlanan kaplar arasında tespit edilmiştir. Boğazköy örneği, açık-kırmızı-beyaz renkte bantlarla bezeli bir kaptır⁴⁹³. Aşvan Kale'de de benzer tipte şişkin boyun yapıları testiler, Hellenistik Dönem'e tarihlenmiştir⁴⁹⁴. Bu merkezlerden gelen veriler yanından sigillata testi türünü gösteren Komana örneği belki ancak M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-1. yüzyıla tarihlenebilir.

⁴⁹² Heimberg 1982, 84, 145, Taf. 33, 606, 610.

⁴⁹³ Maier 1963, 230, Abb. 15, 5.

⁴⁹⁴ Mitchell 1980, 90, Fig. 35, 383-387.

Form 34 (Kat. No: 98, fig. 112)

Tek örnektir. Dışa çekik, kare şeklinde ağız kenarlı bir testi tipidir. Lapp Tip 11. 2 testileriyle benzerlik göstermektedir. Tip 11 yuvarlatılmış dipli, geniş silindirik torba tipi testiler olarak tanımlanmıştır. Tip 11. 2, kare şeklinde dudaklı testilerdir. M.Ö. 175-M.S. 68 arasına tarihlenmiştir. Komana örneği, burada ağız formuyla 11.2'nin A ve B tipiyle daha benzer bir form göstermektedir. Bu iki tip, M.Ö. 175-50 arasını göstermektedir⁴⁹⁵. Benzer bir testi örneği, Assos'da DSB serisindedir. Dudağı güçlü bir şekilde içe çekik ve dışa doğru salınan kenarlı küçük testi olarak tanımlanan Assos örneği, kulp eklentisi görülebilen bir çeşittir. M.Ö. 1. yüzyıla tarihlenmiştir⁴⁹⁶. Komana testisi, ağız ve gövde geçişiyle Assos örneğiyle yakın bir kaptır. Palestine seramikleri içinde yer alan tip ve Assos'dan gelen örnek, Komana örneğinin formu ve tarihlenmesi üzerine önemli veriler sunmaktadır. Ağız ve gövde geçişinin çok benzer olduğu Palestine tipleri, Komana örneğinin de silindirik gövdeli ve yuvarlatılmış dipli bir testi örneği olabileceğini işaret etmektedir. Bu verilerle Komana örneği için M.Ö. geç 2. yüzyıl-1. yüzyıl önerilebilir.

Form 35 (Kat. No: 99-100, fig. 113-114)

Kat. No: 99, dışa çekik, kademeli bir ağız yapısına sahiptir. Kat. No: 100'ünde ağız kenarı aynı şekli göstermektedir. Ancak dudağının alt bölümü dışa doğru çıkıntılıdır ve ağız-boyun bölümüyle tek kulplu iyi korunmuş bir örnektir. Özellikle Kat. No: 99'da tanıtılan örnek için Ephesos'da çok benzer profilli bir parça, Nero Dönemi'ne tarihlenen Dolgu B3'den ele geçmiştir⁴⁹⁷. Didyma'dan benzer bir tip ise kent Hellenistik ve Erken İmparatorluk Dönemi kapları içinde stratigrafi dışından ele geçmiştir⁴⁹⁸. Komana örneği bu her iki merkezin örneğiyle de oldukça benzer bir profil göstermektedir. Ancak bunlar tarihleme için yeteri kadar veri sunmamaktadır.

---

⁴⁹⁵ Lapp 1961, 146.

⁴⁹⁶ Zelle 1997, 59, Abb. 13, 124.

⁴⁹⁷ Meriç 2002, 115, Taf. 66, K753.

⁴⁹⁸ Wintermeyer 2004, 92, Abb. 672.

Form 36 (Kat. No: 101, fig. 115)

Bezemeli gövde parçasıdır. Dış tarafında kabartma tarzında yapılmış bitkisel motifler bulunmaktadır. Üzüm salkımları ve stilize palmye ağacı (?) motifi vardır. İnce cidarlı örnek, olasılıkla bir kase formuna, belki Form 8'e ait bir gövde parçasıdır.

İthal Kaplar

Kappadokia-Komanası'nda az sayıda ithal seramik tespit edilmiştir. İki adet DSA, üç adet DSB, iki adet ise DSC türü olduğu düşünülen örnek tanımlanmıştır.

Doğu Sigillata A

Hayes Form 20 (Kat. No: 102, fig. 116)

İçe çekik ağız kenarlı kasedir. Yalnız ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş küçük bir parçadır. Hellenistik Dönem siyah astarlı kap geleneğinin çok yoğun bir formu olan bu tip DSA üretiminin en erken gruplarından biridir. Hayes, Hellenistik Dönem'in çok yaygın tiplerinin taklidi olan içe çekik ağız kenarlı kaselerin, her yerde siyah astarlı örneklerinin bulunduğunu söylemiştir. Tipin belki M.Ö. 2. yüzyılın 2. yarısından olabileceğini önermiştir⁴⁹⁹. Hayes'inde verdiği gibi Antiocheia Form 157, bu tipin kırmızı astarlı örneği olarak gösterilmiştir. Tip Antiocheia'nın Geç Hellenistik kırmızı astarlı kapları arasında yer almaktadır⁵⁰⁰. Tel Anafa Tip 4 ve 24'dür. Slane, Anafa'nın bu tip kaplarının siyah astarlı öncüllerinin, Erken Hellenistik Dönem'e ait Antiocheia Form 75 ve DSA üretimi örneklerinin ise Geç Hellenistik kırmızı astarlı kaplarından olan Antiocheia Form 157 ile paralel olduğunu söylemiştir. Bunlar Anafa'da Hell 2A (M.Ö. 125-?), 2B (M.Ö. ?-98), 2C (M.Ö. 98-75) kontekstlerinden ele geçmiştir⁵⁰¹. Tel Rıfa'at'daki yüzey araştırmalarında da içe çekik ağızlı kaselerin, Hellenistik Dönem siyah astarlı, kırmızı astarlı ve DSA üretimi örnekleri not edilmiş ve DSA örnekleri için M.Ö. 2. yüzyıl tarihi önerilmiştir⁵⁰². Kenrick Tip B322 bu tip içe çekik ağız kenarlı DSA örneğidir. Kenrick, bu tipin tümüyle Hellenistik Dönem formu olduğunu ama bir veya iki başka

⁴⁹⁹ Hayes 1985a, 22-23, Tav. III, 8.

⁵⁰⁰ Waage 1948, 24; Waage, 1934: 70, Fig. 2.

⁵⁰¹ Slane 1997, 278-279, Pl. 3, FW17-21, 309, Pl. 17, FW176-178.

⁵⁰² Matthers 1978, 149-151, Fig. 12, 8, 17, 20.

kopyasının DSA kaplarında yer aldığını söylemiş ve bunların M.Ö. 2. ve 1. yüzyıla ait olduğunu önermiştir⁵⁰³.

Gunneweg, içe çekik ağızlı kaselerin Attika'dan geldiğini ve Erken Hellenistik Dönem'de kırmızı veya pembe üretim örneklerinin çok yaygın olduğunu söylemiştir. Bunların değişik ölçülerde ama genellikle küçük boyutlu tiplerinin sigillata üretiminde sınıflandırmıştır. Tel Akko'dan soluk sarı üretim (DSA) bir kabın, analiz yapıldığını ve DSA-I olduğunun ortaya çıktığını bildirmiştir. Astarı içte portakal rengi, dışta sarı ve portakal renğinde alacalı olan örneğin, erken bir kase ve kontekstinin M.Ö. 150'den önceki bir tarihi verdiğini eklemiştir. Yine Tel Gezer'den içe çekik kenarlı iki kase, DSA-I dışında, M.Ö. 220–180 tarihli kontekstten geldiğini aktarmıştır. Soluk sarı üretim bu küçük kaselerin Tarsus, Tel Anafa ve Samaria'da da rapor edildiğini ve olasılıkla bunların tanımlamalarının, DSA-I ile uygun olduğunu bildirmiş; bu merkezlerden gelen verilerle de bu içe çekik ağız kenarlı kaselerin, DSA-I'den erken olduğunu ve M.Ö. 220–100 tarihleri arasını gösterdiğini önermiştir⁵⁰⁴. Komana örneği de bu tiplerle paralel bir örnektir.

Hayes Form 44 (Kat. No: 103, fig. 117)

Küresel gövdesi çift dışbükey profilli kaselerdir. Komana kaplarından Form 9 ile aynı tipi göstermektedir ve M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonlarına ait kaplardır. Komana'dan bu örnek, DSA türü kapların kil renginde soluk sarı tondadır. İçi ve dışı mat siyah astarlıdır. Bu görünüşü ile bu kase, DSA türü bir kap olarak görünmektedir. Ancak kil içeriğinde Komana üretimi olduğu önerilen kaplarda görülen örneklerle birlikte altın sarısı mika içermektedir. Bu çerçevede tipin üretimi bir soru işareti olmaktadır.

Doğu Sigillata B

Form 1 (Kat. No: 104, fig. 118)

Düz kenarlı, küresel gövdeli bir örnektir. Koyu kırmızı astarlıdır. Yalnız ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş olan tip için karşılaştırma örneği tespit edilememiştir.

⁵⁰³ Kenrick 1985, 230, Fig. 41, 322.

⁵⁰⁴ Gunneweg – Yellin – Perlman 1983, 95, Fig. 21: 1.

Form 2 (Kat. No: 105, fig. 119)

Dik kenarlıdır. Gövdesi, yuvarlak karınlı bir form göstermektedir. Kat. No: 235 gibi koyu kırmızı astarlıdır. Kil içeriğinde az miktarda altın sarısı mika bulunmaktadır. Komana'dan bu örnek için DSB serisinde benzer bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Bununla birlikte yakın ağız ve gövde profilli bir örnek, Assos'da DSC-Pergamon sigillata serisinden B1 tipidir. Gövdesi aplike rozet bezemeli tip, M.Ö. 2. yüzyılın 4. çeyreği-M.Ö. 1. yüzyılın 2. çeyreği veya ortasına tarihlenmiştir⁵⁰⁵.

Sagalassos Tip 1A160 kaseleriyle benzerlik göstermektedir. Poblome, bu tipin M.S. 3. yüzyılda çok popüler olduğunu, M.S. 1. yüzyılda zaten var olduğunu ve M.S. 4. yüzyılın ilk yarısından sonraki varlığını da gözardı etmediklerini söylemiştir⁵⁰⁶. Komana'dan örnek, Sagalassos tiplerine göre hafif dışa çekik, dik kenarlı bir form göstermektedir. Yuvarlak gövdesi ise daha yakın bir formdadır. Pergamon'dan benzer tip, N 28 kaplarıdır. Küçük, dışa çekik ağız kenarlı ve güçlü bir şekilde karınlı kaseler olarak tanımlanmıştır. M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir⁵⁰⁷. Komana'dan bu örneğin ağız ve gövde formu, Sagalassos ve Pergamon'dan tiplerle daha yakın bir şekil göstermektedir. Assos'dan örneğin gövdesi genel formuyla benzer tipte bir kaptır. Ancak Assos örneğinin ağız kenarı içbükey bir şekil göstermektedir. Sagalassos ve Pergamon'dan kaseler ise dışa çekik ağız kenarlıdır. Bu çerçevede Komana'dan bu kase tipi Sagalassos ve Pergamon kaseleriyle paralel bir form olarak düşünülebilir. Ancak Sagalassos örnekleri M.S. 4. yüzyılın ilk yarısına kadar geniş bir kronoloji sunarken Pergamon tipi M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortalarını göstermektedir. Bu çerçevede Komana'dan bu tip için sınırlı bir tarihlendirme önerisinde bulunmak mümkün değildir. Ama belki Pergamon tipleri gibi erken tiplerdir.

Form 3 (Kat. No: 106, fig. 120)

Bir testi örneğidir. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Kısa boynundan yumuşak bir kavisle omuz bölümüne geçmektedir. Gövde bölümü korunamamıştır. Boyundan gövdeye geçişte kuşak şeklinde ince bir çıkıntı vardır. Dışı koyu kırmızı, içi açık kırmızı astarlıdır. Bu örneğin de kil içeriğinde altın sarısı az mika tespit edilmiştir.

⁵⁰⁵ Zelle 1997, 64, Abb. 14, 139–140.

⁵⁰⁶ Poblome 1999, 305, Fig. 15, 5, 9.

⁵⁰⁷ Meyer-Schlichtmann 1988, 105-106, Taf. 12, 158.

Bu testi örneği için de DSB üretiminde bir karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Tip için benzer bir örnek Boğazköy'den ele geçmiştir. Kahverengi-kırmızı-beyaz bant bezemeli bir kaptır. Galat Seramiği olarak tanımlanan bu kapların M.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı ile Augustus Dönemi arasına ait olduğunu önerilmiştir⁵⁰⁸. Basit bir testi örneği olan kırmızı astarlı Komana'dan bu tip için, Boğazköy testisi erken bir tarih vermektedir. Komana örneği, Doğu dSB türü kaplarla paralel olarak M.Ö. 1. yüzyıl sonlarından itibaren bir tarihten olmalıdır. Kat. No: 104-105 ile birlikte DSB türü kaplarını işaret etmektedir. Ancak kil rengi ve içerikleri Tralleis üretimi DSB kaplarından uzaktır.

Doğu Sigillata C

Çandarlı Form 6 (Kat. No: 107-108, fig. 121-122)

İçe çekik ağız kenarlı, sıç gövde profilili ve halka kaideli tabaklardır. Kat. No: 107, kaide ve gövde parçasıdır. Kat. No: 108 ise ağız ve gövde parçasından oluşmaktadır. Çandarlı Form 6 tipi bu form, Çandarlı'da sıklıkla II. ve IV. kesitlerde ele geçmekle birlikte III. kesitte de örneklerine rastlanmıştır. Loeschcke, Çandarlı'da bu tipin ilk kez Geç Augustus-Tiberius Dönemleri'nde tespit edildiğini söylemiştir⁵⁰⁹. Bu Çandarlı tipi, Hayes'in sınıflandırmasında L6 olarak tanımlanmış ve bunların M.S. 1. yüzyılın ortasından sonuna kadar var olduğunu söylemiştir⁵¹⁰. Çandarlı üretiminin Geç Roma Dönemi kapları arasında ise Hayes Form 4'ü oluşturmaktadır. Hayes, temel olarak bu tipin bir M.S. 3. yüzyıl formu olduğunu; muhtemelen daha çok M.S. 1. yüzyıl Çandarlı formu Loeschcke 6'nın bir türemesi olmasına rağmen belki Afrika Kırmızı Astarlı Kapları'nda Form 27'den etkilenmiş olduğunu söylemiştir. Formun Knossos ve diğer yerlerde Severuslar Dönemi gruplarında yaygın olduğunu, M.S. 2. yüzyılın erken ve orta evresinde bulunmadığını ve daha geç değilse bile yüzyılın sonuna kadar popüler olmadığını belirtmiştir⁵¹¹. Aynı tip, Hayes Atlante'de Çandarlı H4 tabaklarıdır. Burada M.S. geç 2-3. yüzyıla tarihlenmiştir⁵¹².

⁵⁰⁸ Maier 1963, 230, Abb. 15, 1-2.

⁵⁰⁹ Loeschcke 1912, 363-364, Taf. XXVIII, 6.

⁵¹⁰ Hayes 1985a, 75, Tav. XVII, 1.

⁵¹¹ Hayes 1972, 321-322, Fig. 64, Form 4.

⁵¹² Hayes 1985a, 78, Tav. XVIII, 4.

Olbia Tip 14'dür⁵¹³. Pergamon T3 ve T4 tipidir. T3, düz tabanlı ve hafif içe çekik ağız kenarlı tabaklardır. Alçak, genellikle sivri ayaklıdır. Tabanında konsantirik yivler ya da baskı bulunabilir. Pergamon'da başlangıcı sarnıçlar aracılığıyla M.Ö. 1. yüzyılın ortalarını; sonu M.S. 2. yüzyıl başını gösteren tip, uzun bir evrede varlığını sürdürmüştür. Meyer-Schlichtmann, Pergamon'da M.S. 3. yüzyılda ise tespit edilmediğini söylemiştir. Bunun yanında bu tiplerin Pergamon'da ana üretim döneminin Augustus Dönemi olduğunu belirtmiştir⁵¹⁴. Pergamon T4, ağız kenarı üst kısmında yuvarlatılmış veya sivri, düz tabanlı, alçak çoğunlukla sivriltilmiş bir şekilde ayak profili gösteren tabaklardır. Tabanında konsantirik yiv ve/veya baskı bulunabilmektedir. Formun başlangıç tarihi, Zi 4 F1'de M.Ö. 1. yüzyıl ortaları terminus ante quem oluşturmuş ve sonu ise yine aynı sarnıç aracılığıyla M.S. 2. yüzyıl başına oturmuştur. Meyer-Schlichtmann, diğer buluntu yerlerinin de aynı tarihler arasını verdiğini söylemiştir. Asklepion'dan bir örneğin, M.S. 1. yüzyıla; Peristylli Ev'den parçaların M.Ö. 1. yüzyıla ve Akropolis'ten parçaların ise tarihlenemediğini aktarmıştır⁵¹⁵. Schaefer, Çandarlı Tip 6 ile paralel olan bu kapların Samos, Olbia, Athena ve Antiocheia'dan Pergamon kapları içinde sıradan bir form olduğunu ve Atina Agorası'ndan buluntuların orada M.Ö. 1. yüzyılın ilk yarısında kullanımda olduğunu gösterdiğini aktarmıştır. Pergamon'da bu tabakların oldukça sık ve farklı büyüklükte örneklerinin bulunduğunu söylemiştir⁵¹⁶.

Assos'da hem Pergamon hem de Çandarlı üretimi örnekleri tespit edilmiştir. Zelle, Pergamon örneklerini T1 olarak tanımlamıştır. Basit, sıklıkla hafif içe doğru meyilli ağız kenarlı ve çok veya daha az bir şekilde meyilli tabana sahip bu tabakların, terra sigillata kaplarının en başarılı formlarından biri olduğunu söylemiştir. Tipin, üç büyük doğu sigillata grubu yanında çoğu batı sigillata gruplarının repertuarında da yer aldığını belirtmiştir. Uzak yayılım yanında tipin, çok uzun bir üretim dönemi gösterdiğini; DSA örnekleri, M.Ö. 2. yüzyılın son çeyreğinde üretilirken Hayes'e göre aynı parçaların M.S. 5. yüzyılda Phokaia kaplarında üretildiğini aktarmıştır. DSC atölyelerinde ise bu tipin en uzun süre devam ettiğini bildirmiştir. Assos'dan Pergamon tiplerinin sınıflandırması için Meyer-Schlichtmann'ı

⁵¹³ Knipowitsch 1929, 22, Taf. I, 14.

⁵¹⁴ Meyer-Schlichtmann 1988, 134, Taf. 17, 33, 261-264.

⁵¹⁵ Meyer-Schlichtmann 1988, 135, Taf. 17, 265-266, Taf. 33, 267-269, Taf. 5, 35, VK 7.

⁵¹⁶ Schaefer 1962, 787, No. 6-8, Abb. 1, 7.

takip etmiştir. Assos'dan sayısız örneği, iki gruba ve bunların alt tipine ayırmıştır. Grup Ia, Pergamon T3 tipiyle paraleldir ve buna göre M.Ö. 1. yüzyılın 2. çeyreği-M.S. 1. yüzyıl ortası/sonuna tarihlenmiştir. Grup Ib, Hayes Form 4 ile karşılaştırılmış ve M.S. 2. yüzyıl başı-3./4. yüzyılın ilk yarısına verilmiştir. Grup IIa Pergamon T4 tipidir ve M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1. yüzyıl sonuna aittir. Grup IIb, M.S. 2. yüzyıl başı- 3. yüzyıla tarihlenmiştir⁵¹⁷. Yine iki gruba ayırdığı Çandarlı üretimi tabaklarının, Grup Ia, IIa örneklerini M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortası/sonuna; Ib örneklerini M.S. 2. yüzyıl başı- 4. yüzyıl başına tarihlenmiştir⁵¹⁸. DSC Grup 3 Assos tipleri de Pergamon ve Çandarlı kaplarıyla paralel olan bu tip tabakların Grup Ia örnekleri M.Ö. 1. yüzyılın 2. çeyreği-M.S. 1. yüzyıl ortası/sonuna; Grup Ib tipleri ise M.S. 2. yüzyıl başı-3. yüzyıla tarihlenmiştir⁵¹⁹.

Ephesos Tetragonos-Agora'dan Hayes Form 4 tipi olduğu önerilen üç örnekten biri, M.S. 2. yüzyıl sonu-3. yüzyıla; bir diğer örnek ise M.S. 3. yüzyıl-4. yüzyıl başına tarihlenmiştir⁵²⁰. Apollon Smintheios Kutsal Alanı'ndan Çandarlı'nın erken tipiyle karşılaştırılan ve tam profil gösteren dört örnek M.S. 1. yüzyılın 2. yarısına; Pergamon T3 tabaklarıyla karşılaştırılan iki ağız kenarı M.S. 2./3. yüzyıla; bir adet kaide ve gövde parçası ise Geç Roma Hayes Form 4 ile ilişkilendirilerek M.S. 2. yüzyıl sonu-3. yüzyıla tarihlendirilmiştir⁵²¹. Komana'dan kaide-gövde parçası örneği, gövde geçişi ve sivriltilmiş kaide yapısı ile bu tiplerin Geç Roma örneği ile benzerlik göstermektedir. Ancak Smintheios örneğine nazaran ince cidarlıdır.

Atina Agorası'nda tipin bir örneği M.S. 3. yüzyıllarına tarihlenen Grup K'da tespit edilmiştir⁵²². Korinth Güney Stoa'dan bir ağız-gövde parçası, Çandarlı tip 6 ile karşılaştırılmıştır⁵²³. Korinth Demeter Kutsal Alanı'ndan Geç Roma Hayes Form 4 olarak tanımlanan bir örnek, M.S. 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Korinth'ten bu örnek, üç köşeli ve eğimli, alçak bir halka kaideye sahiptir. Gövdesi, yukarıya doğru meyillidir. Ağız kenarı diktir⁵²⁴. Komana'nın Kat. No: 107'de tanıtılan kaide-

⁵¹⁷ Zelle 1997, 84-86, Abb. 21-22.

⁵¹⁸ Zelle 1997, 128-129, Abb. 41.

⁵¹⁹ Zelle 1997, 145, Abb. 52; Assos'dan bu tip tabakları için ayrıca bk. Zelle 1990, 111-112, Abb. 12, 51-53.

⁵²⁰ Gassner 1997, 136, Taf. 44, 128-130.

⁵²¹ Akyürek 1992, 141-142, Abb. 9, 51-57.

⁵²² Robinson 1959, 68, Pl. 69, K35.

⁵²³ Hayes 1973, 456, Pl. 88, 165.

⁵²⁴ Slane 1990, 54, Fig. 8, 105.

gövde parçası örneğinin, kaide ve gövde yapısı Korinth'ten bu tabakla oldukça yakındır. Ancak gövde geçişinden anlaşıldığı üzere, içe doğru ağız kenarının kavisli bir yapı gösterdiği anlaşılmaktadır.

Knossos'da Dionysos Villası'ndaki fine kaplar arasında Çandarlı kapları hakim türdür. Bunun yanında Hayes, Form 4'ün yaygın olan geç tabaklarının genel yokluğunun burada oldukça sürpriz olduğunu ama grup için Severuslar Dönemi öncesi bir tarihi gösterilebileceğini söylemiştir. Bu tipin parçalarının, M.S. erken 3. yüzyıla verdiği üst çukur grubunda oldukça yaygın olduğunu aktarmıştır. Grup için M.S. geç 2. yüzyılın, M.S. 170–180 civarının sınır olarak önerilebileceğini belirtmiştir⁵²⁵.

Anderson-Stojanovic, Stobi'de formları araştırılabilen yaklaşık yirmi beş örnek arasında, Hayes'in tipolojisinde Form 3 ile birlikte Form 4'ün en yaygın tip olduğunu söylemiştir. Çoğu örneğin, Stobi'nin iç şehir duvarındaki Erken İmparatorluk yapısının yıkım enkazından ve üstteki çöp yığınının ele geçtiğini belirtmiştir. Bu depozitlerde en geç malzemenin, M.S. 3. yüzyılın 2. yarısına ve belki erken 4. yüzyıla ait olduğunu bildirmiştir⁵²⁶.

Pergamon Sigillata T18/T20 (Kat. No: 109, fig. 123)

Komana Form 24 ile paralel olan tip, Pergamon sigillata T18 ve T20 tabaklarındandır. Formun Pergamon'da M.Ö. 1. yüzyıl ortalarında başladığı ve M.S. 1. ortalarında sona erdiği tespit edilmiştir. Meyer-Schlichtmann, bu tiplerin Stobi'de M.Ö. 1. yüzyılın 2–3. çeyreğine tarihlendiğini ancak Pergamon'da bunlar için M.Ö. 1. yüzyılın ortalarından önceye giden herhangi bir verinin belgelenmediğini söylemiştir⁵²⁷. Pergamon T20, ağız kenarı hafif dışa doğru kubbe şeklindedir ve cidardan ince bir yivle ayrılır. Tabanı, düz veya merkeze doğru yukarıya yükselmektedir. Başlangıcı, sarnıçlar aracılığıyla M.S. 1. yüzyılın başından önce, M.Ö. 1. yüzyılın sonuna doğru saptanmıştır. Başka buluntu yerlerinde M.S. 1. yüzyıl ve 2. yüzyıl başına tarihlenmiştir. Form en son ise M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğinde ele geçmiştir. Bunun dışında yeni bir ipucu vermese de T20'nin Peristilli evden örneklerinin de M.S. 1.-2. yüzyıla ait olduğu, Ketios Mezarı'ndan örneklerinin ise bir kronoloji göstermediği belirtilmiştir⁵²⁸.

⁵²⁵ Hayes 1983, 104, 118, Fig. 3, 20-23.

⁵²⁶ Anderson-Stojanovic 1992, Pl. 40, 344-345; Bu tipin örnekleri için ayrıca bk. Gasperetti 2003, Pl. XC, 10; Kenrick 1985, 259, Fig. 47, 364. 1-2.

⁵²⁷ Meyer-Schlichtman 1988, 143, Taf. 18, 292.

⁵²⁸ Meyer-Schlichtman 1988, 144, Taf. 18, 294-295.

Sonuç

Kappadokia-Komanası Hellenistik Dönem Kapları, Komana'nın en erken kronolojisi için M.Ö. 4. yüzyıl ortalarını işaret etmiştir. Kantharos, içe çekik ağız kenarlı kaseler, dışa çekik ağız kenarlı kaseler, balık tabakları, dudak kenarı oluklu kaseler, unguentariumlar gibi Hellenistik Dönemin karakteristik kap formlarına ait örnekler, M.Ö. 3.-1. yüzyıl boyunca farklı tipleriyle takip edilebilmiştir. Bunlardan özellikle içe çekik ağızlı kaseler ile dışa çekik ağızlı kaseler ise sigillata türünde de devam eden örnekleri ile temsil edilmiş ve kenttin Hellenistik'ten Roma Dönemine kadar devam eden kesintisiz kronolojisini ortaya koymuştur. Bununla birlikte Hellenistik Dönem kaplarının kil yapıları ve astar-bezeme karakterleriyle sergiledikleri kendine has özellikleri, Komana'nın yerel seramik üretimini göstermiş ve kaplara ait çok sayıdaki bozuk üretim parçaların varlığı da bunu desteklemiştir.

Komana'da sigillata kaplarıyla da, bu üretim ve kronolojik devamlılığın sürdüğü anlaşılmaktadır ve söz konusu malzemeler, kentte ithal seramiklerin kullanılmış olmasının yanı sıra, özellikle yoğun bir yerel üretimin varlığına işaret etmesi açısından dikkat çekmektedir. Kil yapıları ve astarları, Erken Hellenistik Dönemden gelen kaplarda olduğu gibi aynı şekilde farklı formlarda ve aynı kap formlarında takip edilebilmektedir. Ayrıca dönemin sigillata türü kaplarının taklitleri olan formların kendine has karakteristik özellikleri ve bunun yanında başka üretim gruplarında benzerleri tespit edilemeyen bazı formların varlığı, Komana'daki yerel üretimin önemli birer göstergesidir. Aynı zamanda kentte yerel üretim olduğu düşünülen sigillata formlarına da ait çok sayıdaki hatalı üretim parçalar, bu durumu desteklemektedir. Çalışmaya konu olan buluntuların büyük oranda yerel özellikler sergilemesi, Komana'daki yerel üretimin yoğunluğuna ayrıca vurgu yapmaktadır.

Kentte, Erken Hellenistik Dönemden gelen az sayıdaki batı yamacı bezemeli parça yanında, sigillata türü kaplar arasında da bir parça üzerinde, batı yamacı stilinde boya bantlarına rastlanmıştır. Bunun yanında, Erken Hellenistik Dönem kaplarında olduğu gibi sigillatalarda da bant bezemeli örnekler önemli bir grup oluşturmaktadır. Aynı şekilde sigillata türü kaplarda, Orta Anadolu'nun Hellenistik ve Erken Roma Dönemi boyalı seramiklerinin etkileri tespit edilmiş ve daha çok ise Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde kıyı bölgelerinin sigillata grupları ile paralel ürünler veren kenttin, bu iki farklı etki alanı altında kendi tarzını yarattığı

anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Komana buluntuları, kentte bant-bezeme geleneğinin uzun bir dönem devam ettiğini göstermektedir. Yerel üretime ek olarak ele geçen malzemeler arasındaki ithal parçaların ise sınırlı sayıdaki buluntudan meydana gelmesi dikkate değerdir.

Kappadokia-Komanası sigillata kapları, M.Ö. 2. yüzyıl ortalarında, yerel ve ithal üretimleriyle başlamıştır. Yerel üretim Komana sigillata kaplarının en erken formları, M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. erken 1. yüzyıl arasına aittir ve bunlar kronolojik bir sınıflandırmanın mümkün olmadığı siyah ve kırmızı astarlı örnekleri ile temsil edilmektedir (Kat. No: 1-19). M.Ö. 2. yüzyıl ortaları ile başlayan en erken DSA türleri ile paralel formlar olan bu kaplar, Komana'da kırmızı astarlı kap geleneğinin olasılıkla erken evresinden itibaren üretiminin yapıldığına işaret etmektedir. Ayrıca Erken Hellenistik Dönem'den gelen türlerin sigillata örnekleri de bunu desteklemektedir. Tek örnekten oluşmakla birlikte Komana'da ele geçen, M.Ö. 2. yüzyıl hatta 3. yüzyıl sonlarına kadar çıktığı önerilen DSA türü içe çekik ağız kenarlı ithal bir kase örneği, kentte türün en erken evresindeki ithalatını göstermektedir (Kat. No: 102). Aynı şekilde bu tür içe çekik ağız kenarlı yerel üretim kaseler, Komana'da da kırmızı astarlı örnekleri ile temsil edilmiştir. Yerel üretim Komana sigillatalarına, M.Ö. 1. yüzyılda da yeni tipler katılmıştır (Kat. No: 20-27, 66-81). Hellenistik Dönem'den Roma Dönemi'ne geçiş sürecinde ise Komana'dan ele geçen malzemeleri kesin olarak ayırmak mümkün olamamaktadır. Geç Hellenistik Dönem'de karşılaştığımız bir kısım seramik malzemeler, Erken Roma Dönemi'nde de takip edilebilmektedir. İçe çekik ağızlı kaseler, dışa çekik ağızlı kaseler⁵²⁹ ve M.Ö. 2. yüzyıl ortaları ve sonrasında yeni çıkan kap grupları, bu malzemeler arasında sayılabilir (Kat. No: 1-27, 54-81, 97-98). Bu tür seramiklerin yanı sıra Komana'da, Erken İmparatorluk Dönemi'nde görülmeye başlanan örneklerin varlığından da söz edilebilmektedir. M.Ö. geç 1. yüzyıl ile birlikte başlayan sigillata kaplarının tipik örnekleri, Komana'da yerel karakterdeki örnekleri ile temsil edilmektedir (Kat. No: 28-35, 39-53, 82-89, 91-95). Bunların yanı sıra Komana'da ilk olarak Roma Dönemi'nde görülmeye başlanan seramik malzemenin varlığı söz konusudur (Kat. No: 90). Komana yerel üretim seramik repertuarı içinde ilk olarak M.S. 1. yüzyılda ortaya çıkan gruplardan da söz edilebilmektedir. Bunlardan bazıları için M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı önerilmektedir (Kat. No: 37). Kimi örnekler

⁵²⁹ Körsulu 2011, 55-88.

ise M.S. 1. yüzyılda başlamakla beraber M.S. erken 2. yüzyılda da devam etmektedirler (Kat. No: 36, 38, 90).

Komana'da M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonlarına tarihlenen bir örnek, ithal malzeme olabilecek nitelikte parça olmasıyla dikkati çekmektedir (Kat. No: 103). Bu malzemenin yerel üretim örnekleriyle benzerlik göstermesi kesin bir sonuca varmayı engellemektedir. DSA türü kapların soluk sarı tonda kiline sahip olan bu seramik parçasının içi ve dışı mat siyah astarlıdır. Bu özelliklerle kâse, DSA türü kap olarak görünmektedir. Ancak Komana üretimi olduğu önerilen kaplardaki örneklerle birlikte altın sarısı mika içeren bu parçanın üretimi soru işareti oluşturmaktadır.

Kentte DSA örneklerinin dışında, ithal DSB ve C türü kaplarla da karşılaşmıştır. DSB örneklerinin ikisi farklı birer tip gösteren kase, diğeri ise bir testi örneğidir (Kat. No: 104-106). Küresel gövdeye sahip Form 1'deki kase için karşılaştırma örneği tespit edilememiştir. Form 2 kasesi için ise DSB serisinde karşılaştırma örneği tespit edilemiştir. Buna karşın bu kâse tipinin örneklerine Pergamon ve Sagalassos üretimi seramiklerde rastlanmıştır. Komana'daki bu kase, form açısından benzerlik gösterdiği Pergamon tipleriyle paralel olarak erkene, yani M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortalarına ait olabilir. Kentteki DSB türüne ait testi örneği için de DSB serisinden karşılaştırma örnekleri saptanamasa da astar rengi DSB kapları ile paraleldir. Ancak kil rengi ve içerikleri, Tralleis üretimi olarak gösterilen DSB kaplarından uzaktır. Bunların Form 1 ve 3 örneği, Komana kaplarının en yoğun kil grubunu oluşturan tondadır. Ayrıca içeriklerindeki altın sarısı mika katkısı da, tiplerin DSB türü üretimi olma ihtimallerini düşündürücü kılmaktadır. DSC türüne ait ise iki tip tespit edilmiştir. İlki Çandarlı Form 6 tabaklarıdır (Kat. No: 107-108). Bunlar, M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyıl başına verilmektedir. Komana'da DSC türünün diğer formu ise Pergamon Sigillata T18/T20 tabaklarından (Kat. No: 109). Bunlar da M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreği arasında tarihlenmektedir.

Sonuç olarak Komana'da sigillata kapları, en erken tarihinden itibaren Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemlerinde yoğun bir yerel üretim yanında az sayıdaki ithal örnekleriyle temsil edilmiştir. Yerel kaplar, Hellenistik ve Roma Dönemlerinin büyük sigillata üretim grupları ile paralel ürünler olmakla birlikte taşıdığı bölgesel etkilerle birlikte

Komana'ya özgü formlardır. Az sayıdaki ithal mallar, dönemin büyük üretici merkezlerinde⁵³⁰ olduğu gibi yoğun yerel üretimle açıklanabilir. Olasılıkla zaten kendi üretimini gerçekleştiren kent, ithal ürünlere çok fazla ihtiyaç duymamış olabilir.

Katalog

1. Fig. 15, 15a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: Alınamadı. Y: 3,3 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Çok ince az kalker, az altın sarısı mika, az taşçık. Kil sıklıdır.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. İçte çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapar. Sığ gövde profillidir. İnce cidarlıdır. İçte-dışta mat siyah astarlıdır. İçte ve dışta beyaz renkli batı yamacı sitilinde(?) boya bantları vardır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl.

2. Fig. 16, 16a.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 12,6 cm. KÇ: 4,6 cm. Y: 5,8 cm. HR: 7,5YR 4/2 kahverengi. KM: Yoğun kalker, kum, az mika.

Kaidesi tam olarak korunan parçanın Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz, hafif içte çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Halka kaidesidir. Ağız kenarı ve kaideye hafif kalın olan cidar gövdede incedir. İçte-dışta siyah-kahverengi astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

3. Fig. 17, 17a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: Alınamadı. Y: 5,5 cm. HR: Gley 1 5/ gri. Ç: Gley 1 5/1 yeşilimsi gri. KM: Kalker, mika.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içte çekik ağız kenarı tepe noktasında meyilli bir şekilde düz profillidir. Küresel gövdelidir. Cidar ağız kenarında kalın, ağızdan sonra incelmıştır ve kaideye doğru tekrar kalınlaşmıştır. İçte-dışta mat siyah (Gley 2 5/1) astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

⁵³⁰ Poblome, zaten kendi üretimini yapan Sagalassos'da ithal ürünlerin neredeyse olmadığına söz eder (Sagalassos kazılarında ziyaret ettiğim ve görüşlerini alabildiğim Dr. Poblome teşekkür ederim). Bu durum Tralleis ve Bergama içinde aynı şekilde olmalıdır.

4. Fig. 18, 18a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 16,8 cm. Y: 4,5 cm. HR: 2,5YR 5/2 hafif kırmızı. KM: Yoğun kalker, az mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarı tepe noktasında meyilli bir şekilde düz profillidir. Küresel gövdelidir. Cidar kalındır. İçi kırmızı mat siyah, dışı mat siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

5. Fig. 19, 19a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 11,6 cm. Y: 4 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce yoğun kalker, az taşçık. Kil ince ve sıklıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cidar ağız kenarında ve kaideye doğru kalın iken gövdenin orta noktasında hafif bir incelme yapmaktadır. İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. Dışta ağız kenarında kalın, içte ince siyah bir bant vardır. Dıştaki beyaz bant olasılıkla pişmeden kaynaklanmaktadır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

6. Fig. 20, 20a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 15,8 cm. Y: 4,8 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Yoğun ince kalker, az mika, taşçık. Kil ince ve sıklıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cidar ağız kenarında ve kaideye doğru kalın iken gövdenin orta noktasında hafif bir incelme yapmaktadır. İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. Dışta ağız kenarında astarı üzerinde kalın metalik siyah bir bant(?) vardır. Bu pişmeden kaynaklanan bir durum olmalıdır. İçte ağızdan gövdeye doğru, siyah boya akıntısı vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

7. Fig. 21, 21a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: 20 cm. Y: 5,4 cm. HR: 7,5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Az kalker, altın sarısı mika, kum. Kil az gözeneklidir.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. İçi-dışı hamur rengine yakın kırmızımsı sarı/devetüyü astarlıdır. İçte dudak kenarında ince siyah bant ve gövdede siyah boya kalıntıları vardır. Dışta ise dudak kenarında gövdeye doğru ince siyah-kahverengi bantlar vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

8. Fig. 22, 22a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: Alınamadı. Y: 4,2 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce yoğun kalker, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı kırmızı (2.5YR 5/8) astarlıdır. Dışta ağız kenarında kırmızı astarı üzerinde siyah-kahverengi kalın bir bant vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

9. Fig. 23, 23a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: 18,2 cm. Y: 5,5 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: İnce az kalker ve kum, mika. Kil az gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır. Dışta gövde üzerinde ince yivler vardır. İçi-dışı koyu kırmızı (2.5YR 5/8) astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah boyalar vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

10. Fig. 24, 24a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: 17,8 cm. Y: 6,3 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, az kum, az mika. Kil ince ve sıkıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Gövdesinin üst bölümünde ince olan cidarı, gövdesinin altında hafif kalınlaşmıştır. İçi-dışı kırmızı (2,5YR 4/8) astarlıdır. İçte ince, dışta ağız kenarında kahverengi-siyah kalın bir bant(?) vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

11. Fig. 25, 25a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 7,6 cm Y: 3,6 cm. Kaide Çapı: 3 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika, gözenekli.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Basit halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/8) kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

12. Fig. 26, 26a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 8,8 cm Y: 3,6 cm. KÇ: 3,8 cm. HR: 7,5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: İnce kalker, iri taş, az altın sarısı mika. Kil gözeneklidir.

Kaidesinin bütünü korunan parçanın ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Basit halka kaidesinin tabanı profilidir. Cidar gövdenin üst kısmında kalın, alt kısmında kaideye doğru incedir. Dışta gövde üzerinde ince yivler vardır. Kaide tabanında ise belirgin çark izleri vardır. İç yüzey pürüzsüzdür. İç-dışı açıklı koyulu kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

13. Fig. 27, 27a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe.

AÇ: 12,4 cm. KÇ: 5,4 cm. Y: 6,2 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Çok ince kalker, kum, altın sarısı az mika.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Yüksek halka kaidesi içe doğru meyillidir. Ağız kenarında ince olan cidarı kaideye doğru kalınlaşmaktadır. Dış krem-beyaz astarlıdır. İçte siyah astar izleri vardır. Dışta dudak kenarında krem rengi kalın bir bant görünmektedir.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

14. Fig. 28, 28a.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 13,2 cm. KÇ: 5 cm. Y: 4,1 cm. HR: 7,5YR 5/4 kahverengi. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika, kum. Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarı hafif bir profil yapmaktadır. Küresel gövdelidir. Cidarı kaideye doğru kalınlaşmıştır. Kili rengine astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

15. Fig. 29, 29a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 11,6 cm. KÇ: 2,4 cm. Y: 5,7 cm. HR: 2,5YR 5/8 kırmızı. KM: Çok ince kalker, altın sarısı çok az mika, kum.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Cidarı kaideye doğru kalınlaşmıştır. İç krem rengi astarlıdır. Dışta kırmızı izler vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

16. Fig. 30, 30a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: Alınmadı. Y: 6,4 cm. HR: 2,5YR 5/2 hafif kırmızı. Ç: 2,5YR 5/1 kırmızımsı gri. KM: Yoğun kalker, altın sarısı az mika, kum.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır. İnce kili rengine astarlıdır. Dışta dudak kenarında beyaz-krem rengi kalın bir bant vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

17. Fig. 31, 31a.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.

AÇ: 14,2 cm. Y: 4,8 cm. HR: 7,5YR açık kahverengi. Ç: Gley 1 5/1 yeşilimsi gri. KM: Çok ince kalker, altın sarısı az mika, kum.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır. Kili renginde astarlıdır. Dışta dudak kenarında beyaz renkli kalın bir bant vardır. Bu beyaz boya bandın altında da daha açık tonda devam etmektedir.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

18. Fig. 32, 32a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 14, 2 cm. Y: 4 cm. HR: 2,5YR 5/8 kırmızı. KM: Yoğun kalker, az altın sarısı mika, kum.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı kırmızı (10R 4/8) renkte astarlıdır. Dışta dudak kenarında kalın, içte ince krem renkli bant vardır. Bant üzerinde içte ve dışta ek siyah boyalar vardır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

19. Fig. 33, 33a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 10,6 cm. Y: 2,3 cm. KÇ: 5,8 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Az ince kalker, taşçık, gözenekli.

Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Dışta ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde sıgıdır. Halka kaidelidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı kırmızı (2,5YR 4/8) astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl-M.S. erken 1. yüzyıl arası.

20. Fig. 34, 34a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 11 cm Y: 3,7 cm. KÇ: 4,6 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Çok az kalker, az mika, kum. Kil İnce ve sıkıdır.

Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Düz hafif içe çekik ağız kenarlıdır. Gövdede belirgin bir dönüşle çidar kalınlaşarak kaide ile birleşmektedir. İnce, narin halka kaidelidir. İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/8) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ve M.S. erken 1. yüzyıl

21. Fig. 35, 35a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 15 cm Y: 3,3 cm. KÇ: 6 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, kum. Kil gözeneklidir.

Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Düz hafif dışa meyilli bir ağız kenarı vardır. Gövde orta noktada kaide doğru geçişte yumuşak bir kavis yapmaktadır. İnce, kısa halka kaidelidir. İçi koyu kırmızı, fırça izleri belirgin, dışta dudak kenarında krem rengi bant, gövde açık kırmızı astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.

22. Fig. 36, 36a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe.

AÇ: 14,6 cm. Y: 3,8 cm. KÇ: 6,4 cm. HR: Gley 1 6/ gri. KM: Yoğun kalker, az mika.

Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. Dışta ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Halka kaidelidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı mat gri-siyah astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

23. Fig. 37, 37a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 14,2 cm. Y: 3,2 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce yoğun kalker, az altın sarısı mika, kum.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde derindir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı ince çok açık kırmızı (devetüyü) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

24. Fig. 38, 38a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 14,2 cm. Y: 2,5 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: yoğun kalker, çok az altın sarısı mika, kum.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde sığdır. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı koyu kırmızı (2,5YR 4/6) astarlıdır ve üzerinde siyah akıntılar vardır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

25. Fig. 39, 39a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Bahçeler.

AÇ: alınmadı. Yükseklik: 3,5 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Kalker, ince az taşçık. Kil az gözeneklidir.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde derindir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı sarımsı kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

26. Fig. 40, 40a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,9 cm. KÇ: alınamadı. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Çok ince kalker, altın sarısı az mika, kum, gözenekli.

Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. Hafif içe çekik, düz ağız kenarlıdır. İçte ağızdan gövdeye geçişte ince bir çentik vardır. Gövde derindir. Dışta, gövde üzerinde ince yivler vardır. Halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı sarımsı kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

27. Fig. 41, 41a-b.

Buluntu Yeri: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

AÇ: 17,6 cm. Y: 3,3 cm. HR: yanık. KM: Pişmeden dolayı tespit edilememiştir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Dudak altında dışa doğru bir dirsek şeklinde bir çıkıntısı vardır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı yeşilimsi gri astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyılın 3. çeyreği ile M.S. 1. yüzyılın 1. çeyreği.

28. Fig. 42, 42a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 3,2 cm. HR: 7,5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Az Kalker, altın sarısı az mika, kum. Kil gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı parlak koyu kırmızı (2,5YR 4/8) astarlıdır. Dışta dudak kenarı altında fascia tarzı bir profil üzerinde sıra sıra ok bezemesi vardır. Bu bezemenin altında da benzer şekilde bezemenin devam ettiği anlaşılmaktadır. Ancak gövde yüzeyi tamamen tahrip olduğu için bezemenin devamı tespit edilememiştir.

Augustus Dönemi-M.S. 1. yüzyıl.

29. Fig. 43, 43a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe.

AÇ: alınamadı. Y: 2,8 cm. HR: Gley 2 5/1 koyu mavimsi gri. KM: Kalker, mika, taşçık.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. İnce cidarlıdır. İçte kahverengi astar izleri vardır. Dış astarsız veya kilinin renginde ince astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

30. Fig. 44, 44a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.

AÇ: alınamadı. Y: 3,9 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Kalker, az altın sarısı mika, taşcık. Gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. Üst yarısı ince, alt yarısı hafif kalın cidarlıdır. İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/6) renkte astarlıdır. İçte kırmızı astarı üzerinde siyah izler ve fırça izleri vardır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

31. Fig. 45, 45a-b.

Buluntu Yeri: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

AÇ: alınamadı. Y: 3,3 cm. HR: 7,5YR 5/4 kahverengi. KM: Çok ince ve az kalker, az mika. Kil ince ve sıkıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı kırmızı-kahverengi (devetüyü) astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

32. Fig. 46, 46a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Dölek.

AÇ: alınamadı. Y: 5,7 cm. HR: 10R 5/8 kırmızı. Ç: Gley 1 4/1 (koyu yeşilimsi gri). KM: İnce kalker, mika. Gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. Dudak üzeri yivlidir. Üst bölümü kalın cidarlıdır. Alt bölümü ise aşağıya doğru incelmektedir. İçi-dışı kırmızı renkte astarlıdır. Ayrıca içte ve dışta siyah renkte ek boya vardır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

33. Fig. 47, 47a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 21,4 cm. Y: 5,6 cm. HR: Gley 2 6/1 mavimsi gri. KM: Kalker, beyaz mika. Kil gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. İnce cidarlıdır. İçi-dışı mat siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl ortaları.

34. Fig. 48, 48a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Yükseklik: 4,1 cm. HR: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Az altın sarısı mika, az kum.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. İnce cidarlıdır. İçinde ve dışında kırmızı astar kalıntıları vardır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl ortaları.

35. Fig. 49, 49a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 12,2 cm Y: 4 cm. KÇ: 5,2 cm. HR: 2,5YR 6/8 açık kırmızı. Ç: Gley 1 5/1 yeşilimsi gri. KM: İnce kalker, altın sarısı mika, taşçık.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı düz, içe doğru dönüktür ve keskin bir açı ile gövdeye geçmektedir. Halka kaidelidir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı kahverengi-kırmızı, siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-Traianus Dönemi.

36. Fig. 50, 50a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 9,4 cm. KÇ: 5,4 cm. Y: 2,7 cm. HR: 2,5YR 5/6 kırmızı. KM: Kalker, altın sarısı az mika, kum, gözenekli.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır. İçte ve dışta ek siyah boyalar vardır.

M.S. 1. yüzyıl-erken 2. yüzyıl.

37. Fig. 51, 51a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 3,4 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika, kum.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde hafif meyillidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı kırmızı (10R 4/8) astarlıdır.

M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı.

38. Fig. 52, 52a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe.

AÇ: 17 cm. Y: 2,6 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Çok az ince kalker, kum. Kil gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablası sarkıktır. Gövdesi küreseldir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı çift kat, kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır.

M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile 2. yüzyılın başları.

39. Fig. 53, 53a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 5,8 cm. Y: 3,2 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Çok ince kalker, altın sarısı az mika. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, düz basit bir ağız yapısına sahiptir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı koyu kırmızı (10R

4/8) astarlıdır. Dışta olasılıkla pişmeden kaynaklanan krem-beyazlıklar ve siyah boyalar vardır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

40. Fig. 54, 54a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Bahçeler.

AÇ: alınamadı. Y: 5,4 cm. HR: 7,5YR 5/4 kahverengi. KM: İnce kalker, altın sarısı mika, iri taş. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır.

Ağız kenarından gövdeye keskin bir dönüş ile geçmektedir. Konik gövdelidir. Cıdarı ağız kenarından itibaren aşağıya doğru kalınlaşmaktadır. İçi kahverengi-siyah, dışı siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

41. Fig. 55, 55a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 16 cm. Y: 4,4 cm. HR: 10YR 5/4 sarımsı kahverengi. KM: Az kalker, altın sarısı mika, taşcık.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Ağızdan keskin bir açı ile gövdeye geçmektedir. Gövde koniktir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı kırmızı-kahverengi astarlıdır. İçte ve dışta astarı üzerinde siyah ek boyalar vardır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

42. Fig. 56, 56a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 16 cm. Y: 4,4 cm. HR: 10YR 5/4 sarımsı kahverengi. KM: Az kalker, mika, taşcık.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. İnce cidarlıdır. İçi ve dudak üzeri kırmızı astarlıdır. Dışta gövde geçişine kadar astarsız bırakılmıştır. Ancak kısmen korunmuş olan parçanın dış ağız kenarının bir bölümünde kırmızı astar görülmektedir. Gövde geçişinden itibaren kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

43. Fig. 57, 57a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 3,5 cm. HR: Gley 1 5/1 yeşilimsi gri. KM: İnce kalker, altın sarısı mika, kum.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Ağız kenarından yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Kısmen

korunmuş olan gövdesinin hafif meyilli bir şekilde devam ettiği anlaşılmaktadır. İnce cidarlıdır. İçi-dışı kil renginde yeşilimsi gri renkte astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

44. Fig. 58, 58a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

AÇ: 16,2 cm. Y: 4,4 cm. HR: 2,5YR 5/6 kırmızı. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika, taşçık. Kil sıkıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Ağız kenarından dışa doğru belirgin bir çıkıntı yaptıktan sonra bir kavisle gövdeye geçmektedir. Gövde koniktir. Cidar gövdede kalınlaşmaktadır. İçi koyu kırmızı (10R 4/6) astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

45. Fig. 59, 59a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,1 cm. HR: 7,5YR 5/4 kahverengi. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika. Kil sıkıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Ağız kenarından dışa doğru belirgin bir çıkıntı yaptıktan sonra bir kavisle gövdeye geçmektedir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

46. Fig. 60, 60a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 16 cm. Y: 4,4 cm. HR: 10YR 5/4 sarımsı kahverengi. KM: Çok ince az kalker, beyaz az mika, taşçık. Kil ince ve sıkıdır. Ağız kenarının bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik dudak kenarlıdır. Dudak kenarı üzerinde ince bir oluk vardır. Kalın cidarlıdır. İçi tek kat ince sarımsı kırmızı, dışı çift kat koyu kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

47. Fig. 61, 61a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Bahçeler.

AÇ: 12 cm. KÇ: 4 cm. Y: 6 cm. HR: 7,5YR 5/6 koyu kahverengi. KM: İrili ufaklı kalker, az taşçık, altın sarısı az mika, şamot. Yüzeyde kalker patlakları vardır.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Halka kaidelidir. Cidarı kaideye doğru kalınlaşmaktadır. İçi açık kırmızı, dışı kahverengi-siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

48. Fig. 62, 62a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 19,8 cm. Y: 4,7 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Yoğun kalker, mika, taşcık.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Ağız kenarında kalın olan cidar gövdede hafif incedir. İçi ve dışta dudak kenarından gövdeye doğru koyu kırmızı astarlıdır. Dışta gövdede kırmızı astar kalıntıları vardır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

49. Fig. 63, 63a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 13,8 cm. Y: 4,2 cm. HR: 5YR 3/1 çok yoğun gri. KM: Yoğun ince kalker, mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. Cidar kaideye doğru hafif kalınlaşmaktadır. İçi mat siyah astarlıdır. Dışta dudak kenarında kırmızı kalın bir bant (?), gövdede siyah astar kalıntıları vardır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

50. Fig. 64, 64a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınmadı. Y: 3,5 cm. HR: 7,5YR 5/4 kahverengi. Ç: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce yoğun kalker, az iri taş, az mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. İnce cidarlıdır. İçi koyu kırmızı (2,5YR 5/8), dışı siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

51. Fig. 65, 65a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınmadı. Y: 5 cm. HR: 10YR 5/4 sarımsı kahverengi. KM: Kalker, mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı açık kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl.

52. Fig. 66, 66a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.

AÇ: 14,4 cm. Y: 5 cm. HR: 5YR 5/4 kırmızımsı kahverengi. KM: Yoğun ince kalker, kum, az mika.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Konik gövdelidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı kahverengi-kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl

53. Fig. 67, 67a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel

AÇ: alınamadı. Y: 3,7 cm. HR: 2,5YR 5/8 kırmızı. KM: İnce kum, altın sarısı az mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. "S" şeklinde gövde profillidir. Gövde altta hem içte hem de dışta incelerek içe doğru dönmektedir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı parlak sarımsı kırmızı (2,5YR 4/8-2,5YR 5/8 arası) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı.

54. Fig. 68, 68a-b.

Buluntu Yeri: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

AÇ: alınamadı. Y: 2,7 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. Ç: Gley 2 4/1 koyu yeşilimsi gri. KM: Kalker, altın sarısı mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır. İçi ve dışta dudak kenarı mat siyah astarlıdır. Dış gövde kırmızı astarlıdır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arası.

55. Fig. 69, 69a-b.

Buluntu Yeri: Şarköy-Ala Kapı Üstü.

AÇ: alınamadı. Y: 2,6 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Az kalker, altın sarısı az mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. İnce cidarlıdır. İçi koyu kırmızı (2,5YR 4/6), dışı kırmızı, siyah-kahverengi astarlıdır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arası.

56. Fig. 70, 70a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,8 cm. HR: 7,5YR 5/4 kahverengi. KM: Kalker, az altın sarısı mika, iri taş, şamot, gözenekli. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı koyu kırmızı (10R 5/6) astarlıdır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-M.S. erken 1. yüzyıl arası.

57. Fig. 71, 71a-b.

Buluntu Yeri: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

AÇ: 21 cm. Y: 1,8 cm. HR: Gley 1 4/ koyu gri. KM: İnce kalker, az mika. Kil sıklıdır. Sert pişmiştir.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. İnce cidarlıdır. İçi ve dışta dudak kenarı mat siyah astarlıdır. Dış gövde siyah-kırmızı astarlıdır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.

58. Fig. 72, 72a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 30 cm. Y: 2,4 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. Ç: Gley 1 4/1 koyu yeşilimsi gri. KM: Yoğun ince kalker, az mika, şamot, gözenekli.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. İnce cidarlıdır. İçi siyah-kırmızı astarlıdır. Dışta dudak kenarında koyu kırmızı kalın bir bant ve bu bant üzerinde ince siyah bantlar(?) vardır. Gövde kırmızı astarlıdır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.

59. Fig. 73, 73a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,8 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika, taşçık, gözenekli.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. Kalın cidarlıdır. İçi kırmızı-siyah, dışı kırmızı astarlıdır. Dışta ağız kenarında siyah boyalar vardır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.

60. Fig. 74, 74a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,3 cm. HR: 2,5YR 5/6 kırmızı. KM: Az kalker mika, taşçık, gözenekli.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde düzdür. İnce cidarlıdır. İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı (2,5YR 4/8) astarlıdır. Dış gövde astarsız bırakılmıştır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortası-Tiberius Dönemi arası.

61. Fig. 75, 75a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 3,3 cm. HR: 10YR 4/3 kahverengi. KM: İnce yoğun kalker, altın sarısı mika. Gözeneklidir.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarı hafif dışa doğru meyillidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı kahverengi-siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.

62. Fig. 76, 76a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,9 cm. HR: 2,5YR 4/6 kırmızı. Ç: Gley 1 5/1 yeşilimsi gri. KM: İri kalker, taşcık.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik, kısa ağız kenarı hafif dışa doğru meyillidir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı kahverengi-siyah astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.

63. Fig. 77, 77a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,7 cm. HR: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Kalker, altın sarısı az mika, taşcık, gözenekli. Yüzeyde kalker patlakları vardır.

Ağız-gövde parçasından oluşmaktadır. Dik ağız kenarı hafif dışa doğru meyillidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı sarımsı kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl ile M.S. erken 1. yüzyıl arası.

64. Fig. 78, 78a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: 25,8 cm. Yükseklik: 2 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika. Kil gözeneklidir. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışa doğru uzantılı, kademeli gövde yapısına sahiptir. İnce cidarlıdır. İçi koyu kırmızı, dışı siyah-kahverengi astarlıdır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. erken 1. yüzyıl

65. Fig. 79, 79a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 24 cm. Y: 2,4 cm. HR: 2,5YR 5/8 kırmızı. KM: İnce kalker, çok az altın sarısı mika, kum. Kil sıkıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışa doğru uzantılı, kademeli gövde yapısına sahiptir. İnce cidarlıdır. İçi koyu kırmızı (10R 4/6), dışı açık kırmızı astarlıdır. Ek olarak içte kırmızı astar yanında siyah boyalar vardır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortaları-M.S. erken 1. yüzyıl

66. Fig. 80, 80a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 24 cm. Y: 4,2 cm. KÇ: 17,8 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Kalker.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Cidar kaideye doğru kalınlaşmaktadır. Dışta ağız kenarı ve içte tabanına geçişe kadar kahverengi-siyah kalın bir bant vardır. İçte bu kalın banttıktan sonra kalın devetüyü rengi bir bant vardır. Sonra

tekrar kahverengi-siyah bir bant başlamaktadır. Dışında ise siyah, kırmızı ve krem rengi astar izleri vardır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

67. Fig. 81, 81a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 23,6 cm. Y: 4,1 cm. KÇ: 17,6 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, kum.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. Dışta dudak üzeri ve içte devam eden kalın koyu kırmızı bir bant vardır. Geri kalan kısmı açık devetüyü rengi astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

68. Fig. 82, 82a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 34 cm. Y: 4,4 cm. KÇ: 26 cm. HR: 10YR 6/4 açık sarımsı kahverengi. KM: Az kalker, taş.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. Krem/açık devetüyü rengi astar üzerine içte ve dışta dudak üzerinde bir ve içte kalın siyah bir bant vardır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

69. Fig. 83, 83a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 36 cm. Y: 5,3 cm. KÇ: 29 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Kalker.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. Dışta dudak kenarında ve içte taban geçişine kadar kalın koyu kırmızı bir bant vardır. İçte tabanında tekrar kalın koyu kırmızı kalın bir bant bulunmaktadır. Geri kalan kısmı açık kırmızı/devetüyü rengi astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

70. Fig. 84, 84a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 37,2 cm. KÇ: 32,2 cm Y: 4,4 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: İrili ufaklı kalker. Yüzeide kalker patlakları vardır.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İç-dışı krem rengi astarlıdır. Dışta dudak kenarı ve içte kaide geçişine kadar kalın sarımsı kırmızı kalın bir bant vardır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

71. Fig. 85, 85a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Tapınak Temeli(?).

AÇ: alınamadı. Y: 3,1 cm. KÇ: alınamadı. HR: 2,5YR 5/8 kırmızı. Ç: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Çok az kalker. Kil sıklıdır.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/6) astarlıdır. Dışta gövde ince açık kırmızı astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

72. Fig. 86, 86a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Seramik Çukuru.

AÇ: 34,8 cm. KÇ: 28,8 cm. Y: 4,8 cm. HR: 2,5YR 5/8 kırmızı. KM: Kalker.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. Dudak üzeri ve içte kaide geçişine kadar koyu kırmızı kalın bir bant vardır. Tabanında ikinci bir bant görülmektedir. Bu bantlar üzerinde tekrar ince siyah bantlar vardır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

73. Fig. 87, 87a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe, Dölek-Kiklopik Duvar Üstü.

AÇ: 41,6 cm. Y: 4,9 cm. KÇ: 35,6 cm. HR: 10YR 7/4 çok soluk kahverengi. KM: Katkısız.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. Dışta dudak kenarı ve içi sarımsı kırmızı, dışı açık devetüyü (?) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

74. Fig. 88, 88a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 26 cm. KÇ: 19,2 cm. Y: 4,2 cm. HR: 7,5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Yoğun ince kalker, az taş. İçte ve dışta yoğun kalker patlakları vardır.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İçte gövde aşırı derecede aşınmıştır. Dışta dudak kenarı ve içte kaide geçişine kadar kalın koyu kırmızı bir bant vardır. Dışta açık kırmızı boya kalıntıları bulunmaktadır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

75. Fig. 89, 89a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 32,2 cm. KÇ: 27,6 cm. Y: 4,4 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Az şamot.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/6) astarlıdır. Dışta gövde astarsız bırakılmıştır.

M.Ö. 1. yüzyıl-M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı.

76. Fig. 90, 90a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: Alınmadı. Y: 1,7 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, taşçık, altın sarısı mika. Kil sıklıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Kalın cidarlıdır. İçi ve dışta dudak kenarı kırmızı-kahverengi, siyah astarlıdır. Dışta gövde açık kırmızı astarlıdır. Dışta gövde geçişinde siyah bir bant(?) vardır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.

77. Fig. 91, 91a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 21 cm. Y: 2,9 cm. HR: 7,5YR 5/4 kahverengi. KM: Çok ince yoğun kalker, taşçık, az mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Dudak tablasında tutamak şeklinde bir kulpa sahiptir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı koyu kırmızı astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.

78. Fig. 92, 92a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: alınmadı. Y: 3 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Kalın cidarlıdır. İçi çift kat, koyu kırmızı (10R 4/8), dışı açıklı koyulu kırmızı (2,5YR 4/6) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.

79. Fig. 93, 93a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

AÇ: 15 cm. Y: 3,9 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Kalker, mika, taşçık. Kil sıklıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. Ağız kenarı ince cidarlı iken gövde hafif kalınlaşmaktadır. İçi-dışı kırmızı (10R 4/8) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.

80. Fig. 94, 94a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 23,4 cm. Y: 2,1 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Kalker, mika, taşcık. Kil sıklıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz dudak tablalıdır. İnce cidarlıdır. İçi ve dudak tablası üzeri kırmızı, dışı açık devetüyü rengi astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 1. yüzyıl sonları.

81. Fig. 95, 95a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: Alınamadı. Y: 2,2 cm. HR: 7,5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Kalker, altın sarısı az mika. Kili, ince ve sıklıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Dışta dudak altında dışa doğru bir dirsek şeklinde bir çıkıntısı vardır. İnce cidarlıdır. Yüzeyi açıklı koyulu kırmızı, sarımsı kırmızı astarlıdır. Dışta olasılıkla pişmeden kaynaklanan kırmızı-krem rengi dalgalanmalar vardır. Gövde altı ise koyu kırmızı-kahverengi renkte astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortası-M.S. 1. yüzyıl

82. Fig. 96, 96a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 20,8 cm. KÇ: 3,5 cm. Y: 3,1 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: İnce yoğun kalker, altın sarısı çok az mika, kum.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarının üzeri kırıktır. Ancak dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk olduğu anlaşılmaktadır. Ağız belirgin, yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Gövde meyillidir. Halka kaidelidir. Cidar ağız kenarında incedir. Gövdede hafif kalınlaşmaktadır. İçi-dışı parlak sarımsı kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.

83. Fig. 97, 97a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 14,6 cm. Y: 2,3 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Çok ince yoğun kalker, az taşcık, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk vardır. Keskin gövde dönüşlüdür. Dudak kenarında kalın olan cidar, aşağıya doğru incelmektedir. İçi-dışı koyu kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.

84. Fig. 98, 98a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 17,4 cm. Y: 2,5 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Çok ince kalker, az mika, kum, gözenekli. Kil ince ve sıkıdır.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarında ince bir oluk vardır. Ağız kenarı hafif meyilli dik bir açı ile gövde dönüşü ile birleşmektedir. Keskin gövde dönüşlüdür. Dudak kenarında kalın olan cidar, gövde geçişinden itibaren incelmektedir. İçi-dışı koyu kırmızı (10R 4/6) astarlıdır. Dışta siyah ek boyalar vardır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.

85. Fig. 99, 99a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

AÇ: 26 cm. Y: 2,5 cm. HR: 2,5YR 5/8 kırmızı. Ç: 10YR 5/4 sarımsı kahverengi. KM: Kalker, az taşcık, mika, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı yukarıya doğru çıkıntılıdır. Keskin gövde dönüşlüdür. Dudak kenarında kalın olan cidar, aşağıya doğru incelmektedir. İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı (2,5YR 4/6), dış gövde açık kırmızı/devetüyü rengi astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.

86. Fig. 100, 100a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 18,8 cm. Y: 2,1 cm. HR: 2,5YR 5/6 kırmızı. KM: Kalker, altın sarısı az mika, taşcık.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı sarkıktır ve üzerinde derin bir oluğa sahiptir. Ağız kenarı dik hafif meyilli bir açı ile gövde dönüşü ile birleşmektedir. Keskin gövde dönüşlüdür. Kalın cidarlıdır. İçte dudak kenarı koyu kahverengi-kırmızı, çift kat, iç gövde kırmızı tek kat, dışı ince açık kırmızı astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonları ve M.S. 1. yüzyıl ortaları.

87. Fig. 101, 101a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,4 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Az kalker, altın sarısı çok az mika, kum. Kil ince ve sıkıdır. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışta yuvarlatılmıştır. Gövde meyillidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı sarımsı kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonu-2. yüzyıl ortaları.

88. Fig. 102, 102a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

AÇ: 21,4 cm. Y: 2,2 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Az kalker, altın sarısı az mika, taşcık. Kil az gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışta yuvarlatılmıştır. Gövde meyillidir. İnce cidarlıdır. İçi-dışı koyu kırmızı (10YR 4/6) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonu–2. yüzyıl ortaları.

89. Fig. 103, 103a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 19,6 cm. KÇ: 8,4 cm. Y: 4,1 cm. HR: Gley 1 4/1 koyu yeşilimsi gri. KM: Yoğun kalker, altın sarısı mika, kum.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Düz, dik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye keskin bir dönüş yapmaktadır. Gövde sığdır. İnce yapılı, narin halka kaidelidir. Cidar ağız kenarında ince gövdede kalınlaşmaktadır. İçi-dışı mat siyah(gri) astarlıdır.

M.Ö. geç 1.–M.S. 1. yüzyıl(?)

90. Fig. 104, 104a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 2,9 cm. HR: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: İnce yoğun kalker, altın sarısı az mika, kum. Kil az gözenekli, sıkıdır. Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Ağız kenarı dışa çekik topak şeklindedir. Gövdesi koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İçi çift kat koyu kırmızı (10R 4/6), dış açık kırmızı astarlıdır.

M.S. 1. yüzyıl–erken 2. yüzyıl

91. Fig. 105, 105a-b.

Buluntu Yeri: Kavak Yerleşim-Ortak Bahçeler.

AÇ: 26,6 cm. KÇ: 20,6 cm. Y: 2,9 cm. HR: 2,5YR 6/8 açık kırmızı. Ç: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: İnce yoğun kalker. Kil sıkıdır.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İçi çift kat koyu kırmızı astarlıdır. Aşırı deforme olmuştur. Dışı astarsız veya ince acık kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

92. Fig. 106, 106a-b.

Buluntu Yeri: Şarköy-Ala Kapı Üstü.

AÇ: 49 cm. Y: 4,5 cm. KÇ: 43,8 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. Ç: Gley 1 5/1 yeşilimsi gri. KM: kalker, taşcık.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Cidar kaideye doğru kalınlaşmaktadır. İçi ve dışta dudak kenarı açık koyu kırmızı astarlıdır. Ayrıca içte gövdede ve tabanı üzerinde siyah ince bantlar vardır. Dışı açık kırmızı/devetüyü astarlıdır. Dışta gövde üzerinde ve tabanında ince yivler bulunmaktadır. M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

93. Fig. 107, 107a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe, Dölek-Genel.

AÇ: 24,4 cm. Y: 4 cm. KÇ: 18,8 cm. HR: Gley 1 6/ gri. KM: kalker, mika.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Yuvarlatılmış, içe çekik ağız kenarlıdır. Gövde koniktir. Düz diplidir. Gövde ince, taban kalın cidarlıdır. İçi ve dışta dudak kenarı koyu kırmızı, dışı açık kırmızı astarlıdır.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

94. Fig. 108, 108a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 40,6 cm. KÇ: 38,8 cm. Y: 4,6 cm. HR: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Kalker, taşcık, şamot. Yüzeyde kalker patlakları vardır.

Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Düz diplidir. İçi ve dışta dudak kenarı siyah astarlıdır. Dışta geri kalan kısmı ince devetüyü astarlıdır(?).

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl

95. Fig. 109, 109a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: 50 cm. KÇ: 22 cm. Y: 5 cm. HR: 7,5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Çok ince kalker.

Ağız-gövde ve kaide parçasından oluşmaktadır. İçe çekik ağız kenarlıdır. Düz diplidir. İçi dışı ince devetüyü rengi astarlıdır. Dışta dudak kenarı ve içte gövdeye kadar devam eden kalın kırmızı bir bant vardır. İçe tekrar kaide tabanında olasılıkla bir bant başlangıcı görünmektedir.

M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 5. yüzyıl.

96. Fig. 110, 110a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: Alınmadı. Y: 6,1 cm. HR: 7,5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Kalker, altın sarısı az mika, taş.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı içte meyilli bir forma sahiptir. Hafif meyli gövdesi diktir. Kalın cidarlıdır. Dışta gövde üzerinde ince yivler vardır. Dışı ve içte dudak kenarı çift kat, kalın koyu kırmızı (10R 4/6) astarlıdır. İçe geri kalan kısmı ince açık kırmızı astarlıdır.

?

97. Fig. 111, 111a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 10,4 cm. Y: 4,7 cm. HR: 7.5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: Kalker, altın sarısı az mika, iri taş.

Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Gövdesinde şişkin bir çıkıntı yapmaktadır. Cidarı ağızdan boyuna doğru incelmiştir. Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/8) renkte astarlıdır. İçte geri kalan kısmı astarsız bırakılmıştır.

M.Ö. 2. yüzyıl ortaları–M.Ö. 1. yüzyıl

98. Fig. 112, 112a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 7,4 cm. Yükseklik: 2,4 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: İnce kalker, az altın sarısı mika. Kil gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik kenarı kare şeklindedir. Ağızdan gövdeye yumuşak bir geçiş yapmaktadır. Gövde dışa doğru açılarak devam etmektedir. İnce cidarlıdır. Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (2,5YR 4/8) astarlıdır. İçte geri kalan kısmı ise astarsız bırakılmıştır.

M.Ö. geç 2. yüzyıl–M.Ö. 1. yüzyıl

99. Fig. 113, 113a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınmadı. Y: 3,9 cm. HR: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: İnce kalker, kum. Kil ince ve sıkıdır.

Ağız ve boynunun bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik, kademeli bir ağız kenarına sahiptir. Boynu hafif meyillidir. İnce cidarlıdır. Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/8) renkte astarlıdır.

?

100. Fig. 114, 114a.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 7,8 cm. Y: 9 cm. HR: 5YR 5/8 sarımsı kırmızı. KM: Kalker, altın sarısı az mika, kum.

Ağız-boyun ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Tek kulpludur. Dışı ve içte dudak kenarı koyu kırmızı renkte astarlıdır.

?

101. Fig. 115-115a.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 2,2 cm. Y: 5,4 cm. HR: 10R 5/6 kırmızı. KM: Kalker, mika. Gözeneklidir. Gövde parçası korunmuştur. İnce cidarlıdır. İçi-dışı sarımsı kırmızı astarlıdır. Dışta gövdesi üzerinde kabartma tarzında bitkisel bezemeler bulunmaktadır.

?

102. Fig. 116, 116a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Bahçeler.

AÇ: Alınamadı. Y: 2,1 cm. HR: 2,5 Y 8/4 soluk sarı. KM: gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçte çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapar. İnce cidarlıdır. İç-dış kuyu kırmızı renkli, kalın, çift kat astarlıdır.

DSA, M.Ö. 2.-1. yüzyıl

103. Fig. 117, 117a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Güney Etek.

AÇ: 12,2 cm. Yükseklik: 5,5 cm. HR: 2,5Y 7/3 soluk sarı. KM: Altın sarısı mika, taşcık.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Küresel gövdesi çift dışbükey profillidir. İnce cidarlıdır. İç-dış mat siyah renkte astarlıdır.

DSA(?), M.Ö. geç 1. yüzyıl-M.S. 1. yüzyıl sonları.

104. Fig. 118, 118a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: alınamadı. Y: 3,1 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Kalker, taşcık. Gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Düz kenarlıdır. Küresel gövdelidir. İnce cidarlıdır. İç-dış koyu kırmızı (10R 5/6-4/6 arası) astarlıdır.

?

105. Fig. 119, 119a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 9,6 cm. Y: 4 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Kalker, altın sarısı az mika, az kum. Kil gözeneklidir.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dik ağız kenarlıdır. Gövdesi yuvarlak, küre biçimindedir. Cidar ağız kenarından gövdeye doğru incelmektedir. Dış ve içte dudak kenarı koyu kırmızı (10R 4/6) astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl sonu-M.S. 1. yüzyıl ortaları (?).

106. Fig. 120, 120a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Seramik Çukuru.

AÇ: 10,6 cm. Y: 3,7 cm. HR: 5YR 6/6 kırmızımsı sarı. KM: İnce kalker, altın sarısı az mika, az taşcık.

Ağız-boyun ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Kısa bir boyundan yumuşak bir kavisle gövdeye geçmektedir. Boyundan gövdeye geçişte kuşak şeklinde ince bir çıkıntı vardır. İnce cidarlıdır. Dış koyu kırmızı (10R 4/6), içi açık kırmızı astarlıdır.

?

107. Fig. 121, 121a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

KÇ: alınamadı. Y: 3 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Az kalker, mika, taşcık, gözenekli.

Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İnce, narin yapılı halka kaideye sahiptir. Gövde sıgıdır. Gövdeden yumuşak bir kavisle ağız kenarına bağlanmaktadır. İnce cidarlıdır. İçi-dışı hamur ile aynı sarımsı kırmızı renkli, kalın, çift kat astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyıl başı.

108. Fig. 122, 122a-b.

Buluntu Yeri: Çatal Tepe-Genel.

AÇ: Alınamadı. Y: 3 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: Az kalker, mika, taşcık, gözenekli.

Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. İçe çekik ağız kenarlıdır. Ağızdan gövdeye yumuşak bir dönüş yapar. İçte ağızdan gövdeye geçişte bir çentikle gövdeye geçmektedir. Kalın cidarlıdır. İçi-dışı hamur ile aynı sarımsı kırmızı renkli, kalın, çift kat astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyıl başı.

109. Fig. 123, 123a-b.

Buluntu Yeri: Orta Tomas Tepe-Genel.

AÇ: 66, 8 cm. Y: 4,1 cm. HR: 5YR 5/6 sarımsı kırmızı. KM: çok ince kalker.

Ağız-gövde ve kaidesinin bir bölümü korunmuştur. Dudağının dışı tahrip olmuştur. Ancak dışta yuvarlatılmış bir profil yapmaktadır. Gövde eğimlidir. Düz diplidir. Kalın cidarlıdır. İçi koyu kırmızı (2,5YR 4/6), dışı kahverengi siyah astarlıdır.

M.Ö. 1. yüzyıl ortaları-M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreği.

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- AA Archaeologischer Anzeiger.
- AM Mitteilungen des Deutschen Archeologischer Instituts, Athenische Abteilung.
- AnatSt. Anatolien Studies.
- AST Araştırma Sonuçları Toplantısı
- AvP Alttüter von Pergamon.
- BASOR Bulletin of the American Schools of Oriental Research.
- BSA Annual of the British School at Athens.
- FiE Forschungen in Ehpesos
- İstMitt. İstanbuler Mitteilungen.
- KST Kazı Sonuçları Toplantısı
- ÖJhBeibl Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Instituts in Wien, Beiblatt.
- RDAC Report of the Department of Antiquities, Cyprus.
- SEMA Studies in Eastern Mediterranean Archaeology
- TürkAD Türk Arkeoloji Dergisi.
- DSA Doğu Sigillata A.
- DSB Doğu Sigillata B.
- DSC Doğu Sigillata C.
- AÇ Ağız Çapı.
- Ç Çekirdek.
- HR Hamur Rengi.
- KÇ Kaide Çapı.
- KM Katkı Maddeleri.
- Y Yükseklik.
- Abadie-Reynal 1990 Abadie-Reynal, C., “La ceramique Romaine de Porsuk”, XI. KST, Cilt I, 221-228.
- Abadie-Reynal 2003 Abadie-Reynal, C., “La ceramique du Haut-Empire a Porsuk (Pl. LXXI)”, Catherine Abadie-Reynal (Ed.), Les ceramiques en Anatolie Aux epoques Hellenistique et Romaine, Varia Anatolica XV,101-109.
- Adamssheck 1979 Adamssheck, B., Kenchreai eastern port of Corinth, IV. The pottery. Leiden.
- Anderson-Stajanovic 1992 Anderson-Stajanovic, V.R., Stobi: The Hellenistic and Roman pottery. Stobi. Results of the joint American-Yugoslav arc. investigations 1970-1981, Vol. I, Princeton, New Jersey.

- Akyürek 1992 Akyürek, N.E., "Terra Sigillata aus dem heiligtum des Apollon Smintheios", *Asia Minor Studien* 8, 125-167.
- Ateş 2002 Ateş, G., "Eastern Sigillata B in Aizanoi", *AA* 2001-2, 319-332.
- Ateş 2003 Ateş, G., *Die rote Feinkeramik von Aizanoi als lokaler Kùltürtreager (untersuchungen zum Verhaeltnis von lokaler roter Glanztonware und importierter Sigillata)*. Rubrecht-Karls-Üniversitaet, Inaugural-Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades der Philosophischen Fakultaet. Heidelberg.
- Atik 1995 Atik, N., "Die Keramik aus den Südtermen von Perge", *IstMitt Beiheft* 40, Tübingen.
- Baly 1962 Baly, T.J.C., The pottery. H.I. Dunscombe (Ed.), In *Excavations at Nessana I*, 270-311.
- Baz 2007 Baz, F., *Die Inschriften von Komana (Hierapolis) in Kappadokien*. İstanbul.
- Bailey 1993 Bailey, D.M., "Excavations at Sparta Roman stoa: The Roman stoa, 1988-91, Preliminary report, Part I", *BSA*, No. 88, 221-249.
- Beyll 1993 Beyll, D., "Terra Sigillata aus der Marienkirche in Ephesos erste Zwischenbilanz", *Österreichisches Archaeologisches Institut, Berichte und Materialien*, Heft 5, 1-45.
- Bilgin 2004 Bilgin, M., *Konya-Karaman İlleri Hellenistik ve Roma Çağı Keramikleri (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Konya.
- Crowfoot 1957 Crowfoot, J.W. – G.M. Crowfoot – M. Kenyon, *The Objects from Samaria, Samaria-Sebaste III. Reports of the Work of the joint Expedition in 1931-1933 and of the British Expedition in 1935*, London.
- Cox 1949 Cox, D.H., *The Greek and Roman pottery. The Excavations at Dura-Europos, Final Report IV, Part I. Fascile 2*, M. I. Rostovtzeff, New Haven.
- Christensen – Johansen 1971 Christensen, A.P. – C.F. Johansen, *Les Potteries Hellenistiques et les Terres Sigillees Orientales. Hama: Fouilles et Recherches 1931-1938, III. 2*, Copenhagen.
- Derin 1994 Derin, Z., "Aşağı Fırat Havzasındaki (Elazığ-Malatya Bölgesi) Yerleşim Merkezlerinde Ele Geçen Doğu Sigillatası A Türü Seramikler", *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Dergisi* II, 149-172.
- Derin 1995 Derin, Z., "B-Çanak-Çömlek", *İmikuşığı I (6-1. Yapı Katları) içinde (ss. 74-101)*, V. Sevin (Ed.), *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Dizi VI-Sa. 47*.
- Diederichs 1980 Diederichs, C., *Ceramiques Hellenistiques, Romaines et Byzantines. Salamine De Chypre IX*.

- Doksanaltı 2006 Doksanaltı, E.M., Knidos Kap-Krio kazı Alanı (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- Dothan – Fredman 1967 Dothan, M. – D.N. Freedman, The first season excavations: 1962. Ashdod I, Atiqot English series. 7, Jerusalem.
- Dothan 1971 Dothan, D., “The Second and Third Seasons of the Excavations. 1963, 1965, Soundings in 1967”, Ashdod II-III, Atiqot English series 9–10, Jerusalem.
- Emre 1975 Emre, K., “Yassıdağ Kazısı 1973”, Anadolu (Anatolia) XVII, 43-72.
- Erol 2004 Erol, D., Tralleis Kenti Kazılarında Ele Geçen Baskılı Terra Sigillata (Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aydın.
- French – Moore – Russel 1982 French, D. – J. Moore – H.F. Russel, “Excavation at Tille 1979–1982: an interim report”, AnatSt 32, 161-187.
- French 1984 French, D., “Tille höyük 1983”, VI. KST, 245-258.
- Fırat 1999 Fırat, N., Perge Konut Alanı Keramiği (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Fulford – Timby 1994 Fulford, M. – J. Timby, “The fine ware”, M.G. Fulford – D.P.S. Peacock (Ed.), Excavation at Carthage içinde (ss. 1-23), The British Mission vol. II. 2, The Circular Harbour, Nort Side The Pottery.
- Gassner 1997 Gassner, V., Das Südtor der Tetragonos-Agora. Keramik und Kleinfunde, FiE XIII/1/1, Wien.
- Gasperetti 2003 Gasperetti, G., Osservazioni preliminari sulla ceramica romana di Iasos di Caria. materiali dal quartiere a sud del teatro, Varia Anatolica XV, 141-163
- Girginer 2004 Girginer, K.S., “2002 Yılı Adana İli ve Çevresi Yüzey Araştırmaları (Tufanbeyli) ve Kizzuwatna Araştırmaları I”, AST 21/1, 311-324.
- Gunneweg – Perlman – Yellin 1983 Gunneweg, J. – Perlman, I. – Yellin, J., The provenience, typology and chronology of eastern Terra Sigillata. QEDem 17, Jerusalem.
- Harper – Bayburtluoğlu 1968a Harper, R.P. – İ. Bayburtluoğlu, “Preliminary report on excavations at Şar, Komana Capadokia in 1968”, AnatST XVIII, 149-158.
- Harper – Bayburtluoğlu 1968b Harper, R.P. – İ. Bayburtluoğlu, “Preliminary report on excavations at Şar, Komana Capadokia, in 1967”, TAD XVI/2, 107-112
- Harrison 1993 Harrison, R.M., “Amorium 1991”, XIV. KST/II, 24-259.
- Hayes 1967 Hayes, J.W., “Cypriote Sigillata”, RDAC, 65-77.
- Hayes 1971 Hayes, J.W., “Four early Roman Groups from Knossos”, BSA 66, 249-275.

- Hayes 1972 Hayes, J.W., Late Roman pottery, Londra.
- Hayes 1973 Hayes, J.W., "Roman pottery from the South stoa at Corinth", *Hesperia* 42-4, 416-70.
- Hayes 1983 Hayes, J.W., "The villa Dionysos excavations, Knossos: the pottery", *BSA* 78, 97-169.
- Hayes 1985a Hayes, J.W., "Sigillate orientali", *Atlante delle forme ceramiche II. Ceramiche Fine Romana nel Bacino Mediterraneo (Tardo Ellenismo e Primo Impero) Enciclopedia dell'Arte Antica Classica e Orientale içinde (Supp. 2, ss. 1-96).*
- Hayes 1985b Hayes, J.W., "Hellenistic to Byzantine fine wares and derivative in Jerusalem corpus", *Excavations in Jerusalem 1961-1967 (ed. A.D. Tushingham), 179-194.*
- Hayes 1991 Hayes, J.W., *The Hellenistic and Roman pottery. Paphos III, Nicosia.*
- Hayes 2008 Hayes J.W., *Roman pottery: fine-ware imports. The Athenian Agora XXXII, Princeton, New Jersey.*
- Heberdey 1906 Heberdey, R., "Die Kleinfunde", *FiE I*, 167-180.
- Heimberg 1982 Heimberg, U., *Die Keramik des Kabirions. Das Kabirenheiligtum bei Theben III, Berlin.*
- Herbert – Berlin 2003 Herbert, S.C. – A.M. Berlin, "A new administrative center for Persian and Hellenistic Galilee: preliminary report of the university of Michigan/university of Minnesota excavations at Kedesh", *BASOR* 329, 13-59.
- Hellström 1965 Hellström, P., *Pottery of classical and later date. terracotta lamps and glass. Labraunda II 1.*
- Hild – Restle 1981 Hild, F. – M. Restle, *Kappadokien (Kappadokia, Charsianon, Sebasteia und Lykandros). Tabula Imperii Byzantini 2, Wien.*
- Jones 1950 Jones, F.F., "The pottery", H. Goldman (Ed.), *Excavations at Gözlü kule içinde (ss. 149-296), Tarsus I, Princeton, N. J.*
- Jones 1971 Jones, F., "Sherds from Kululu", *Anadolu (Anatolia) XIII*, 89-96.
- Kaplan 2008 Kaplan, D., "Kappadokia Komanası'nda (Şar) Bulunan Tapınak Üzerine Yeni Gözlemler", *Arkeoloji Dergisi XI*, 105-115.
- Kenrick 2001 Kenrick, Ph., "Fine wares from the city wall section at Bait Nawashi (Area XLII)", *Mit 11 Abbildungen AA 2001. 2*, 235-265.
- Kenrick 1985 Kenrick, P.M., *The fine pottery. Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice), vol III.1, Tripoli.*
- Knipowitsch 1929 Knipowitsch, T., *Die Keramik römischer Zeit aus Olbia in der Sammlung der Eremitage. Frankfurt.*
- Körsulu 2011 Körsulu, H., *Kappadokia-Komana'sı Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri (Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi), Mersin.*

- Kramer 2004 Kramer, N., Gindaros: Geschichte und Archaeologie einer Siedlung im nordwestlichen Syrien von hellenistischer bis in frühbyzantinische Zeit. *Internationale Archeologie* 14, München.
- Ladstätter 2010 Ladstätter, S., “Keramik”, F. Krinzing (Ed.), *Hanghaus 2 in Ephesos die Wohneinheiten 1 und 2 içinde* (ss. 172-279), *FiE VIII/8*, Texband, Wohneinheit 1.
- Lamb – Pryce 1940 Lamb, W. – Pryce, F.N., “Sigillata from Lesbos”, *The Journal of Hellenic Studies*, Vol. 60, 96-98.
- Lapp 1961 Lapp, P., *Palestinian ceramic chronology 200 B.C. –70 A.D.* New Haven.
- Lloyd 1954 Lloyd, S., “Post-Assyrian pottery and small objects found by the anglo Turkish joint expedition in 1952”, *AnatSt* 4, 101-110.
- Loeschcke 1912 Loeschcke, S., “Die Arbeiten zu Pergamon 1910–1911. V. Sigillata-Töpfereien in Tschandarli”, *AA* 37, 344-407.
- Maier 1963 Maier, F., “Bemerkungen zur sogenannten galatischen Keramik von Boğazköy”, *JdI* 78, 218-255.
- Matthers 1978 Matthers, J., “Tell Rifa’at 1977: priliminary report of an archaeological survey”, *Iraq XL* 2, 119-162.
- Meriç 2002 Meriç, R., *Späthellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos. FiE IX/3*, Wien.
- Meyer-Schlichtmann 1988 Meyer-Schlichtmann, C., *Die pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon, Mitte 2. Jh. V. Chr.-Mitte 2. Jh. N. Chr.*, PF 6, Berlin.
- Mitchell 1980 Mitchell, S., *Aşvan Kale: Keban rescue excavations, Eastern Anatolia. Bar International Series 80*, Ankara.
- Mitsopoulos-Leon 1972–75 Mitsopoulos-Leon, V., “Keramik aus Basilika und Prytaneion-ein Überblick”, *ÖJhBeibl* 50 cols., 495-524.
- Mitsopoulos-Leon 1991 Mitsopoulos-Leon, V., *Die Basilika am Staatmarkin Ephesos. Kleinfunde 1, Keramik hellenistischer und römischer Zeit. Forschungen in Ephesos IX*, 212, Vienna.
- Negev 1986 Negev, A., *The late Hellenistic and early Roman pottery of Nabataean Oboda. Final Report, QEDEM 22*, Jerusalem.
- Nohlen – Radt 1978 Nohlen, K. – W. Radt, *Kapıkaya bei Pergamon. AvP XII*, Berlin.
- Poblome 1999 Poblome, J., *Sagalassos red slip ware: typology and chronology. SEMA II*, Brepolis.
- Pülz 1985 Pülz, S., “Kaiserliche Keramik aus dem Heroon III”, *AM* 35, 77-115.

- Riley 1975 Riley, J.A., "The pottery from the first session of excavation in the Caesarea Hippodrome", *BASOR* 218, 25-63.
- Robinson 1959 Robinson, H.S., *Pottery of The Roman period. The Athenian Agora V*, Princeton, New Jersey.
- Rotroff 1997 Rotroff, S.I., *Hellenistic pottery, Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material. The Athenian Agora XXIX*, Princeton, New Jersey.
- Schäfer 1963 Schäfer, J., "Terra Sigillata aus Pergamon", *AA* 1962, Heft 4, 777-802.
- Schmaltz 1995 Schmaltz, B., "Kauonos 1988-1991", *AA* 1994-2, 185-237.
- Sevin 1990 Sevin, V., "1988 yılı Diyarbakır/Üçtepe Kazısı", *KST XI/1*, 103-124.
- Slane 1986 Slane, K.W., "Two deposit from the early Roman cellar building, Corinth", *Hesperia* 55, 271-318.
- Slane 1990 Slane, K.W., *The sanctuary of Demeter and Kore the Roman pottery and lamps. Corinth XVIII /II*, Princeton.
- Slane 1997 Slane, K.W., "The fine ware", S.C. Herbert (Ed.), *The Hellenistic and Roman pottery içinde* (s. 247-406), *Tel Anafa II. 1*, Ann Arbor.
- Technau 1929 Technau, W., "Griechische Keramik im Samischen Heraion", *AM* 54, 6-64.
- Tekkök-Biçken 1996 Tekkök-Biçken, B., *The Hellenistic and Roman pottery from Troia: second century b.c. to sixth century A.D. A Dissertation Presented to the Faculty of Graduate School University of Missouri-Colombia In Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree Doctor of Philosophy*. Ann Arbor.
- Thompson 1934 Thompson, H.A., "Two centuries of Hellenistic pottery", *Hesperia* 3, 311-476.
- Outschar 1996 Outschar, U., *Dokumentation exemplarisch ausgewählter Keramik Fundkomplexe, Hanghaus I in Ephesos, der Baubefund*. C. Lang-Auinger (Ed.), *FiE VII.3*.
- Unterkirchner 1983 Unterkirchner, E., "Terra Sigillata aus dem Heraion von Samos", *AA* 98, Berlin, 173-214.
- Vogeikoff-Brogan 2000 Vogeikoff-Brogan, N. "Late Hellenistic pottery in Athens", *Hesperia* 69, 293-333.
- Wannagat 2006 Wannagat, D., "Neue Forschungen in Uzuncaburç 2001-2004", *AA* 2005-1, 117-165.
- Waagé 1933 Waagé, F.O., "The Roman and Byzantine pottery", *Hesperia* 2, 279-328.
- Waage 1934 Waage, F.O., "Lamp, Pottery, Metal and Glas Ware", *Antioch on-the-Ontes I* (ed. G.W. Elderkin), 58-75.

- Waage 1948 Waage, F.O., "Hellenistic and Roman tableware of Nort Syria", Antioch on the Orontes IV. I. (ed. F.O. Waage), 1-60
- Weber-Hidden 2003 Weber-Hidden, I., "Keramik aus hellenistischer bis frühbyzantinischer Zeit aus Tavium/Büyük Nefes: Bemerkungen und Übersicht über das Behebungsmaterial der Kampagnen 1998-2000 aus drei ausgewählten Bereichen des Stadtgebietes", *Anatolia Antiqua/Eski Anadolu* XI, 253-322.
- Williams 1989 Williams, C., Anemurium. The Roman and early Byzantine pottery, Wetteren, Belgium.
- Wintermeyer 2004 Wintermeyer, U., Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik, Didyma 2, Mainz.
- Wright – Jones 1980 Wright, K.S. – R.E. Jones, "A Tiberian deposit from Corinth", *Hesperia* 49-2, 135-177.
- Zahn 1904 Zahn, R., "Thongeschirr", T. Wiegand – H. Schrader (Ed.), Priene: Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898 içinde (ss. 394-468).
- Zelle 1990 Zelle, M., "Terra Sigillata", Ausgrabung in Assos içinde (ss. 97-137).
- Zelle 1997 Zelle, M., Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos. *Asia Minor Studien*, Band 27.
- Ziegenaus – De Luca 1968 Ziegenaus, O. – G. De Luca, Das Asklepieion. *AvP* XI 1, Berlin.
- Zoroğlu 1986 Zoroğlu, L., "Samsat'ta bulunan Doğu Sigillataları İlk Rapor", *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi* 3, 61-100.

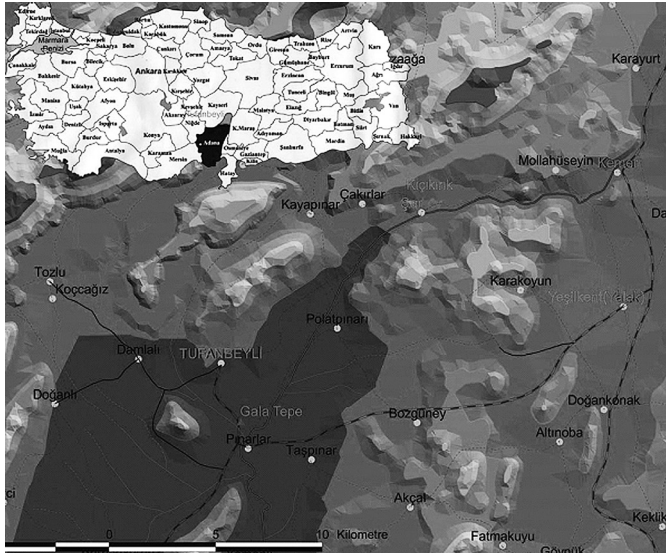

Fig. 1

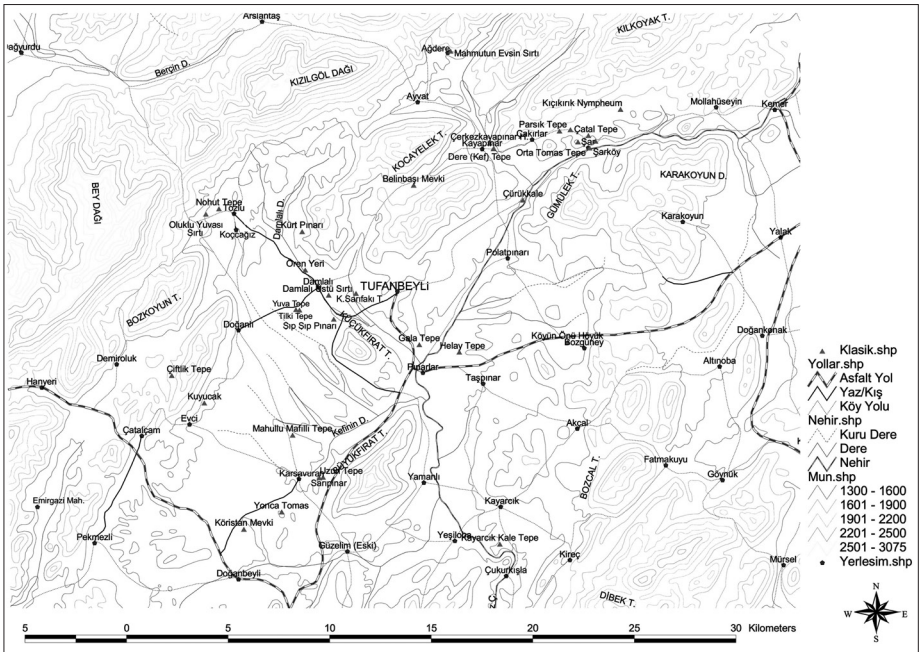

Fig. 2

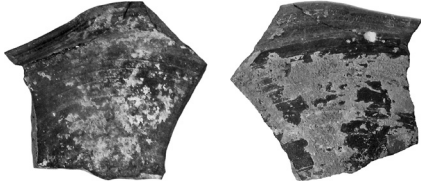

Fig. 3-3a

Fig. 4-4a

Fig. 5-5a

Fig. 6-6a

Fig. 7-7a

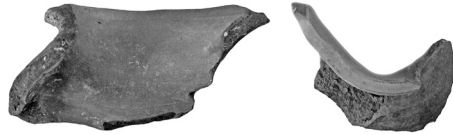

Fig. 8-8a

Fig. 9-9a

Fig. 10-10a

Fig. 11-11a

Fig. 12-12a

Fig. 13-13a

Fig. 14

Fig. 15

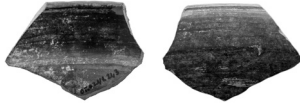

Fig. 15a-b

Fig. 17

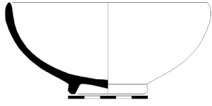

Fig. 16

Fig. 16a

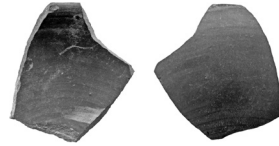

Fig. 17a-b

Fig. 18

Fig. 18a-b

Fig. 20

Fig. 19

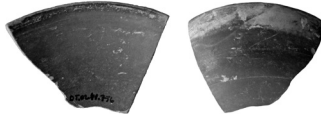

Fig. 19a-b

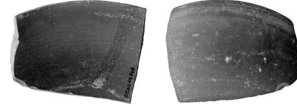

Fig. 20a-b

Fig. 21

Fig. 22

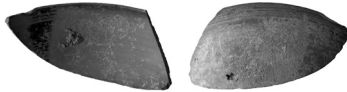

Fig. 21a-b

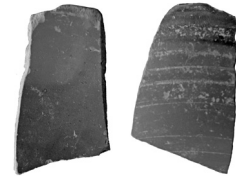

Fig. 22a-b

Fig. 23

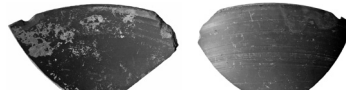

Fig. 23a-b

Fig. 25

Fig. 24

Fig. 24a-b

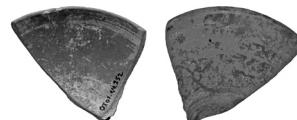

Fig. 25a-b

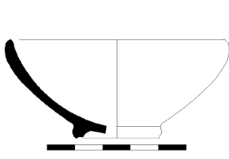

Fig. 26

Fig. 26a-b

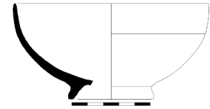

Fig. 27

Fig. 28

Fig. 28a

Fig. 27a-b

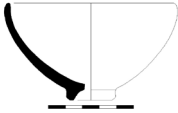

Fig. 29

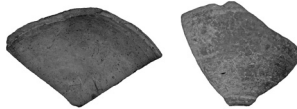

Fig. 29a-b

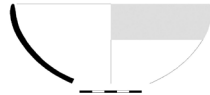

Fig. 30

Fig. 31

Fig. 31a

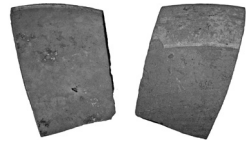

Fig. 30a-b

Fig. 32

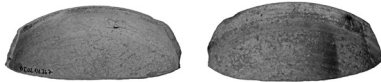

Fig. 32a-b

Fig. 33

Fig. 34

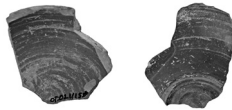

Fig. 34a-b

Fig. 33a-b

Fig. 35

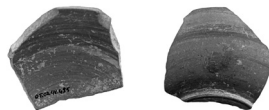

Fig. 35a-b

Fig. 36

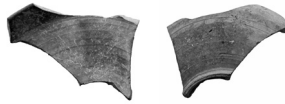

Fig. 36a-b

Fig. 37

Fig. 38

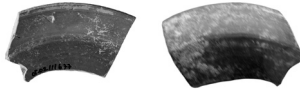

Fig. 38a-b

Fig. 37a-b

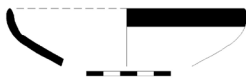

Fig. 39

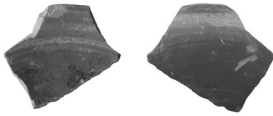

Fig. 39a-b

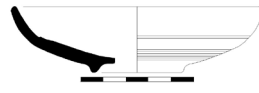

Fig. 40

Fig. 41

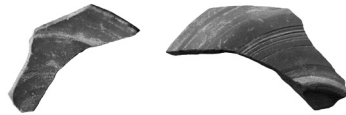

Fig. 40a-b

Fig. 41a-b

Fig. 42

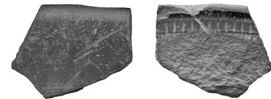

Fig. 42a-b

Fig. 43

Fig. 43a-b

Fig. 44

Fig. 45

Fig. 45a-b

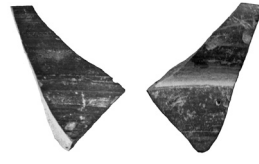

Fig. 44a-b

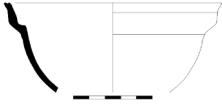

Fig. 46

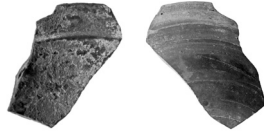

Fig. 46a-b

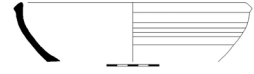

Fig. 47

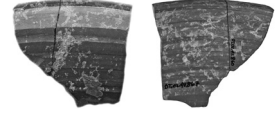

Fig. 47a-b

Fig. 48

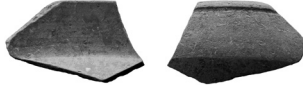

Fig. 48a-b

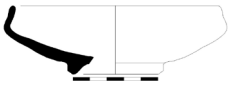

Fig. 49

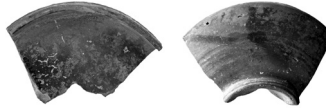

Fig. 49a-b

Fig. 50

Fig. 50a-b

Fig. 51

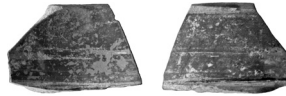

Fig. 51a-b

Fig. 52

Fig. 52a-b

Fig. 53

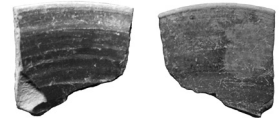

Fig. 53a-b

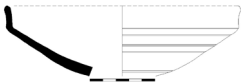

Fig. 54

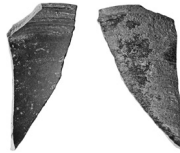

Fig. 54a-b

Fig. 55

Fig. 55a-b

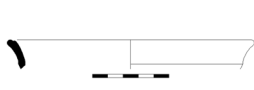

Fig. 56

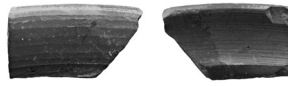

Fig. 56a-b

Fig. 57

Fig. 58

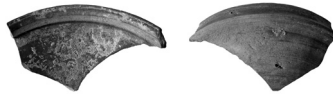

Fig. 58a-b

Fig. 57a-b

Fig. 59

Fig. 59a-b

Fig. 60

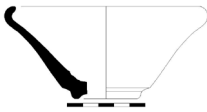

Fig. 61

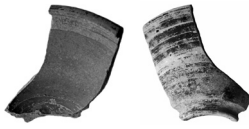

Fig. 61a-b

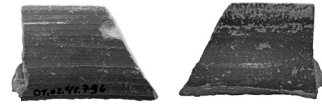

Fig. 60a-b

Fig. 62

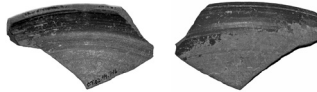

Fig. 62a-b

Fig. 63

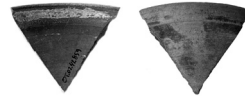

Fig. 63a-b

Fig. 64

Fig. 64a-b

Fig. 66

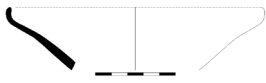

Fig. 65

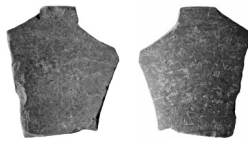

Fig. 65a-b

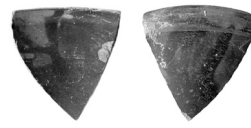

Fig. 66a-b

Fig. 67

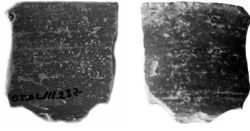

Fig. 67a-b

Fig. 68

Fig. 68a-b

Fig. 69

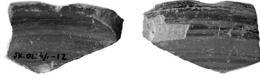

Fig. 69a-b

Fig. 71

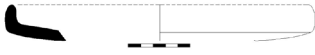

Fig. 70

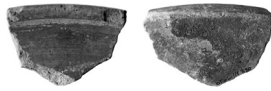

Fig. 70a-b

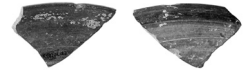

Fig. 71a-b

Fig. 72

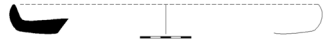

Fig. 73

Fig. 72a-b

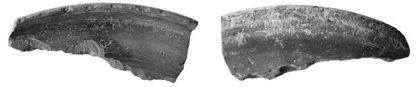

Fig. 73a-b

Fig. 74

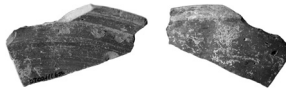

Fig. 74a-b

Fig. 75

Fig. 76

Fig. 76a-b

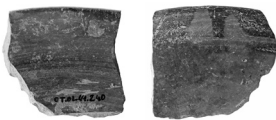

Fig. 75a-b

Fig. 77

Fig. 77a-b

Fig. 78

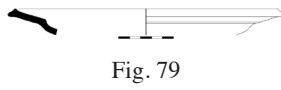

Fig. 79

Fig. 78a-b

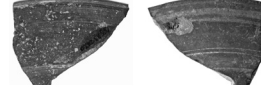

Fig. 79a-b

Fig. 80

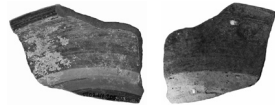

Fig. 80a-b

Fig. 81

Fig. 82

Fig. 81a-b

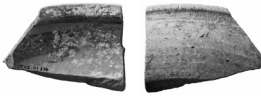

Fig. 82a-b

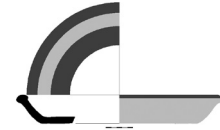

Fig. 83

Fig. 84

Fig. 85

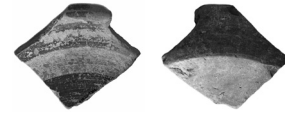

Fig. 83a-b

Fig. 84a-b

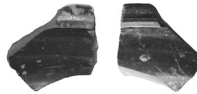

Fig. 85a-b

Fig. 86

Fig. 87

Fig. 88

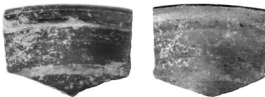

Fig. 86a-b

Fig. 87a-b

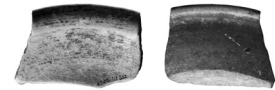

Fig. 88a-b

Fig. 89

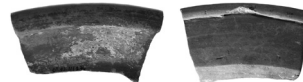

Fig. 89a-b

Fig. 90

Fig. 91

Fig. 92

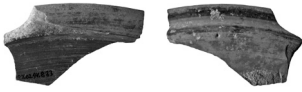

Fig. 90a-b

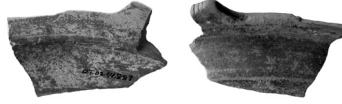

Fig. 91a-b

Fig. 92a-b

Fig. 93

Fig. 94

Fig. 95

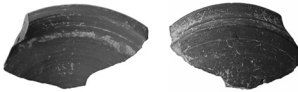

Fig. 93a-b

Fig. 94a-b

Fig. 95a-b

Fig. 96

Fig. 97

Fig. 98

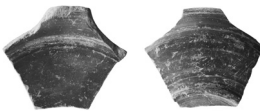

Fig. 96a-b

Fig. 97a-b

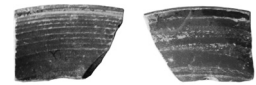

Fig. 98a-b

Fig. 99

Fig. 100

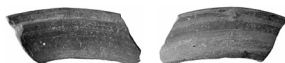

Fig. 99a-b

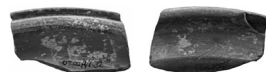

Fig. 100a-b

Fig. 101

Fig. 101a-b

Fig. 102

Fig. 102a-b

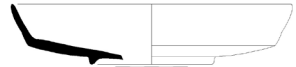

Fig. 103

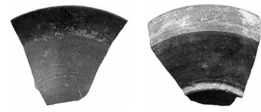

Fig. 103a-b

Fig. 104

Fig. 104a-b

Fig. 105

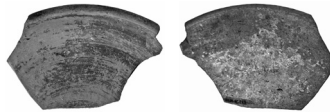

Fig. 105a-b

Fig. 106

Fig. 106a-b

Fig. 107

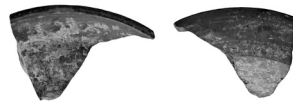

Fig. 107a-b

Fig. 108

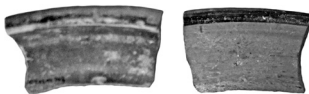

Fig. 108a-b

Fig. 109

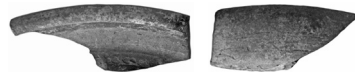

Fig. 109a-b

Fig. 110

Fig. 110a-b

Fig. 111

Fig. 112

Fig. 113

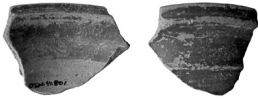

Fig. 111a-b

Fig. 112a-b

Fig. 113a-b

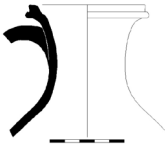

Fig. 114

Fig. 114a

Fig. 115

Fig. 116

Fig. 117

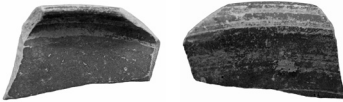

Fig. 116a-b

Fig. 117a-b

Fig. 118

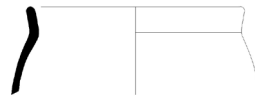

Fig. 119

Fig. 118a-b

Fig. 119a-b

Fig. 120

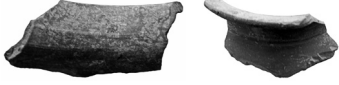

Fig. 120a-b

Fig. 121

Fig. 121a-b

Fig. 122

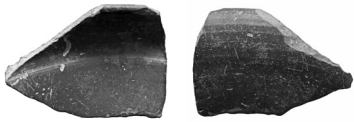

Fig. 122a-b

Fig. 123

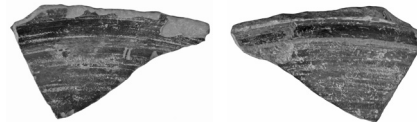

Fig. 123a-b

